

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ADİ KONKORDATONUN TASDİKİNİN ETKİLERİ ve SONUÇLARI

Osman KÜLEKÇİ
117613002

Dr. Öğr. Üyesi Evrim ERİŞİR

İSTANBUL
2021

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ADİ KONKORDATONUN TASDİKİNİN ETKİLERİ ve SONUÇLARI

Osman KÜLEKÇİ
117613002

Dr. Öğr. Üyesi Evrim ERİŞİR

İSTANBUL
2021

Adi Konkordatonun Tasdikinin Etkileri ve Sonuçları
Effects and Consequences of Approval of Ordinary Concordat

Osman Külekci
117613002

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Evrim ERİŞİR** (İmza)
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Güray ERDÖNMEZ** (İmza)
Galatasaray Üniversitesi

Doç. Dr. Nedim MERİÇ (İmza)
Akdeniz Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 21.06.2021

Toplam Sayfa Sayısı : 153

Anahtar Kelimeler (Türkçe)	Anahtar Kelimeler (İngilizce)
1) Konkordato	1) Concordat
2) Konkordatonun Tasdiki	2) Approval of the Concordat
3) Konkordatonun Tasdikinin Etkileri	3) Effects of Approval of the Concordat
4) Konkordatonun Tasdikinin Sonuçları	4) Consequences of Approval of the Concordat
5) Konkordatonun Tasdikinin Etkileri ve Sonuçları	5) Effects and Consequences of Approval of the Concordat

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	vi
ABSTRACT.....	viii
ÖZET.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KONKORDATONUN TASDİKİNİN BORÇ ve BORÇLU YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI.....	4
1.1. KONKORDATONUN TASDİKİNİN BORÇ YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI	4
1.1.1. Borcun Miktarında ve Vadesinde Değişiklik Meydana Getirmesi.....	4
1.1.2. Borca İkrar Edilmiş Borç Niteliği Kazandırması	8
1.1.3. Borca Bağlı Yan Hak ve Borçların Devam Etmesi	11
1.2. KONKORDATONUN TASDİKİNİN BORÇLU YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI.....	14
1.2.1. Konkordatonun Borçlu Bakımından Bağlayıcılığı	14
1.2.1.1. Ödemelerin Projeye Uygun Şekilde Yapılma Zorunluluğu.....	14
1.2.1.2. Projeye Aykırılığın Yaptırımını Olarak Konkordatonun Kısmen Feshi	19
1.2.1.3. Kısmen Fesih Talebinde Bulunabilecek Kişiler	21
1.2.1.3.1. Yargılama Usulü	24
1.2.1.3.2. Karar ve Karara Karşı Kanun Yolları	30
1.2.1.3.3. Kısmen Feshin Sonuçları	31
1.2.2. Borçlunun Dürüstlük Kuralına Aykırı Tutum ve Davranışlardan Kaçınma Zorunluluğu.....	33
1.2.2.1. Genel Olarak.....	33
1.2.2.2. Dürüstlük Kuralına Aykırılığın Yaptırımını Olarak Konkordatonun Tamamen Feshi.....	37
1.2.2.2.1. Tamamen Fesih Talebinde Bulunabilecek Kişiler	41

1.2.2.2.2. Yargılama Usulü	42
1.2.2.2.3. Karar ve Karara Karşı Kanun Yolları	42
1.2.2.2.4. Tamamen Feshin Sonuçları.....	45
1.2.3. Haricen Yapılan Vaatlerin Geçersizliği.....	48
1.2.4. Borçlu Yönünden Harç, Vergi İstisnaları ve Teşvik Belgeleri.....	54

İKİNCİ BÖLÜM

KONKORDATONUN TASDİKİNİN ALACAK ve ALACAKLILAR YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI.....59

2.1. KONKORDATONUN TASDİKİNİN ALACAK YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI.....	59
2.1.1. Konkordatonun Tasdikinin Alacaklar Bakımından Bağlayıcılığı	59
2.1.1.1. Genel Olarak.....	59
2.1.1.1.1. İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerin Arz Ettiği Özellik	63
2.1.1.1.2. Yabancı Para Alacaklarının Arz Ettiği Özellik.....	68
2.1.1.2. Konkordatonun Tasdikinin Alacaklar Bakımından Bağlayıcılığının İstisnaları	70
2.1.1.2.1. İcra ve İflâs Kanunu'nun 206. Maddesinin Birinci Sırasında Yer Alan İmtiyazlı Alacaklar.....	70
2.1.1.2.2. Rehinli Alacaklar	76
2.1.1.2.3. Amme Alacakları	83
2.1.1.2.4. Komiserin İzniyle Mühlet İçinde Doğan Alacaklar	85
2.1.2. Konkordatonun Tasdikinin Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Sürelere Etkisi	89
2.1.3. Konkordatonun Tasdikinin Faizlere Etkisi.....	93
2.2. KONKORDATONUN TASDİKİNİN ALACAKLILAR YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI.....	97
2.2.1. Alacakları İtiraza Uğramış Alacaklılar Yönünden	97
2.2.1.1. Genel Olarak.....	97
2.2.1.2. Çekişmeli Alacak Hakkında Davada Yargılama Usulü.....	100
2.2.1.3. Çekişmeli Alacak Hakkında Davada Karar ve Karara Karşı Kanun Yolları	103

2.2.2. Konkordatoya Tabi Olup Borçtan Birlikte Sorumlu Olanlara Başvuru Hakkına Etkisi	106
2.2.2.1. Alacaklının Konkordatoya Kayıt Yaptırması Halinde.....	108
2.2.2.1.1. Konkordatoya Muvafakat Etmeyen Alacaklı Yönünden	108
2.2.2.1.2. İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki Külfetleri Yerine Getiren Alacaklı Yönünden.....	109
2.2.2.1.3. İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki Külfetleri Yerine Getirmeyen Alacaklı Yönünden.....	112
2.2.2.1.4. Alacağın İtiraza Uğraması Halinde	113
2.2.2.2. Alacaklının Konkordatoya Kayıt Yaptırmaması Halinde.....	114
2.2.3. Takiplere Etkisi.....	115
2.2.4. Hukuk Yargılamalarına Etkisi	119
2.2.4.1. Genel Olarak.....	119
2.2.4.2. Tasarrufun İptali Davası Yönünden Değerlendirme.....	120
2.2.4.3. İtirazın Kaldırılması Yargılaması Yönünden Değerlendirme.....	121
2.2.4.4. Hukuk Yargılaması Neticesinde Verilen Kararların İcrasına Etkisi	123
2.2.5. Takas Hakkına Etkisi	123
2.2.6. Alacaklılar Yönünden Vergi İstisnası.....	127
SONUÇ	129
KAYNAKÇA.....	137

KISALTMALAR

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

BAM. : Bölge Adliye Mahkemesi

BATİDER : Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

bkz. : bakınız

BÜHFD : Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

C. : Cilt

dn. : dipnot

E. : Esas

f. : fıkra

HD. : Hukuk Dairesi

HGK. : Hukuk Genel Kurulu

HMK : 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

İİD : İcra ve İflâs Dairesi

İİK : 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu

İMİK : 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu

K. : Karar

KDV : Katma Değer Vergisi

KKDF : Kaynak Kullanımı Destek Fonu

m. : Madde

MİHDER : Medeni Usul ve İcra ve İflâs Hukuku Dergisi

RG. : Resmi Gazete

s. : sayfa

SBF	:	Siyasal Bilgiler Fakültesi
T.	:	Tarih
TBBD	:	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	:	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TD	:	Ticaret Dairesi
TKHK	:	6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	:	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	:	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	:	ve devamı
Yarg.	:	Yargıtay
YL	:	Yüksek Lisans
YÜHFD	:	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

ABSTRACT

Concordat is an institution that allows the debtor, who has difficulty in paying their debts, to fulfill their debts and continue their economic activity, while enabling the creditors to collect their receivables more advantageously than the debtor's bankruptcy. The debtor, who prepares a project to pay their debts, applies to the court with a request for a concordat. If the requirements stipulated in the law are fulfilled, the concordat of the debtor is approved. Many effects and consequences of the concordat arise with the approval decision, in order to the debtor to fulfill their debts in accordance with the approved concordat project and thus the concordat to be successful.

With the Law numbered 7101 dated 28.02.2018 on Amendment in Enforcement and Bankruptcy and Some Laws, the institution of concordat in Turkish Law has been completely renewed. Therefore, within the scope of the provisions in force, there are many discussions and opinions in the doctrine about the effects and consequences of the approval of the concordat.

In our study, the effects and consequences of the approval of the concordat on the debts to be performed in accordance with the concordat project, the receivables, the debtor who applied for the concordat and creditors were examined, and an evaluation was made by giving place to the views in the doctrine.

Keywords: Concordat, Approval of the Concordat, Effects of Approval of the Concordat, Consequences of Approval of the Concordat, Effects and Consequences of Approval of the Concordat

ÖZET

Konkordato, borçlarını ödemekte zorlanan borçlunun borçlarını ifa etmesine ve ekonomik faaliyetini sürdürmesine imkan verirken, alacaklıların da alacaklarını, borçlunun iflâsına göre daha avantajlı şekilde tahsil etmelerini sağlayan bir kurumdur. Borçlarını ödeyebilmek için bir proje hazırlayan borçlu, konkordato talebiyle mahkemeye başvurur. Kanunda sayılan şartların yerine getirilmesi halinde borçlunun konkordatosu tasdik edilir. Borçlunun tasdik edilen konkordato projesi uyarınca borçlarını ifa etmesi ve böylece konkordatonun başarıya ulaşması için tasdik kararıyla birlikte konkordatonun birçok etki ve sonucu ortaya çıkar.

28.02.2018 tarihli 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Türk Hukuku'nda konkordato kurumu baştan sona yenilenmiştir. Dolayısıyla yürürlükte olan hükümler kapsamında konkordatonun tasdikinin yarattığı etki ve sonuçlarla ilgili öğretilerde birçok tartışma ve görüş bulunmaktadır.

Çalışmamızda, konkordatonun tasdikinin, konkordato projesi uyarınca ifa edilecek borç ve alacaklar ile konkordatoya başvuran borçlu ve alacaklılar üzerinde yarattığı etkiler ve sonuçlar incelenmiş, bu konuda öğretilerdeki görüşlere yer verilerek değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Konkordatonun Tasdiki, Konkordatonun Tasdikinin Etkileri, Konkordatonun Tasdikinin Sonuçları, Konkordatonun Tasdikinin Etkileri ve Sonuçları

GİRİŞ

28.02.2018 tarihli 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile uygulamada yoğunlukla tercih edilmiş olan ancak suiistimal edildiği yönünde öğretide¹ oldukça fazla eleştiri alan iflâs erteleme kurumu kanundan tamamen kaldırılmış ve 1929 tarihli kanundan bu yana Türk Hukuku'nda kendisine yer bulan konkordato kurumu adeta baştan düzenlenmiştir. Ancak çok kısa bir sürede hazırlanmış olan bu kanunun uygulanması sırasında bazı sorunlarla karşılaşmıştır. Özellikle konkordato talebinde bulunurken mahkemeye sunulması gereken belgelerden olan finansal analiz raporlarının beklenen amaca hizmet etmemesi ve geniş yetkileriyle konkordato sürecinin en önemli aktörlerinden olan komiserlik kurumunda yaşanan sorunlar nedeniyle değişiklik ihtiyacı doğmuştur². Bu nedenle 06.12.2018 tarihli 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun ile bazı değişikliklere uğramıştır. Son olarak 09.06.2021 tarih ve 7327 sayılı İcra Ve İflâs Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte konkordato kurumu, bugünkü halini almıştır.

Konkordatoda köklü değişikliklerin gerçekleştirildiği 7101 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde; ihdas amacının gerçekleştirilmesi konusunda isteneni veremeyen iflâsın ertelenmesi kurumunun tamamen kaldırılarak, bunun yerine alacaklılar ile borçlunun bir müzakere sonrasında anlaşmaları ve bu anlaşmanın mahkemece tasdiki esasına dayanan konkordato kurumunun daha etkin ve aktif bir şekilde kullanılmasının ticari ve sosyal hayat bakımından bir ihtiyaç olarak görüldüğü, yatırım ortamının iyileştirilmesinin etkin bir hukuk sisteminin varlığına bağlı olduğu ve yatırım ortamının iyileştirilmesi amacına hizmet etmesi amacıyla 7101 sayılı Kanun'un hazırlandığı belirtilmiştir.

¹ Selçuk Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 114-117; Ali Cem Budak / Mustafa Okan Yağcı, "Konkordato ve Finansal Yeniden Yapılandırma", Bankacılar Dergisi, Sayı 112, 2020, s. 20.

² Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 97.

Konkordato, gerek Türk gerekse mehz İsviçre öğretisinde yaygın olarak kabul edildiği üzere, borçlunun ekonomik faaliyetine devam etmesine imkan verirken alacaklıların iflâsa göre daha avantajlı hale gelmelerini sağlayan, diğer cebri icra usullerine alternatif olarak ikame edilmiş kolektif bir cebri icra usulüdür³. Konkordatoda, mali olarak zor durumda olan ve vadesi gelen borçlarını ödeyemeyen borçlu, mevcut borçlarının sadece belli bir oranını ödeme veya bu borçları belirli bir vadeye bağlayarak ödeme teklifiyle mahkemeye başvurmakta, borçlunun bu teklifinin kanunda öngörülen alacak ve alacaklıların nitelikli çoğunluğuyla kabulü ve mahkeme tarafından da tasdiki sonucunda borçlu, kabul edilen bu teklifi kapsamında borçlarını ödeme imkanına kavuşmaktadır⁴.

Konkordatonun, konkordato talebinde bulunan kişi, bu kişinin borç-alacak ilişkisi içinde olduğu kişiler ve bu ilişkilerden kaynaklanan borç ve alacaklar üzerinde birçok etki ve sonucu bulunmaktadır. Konkordatonun bu etkileri ve sonuçları, ancak konkordatonun tasdikine karar verilmesi halinde ortaya çıkmaktadır⁵.

Tasdik edilen konkordato, konkordatoya yazdırılan veya borçlunun mali kayıtlarından varlığı anlaşılan borçlara ikrar edilmiş borç niteliği kazandırmakta ve bu borçların miktarında ve vadesinde değişiklik meydana getirmektedir.

Konkordato talep eden borçlu, tasdik edilen konkordato projesinde belirtilen şekilde ödemelerini ifa etmeli, ifa borcunu yerine getirmek ve konkordatoyu başarıya ulaştırmak için faaliyetini sürdürürken dürüstlük kuralına uygun hareket etmelidir. Borçlunun ifa borcunu yerine getirebilmesi ve konkordatonun başarıya ulaşabilmesi amacıyla tasdik kararıyla birlikte borçluyu koruyucu bazı sonuçlar ortaya çıkmakta, alacaklıların bazı hakları kısıtlanmakta, örneğin borçlunun malvarlığı üzerindeki hacizler tasdik kararıyla birlikte düşmektedir.

³ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 139-140; Hakan Pekcanitez/Güray Erdönmez, 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 4; Oğuz Atalay, "Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler", 7101 Sayılı Kanun'la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özekes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018, s. 114; Serdar Kale, Sorularla Konkordato (İflâs Dışı ve İflâs İçi Adi Konkordato), İstanbul 2017, s. 2.

⁴ Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Meral Sungurtekin Özkan / Muhammet Özekes, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 6. Bası, İstanbul 2019, s. 465.

⁵ Ömer Ulukapı, "Konkordatonun Sonuçları", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1-2, 2000, s. 9.

Konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte alacaklıların alacaklarını tahsil edebilmeleri için de alacaklıları koruyucu bazı sonuçlar doğmakta, örneğin konkordato mühleti içinde borçlunun alacaklılara haricen yapmış olduğu vaatler geçersiz sayılmakta, borçlunun bazı alacaklar için teminat göstermesi gerekmekte, borçlunun itiraz ettiği alacaklar için depo kararı verilebilmekte, alacaklılara konkordatoyu feshettirme imkanı tanınmaktadır.

Konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte borçlu ve alacaklılara bazı harç ve vergi istisnaları tanınmakta, borçlunun teşvik belgelerinden yararlanma süreleri uzamaktadır.

Çalışmamızın birinci bölümünde, konkordatonun tasdiki kararının, borç ve borçlu yönünden etkileri ve sonuçları, ikinci bölümünde ise konkordatonun tasdiki kararının, alacak ve alacaklılar yönünden etkileri ve sonuçları incelenecektir.

Kanunumuzda konkordato, adi konkordato, iflâstan sonra konkordato ve malvarlığının terki suretiyle konkordato olmak üzere üç başlığa ayrılmış olup, çalışmamız kapsamında sadece adi konkordatonun tasdikinin etkileri ve sonuçları inceleneceğinden, tezimizin bundan sonraki bölümünde "adi konkordato" ifadesi yerine "konkordato" ifadesinin kullanılmasıyla yetinilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KONKORDATONUN TASDİKİNİN BORÇ ve BORÇLU YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI

1.1. KONKORDATONUN BORÇ YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI

1.1.1. Borcun Miktarında ve Vadesinde Değişiklik Meydana Getirmesi

İİK m. 306 f. 1’de, konkordato kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiğinin ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceğinin tasdik kararında belirtileceği düzenlenmiştir. Kanunun bu hükmünü, İİK m. 308/c f. 2’deki tasdik kararıyla bağlayıcı hale gelen konkordatonun bütün alacaklar için mecburi olduğu hükmüyle birlikte değerlendirdiğimizde, konkordatonun tasdiki kararının bağlayıcı hale gelmesiyle, vade konkordatosunda hali hazırda muaccel hale gelen borç yeni bir vadeye bağlanarak muacceliyet ortadan kaldırılmakta; tenzilat konkordatosunda ise borçlu proje dışında kalan borçtan kurtulmuş sayılmaktadır⁶. Bu kapsamda borçlunun kurtulmuş olduğu bakiye borç bakımından aciz vesikası düzenlenmeyeceği öğretide kabul edilmiştir⁷.

Öğretide, borçlunun ödemekten kurtulmuş olduğu bakiye kısmın niteliği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır⁸. Bir görüşe⁹ göre bakiye kısım eksik (tabii) borç niteliğindedir. *Kuru* ve *Arat/Ercan Özler*, bu görüşü açıklarken konkordatoda dürüstlük şartından söz ederek, sonradan durumu iyileşmiş dürüst bir borçlu için bakiye borcu ödemenin ahlaki bir ödev olduğunu, ahlaki bir ödevin yerine getirilmesi için gerçekleştirilen edimin ise geri alınamayacağını, bu nedenle

⁶ Bilgehan Yeşilova, *Yeni Konkordato Hukuku*, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 619-620; Sümer Altay / Ali Eskiocak, 7101 Sayılı Kanun’la Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2018, s. 331.

⁷ Ömer Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, 1. Baskı, Konya 1998, s. 90; Ulukapı, *Konkordatonun Sonuçları*, s. 30; Pekcanitez/Erdönmez, *Konkordato*, s. 157.

⁸ Yeşilova, s. 620.

⁹ Baki Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku*, İstanbul 1992, s. 489; Selahattin Sulhi Tekinay / Samet Akman / Haluk Burcuoğlu/ Atilla Altop, *Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler*, 7. Baskı, İstanbul 1993, s. 25; Ayşe Arat / Meltem Ercan Özler, "*Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu*", *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt 13, Sayı 145, 2018, s. 22-23.

borçlu şayet borcun kalan kısmını öderse geçerli bir ödeme söz konusu olacağını ve ödenen kısmın geri alınmasının mümkün olmadığını ifade etmiştir¹⁰.

Öğretide eksik borç teorisini eleştiren **Doğan**¹¹ konuyu, üçüncü kişiye ait mal ile aynı teminata bağlanan alacaklar, şahsi teminatla temin edilen alacaklar, zamanaşımı ve iyi niyetli bir borçlunun ödeme istemine mani olunmaması başlıkları altında ele almıştır. Buna göre, aynı teminat sağlayan rehin sözleşmesinde rehin alan ile veren arasında asıl borç ilişkisinden bağımsız bir borç ilişkisi olduğundan, rehin hakkı dolayısıyla tenzilat konkordatosunun dışında kalan kısmın rehin borçlusundan talep edilebilmesi eksik borç görüşüne dayanak oluşturmamalıdır. Şahsi bir teminat türü olan kefalet sözleşmesi için değerlendirme yapıldığında ise, konkordato mühleti verilen borçlunun alacaklısının, alacağının tamamı için kefile başvuru hakkını düzenleyen TBK m. 585'in istisnai bir hüküm olması ve İİK m. 303'te düzenlenen külfetleri yerine getirmeyen alacaklının kefile en fazla konkordato belirtilen oranda başvurabilecek olması göz önünde bulundurulduğunda salt TBK m. 585 hükmüne dayalı olarak eksik borç nitelendirmesi yapmak mümkün değildir. Üzerinden uzun bir zaman geçmiş borç ilişkisinde borcun varlığının veya borç ödenmiş ise bunun ispatının oldukça güç olması nedeniyle çözümlenmesi çok zor olan davalar ile mahkemelerin gereksiz yere meşgul edilmesinin önüne geçilmek amacıyla kamu düzeninin sağlanmasına yönelik düzenlenmiş olan ve borcu eksik bir borç haline getiren zamanaşımı kurumu ile mali durumu bozulmuş bir borçlu ile alacaklıların menfaatlerini amaçlayan konkordato kurumu benzer kurumlar değildir. Bu nedenle konkordato ile ortadan kalkan borcun alacaklısına, zamanaşımına uğramış bir borcun alacaklısına göre daha az koruma sağlanmaması gerektiğinden hareketle eksik borç teorisini destekleyen görüşün kabulü mümkün değildir. İyi niyetli bir borçlunun ödeme istemine mani olunmaması gerektiğinden hareketle eksik borç teorisinin kabulü halindeyse, sehven ödemedede bulunmuş olan borçlu ödemiş olduğu bu tutarı geri alamayacak ve dolayısıyla konkordatonun bağlayıcılığı ile borçlunun konkordatoya duyduğu güven zarar görecektir. Aynı zamanda iyi niyetli borçlunun

¹⁰ Baki Kuru, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 1511.

¹¹ Emsalgül Doğan, Konkordatonun Tasdiki Yargılaması, 1. Baskı, Ankara 2020, s. 287-296.

yapmış olduğu ödemenin konkordato haricinde yapılan bir vaat kapsamında yapıp yapılmadığı da önem arz etmektedir.

Tenzilat konkordatosunda dışarda kalan kısma ilişkin diğer bir görüşe¹² göre ise konkordatonun tasdiki, bakiye borç yönünden ibra sonucu doğurduğundan bakiye borç sona ermiş olacak ve şayet bu borç ödenmişse borçlu tarafından istirdat veya sebepsiz zenginleşme davası yoluyla geri alınabilecektir. Yargıtay da benzer görüşü benimsemiş ve bir kararında¹³, kesinleşen bir takipte borçlunun tasdik edilen konkordato ile kabul edilen miktar dışındaki ödemeleri için istirdat davası açma hakkını haiz olduğunu belirtmiştir.

Konkordatonun tasdikinin ibra sonucunu doğurduğu yönündeki görüş de kendi içinde erteleyici koşula bağlı ibra ve bozucu şarta bağlı ibra şeklinde ikiye ayrılmaktadır. *Postacıoğlu*¹⁴ ve *Berkin*¹⁵, tasdik sonuçlarının ortaya çıkması için konkordatoya tabi borçların ödenmesini beklemeye gerek ve imkan olmadığını, bakiye borç bakımından borçlu aleyhine takip yapılabilmesinin önüne geçilmesi için tasdik kararının kesinleşmesi ile bozucu koşula bağlı ibra sonucunun doğduğunu savunmaktadır. Konkordatonun tasdikinin erteleyici (taliki) koşula bağlı ibra sonucu doğuracağını savunan görüş ise kendi içinde ikiye ayrılmakta; bir kısım yazara¹⁶ göre tasdik edilen konkordato uyarınca borcun ifa edilmesi halinde, diğer bir kısım yazara¹⁷ göre ise konkordatonun feshedilmemesiyle birlikte erteleyici koşul gerçekleşmektedir. Bu görüşe sahip yazarlar, konkordatonun bozucu koşula bağlı ibra sonucu doğurduğu yönündeki görüşe; tasdik sonrasında borçlu aleyhine takip yapılamamasının İİK m. 308/ç'de öngörüldüğünü, bu hukuki durumu açıklayabilmek için bozucu şart görüşünden destek sağlamaya ihtiyaç olmadığını, borçlar hukuku prensipleri uyarınca şartın erteleyici mi yoksa bozucu

¹² İlhan E. Postacıoğlu, Konkordato, İstanbul 1965, s. 128; Necmeddin Berkin, İflâs Hukuku, İstanbul 1972, s. 513; Burhan Gürdoğan, İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966, s. 203; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 91; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 12-13; Altay/Eskiocak, s. 333.

¹³ Bkz. Yarg. İİD., 18.02.1965, 1886/1982 (Altay/Eskiocak, s. 1052).

¹⁴ Postacıoğlu, s. 126.

¹⁵ Berkin, İflâs, s. 514.

¹⁶ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 91; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 31; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 157; Gürdoğan, İflâs Hukuku, s. 203; Altay/Eskiocak, s. 331.

¹⁷ Altay/Eskiocak, s. 325; Münir Kaman, Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2021, s. 71.

mu olduğu yönünde bir kuşku ortaya çıktığında erteleyici koşulun varlığını kabul etmek gerektiğini, konkordatoya göre ödenmesi gereken borç ifa edilmeden alacaklıların borçluyu bakiye borçtan ibra etmiş olacaklarını kabule imkan olmadığını belirterek karşı çıkmaktadır¹⁸.

Bizim görüşümüz, konkordatonun tasdiki bozucu şarta bağlı ibra sonucunu doğurur. Eksik borç teorisi yönünden yukarıda yer vermiş olduğumuz, **Doğan** tarafından dile getirilen eleştirilere katılıyoruz. Konkordatonun tasdikinin ibra sonucunu doğurmasıyla birlikte TBK m. 131 uyarınca asıl borca bağlı hak ve borçların da sona erecek olması, buna karşın aynı veya şahsi teminatla güvence altına alınmış alacaklar bakımından alacaklıların sahip olduğu teminatların varlığını sürdürüyor olmasının bir çelişki yarattığı yönünde değerlendirme yapılabilecek olsa da, TBK m. 131 f. 3 uyarınca konkordatoya ilişkin özel hükümlerin saklı tutulduğu göz önünde bulundurulduğunda, bir çelişkinin mevcut olmadığı kanaatindeyiz¹⁹. Zira İİK m. 303 f. 1 hükmü, maddede belirtilen külfetleri yerine getiren alacaklılar bakımından bir istisna getirmiş ve bu alacaklıların borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza edeceklerini düzenlemiştir. Böylece borçlu ibra edilse dahi TBK m. 131 uyarınca asıl borca bağlı yan haklar sona ermez ve gerekli külfetleri yerine getiren alacaklılar, borçlunun ibra edildiği kısım bakımından da asıl borca bağlı ferî bir hak olan teminattan yararlanma hakkını muhafaza ederek alacağın tamamı için birlikte borçlulara müracaat edebilir. Eksik borç teorisini savunan yazarlarca belirtilen, mali durumunu düzeltmiş olan iyi niyetli bir borçlu tarafından yapılabilecek ödemelere engel olunmaması gerektiği yönündeki görüş de katılmıyoruz. Çünkü konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada, borçlu tarafından alacaklılardan birine veya bir kısmına, herhangi bir hukuki sebebe dayanmaksızın, konkordato projesinde öngörülenden fazla kazandırmada veya borç ikrarında bulunulmasının, tasdik kararından önce bu konuda haricen bulunulan vadin yerine getirilmesi yönünde borçlu aleyhine fiili karine olarak kabul edilmesi gerekmektedir²⁰ ve tasdikten sonra bu şekilde fazladan yapılan ödemeler

¹⁸ Altay/Eskiocak, s. 331-332.

¹⁹ Arat/Ercan Özler, s. 22.

²⁰ Bkz. 1.2.3.

bakımından mühlet içinde haricen bir vaatte bulunulmadığının ispatı oldukça güçtür. Bu kapsamda, tenzilat konkordatosunda tenzil edilen kısmın eksik borç olduğu yönündeki görüşe katılmıyoruz. Erteleyici koşula bağlı ibra görüşüne göreyse, konkordato kapsamındaki ödemelerin tamamlanmasıyla veya konkordatonun feshedilmemesiyle birlikte erteleyici koşula bağlı ibra sonucu doğar. Kötü niyetle sakatlanmış olan bir konkordato, konkordato kapsamında tüm ödemeler yapılmış olsa dahi sonradan tamamen feshedilebilir²¹. Fesih davasının on yıllık zamanaşımı süresi içinde açılabilmesi²² ve fesih kararının kesinleşme süresi göz önünde bulundurulduğunda, oldukça uzun ve belirsiz olan bu süre erteleyici koşul olarak kabul edilirse, tenzilat konkordatosunda tenzil edilen ve ancak erteleyici koşula bağlı olarak ibra edilmiş kısım bakımından borçlu üzerinde oldukça uzun ve belirsiz bir süre boyunca borç baskısının devam edeceği kanaatindeyiz. Dolayısıyla bizim görüşümüz, ödemeler yapıldıktan sonra da feshi mümkün olan konkordatonun tasdikinin erteleyici koşula bağlı değil, fesihle birlikte ortaya çıkacak olan bozucu şarta bağlı ibra sonucunu doğurduğu yönündedir.

1.1.2. Borca İkrar Edilmiş Borç Niteliği Kazandırması

İİK m. 286 f. 1'in b ve c bentleri uyarınca borçlu konkordato talebine, ayrıntılı (mufassal) bilanço ile alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren listeyi eklemekle yükümlüdür. İİK m. 286 f. 1'in b bendinde öngörülen bilanço, TTK m. 73'e göre tanımı yapılan bilanço aynı nitelikte olmayıp, ayrıntılı (mufassal) bilançoda borçlunun mali durumunu, mevcut aktif/pasifini ayrıntılı ve kapsamlı şekilde yansıtmalıdır²³. Bu konuda Yargıtay'ın da aynı yönde kararları bulunmaktadır²⁴.

²¹ Bkz. 1.2.2.2.

²² Bkz. 1.2.2.2.

²³ Altay/Eskiocak, s. 62-64; Saim Üstündağ, İflâs Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2009, s. 232.

²⁴ Bkz. Yarg. İİD., 14.10.1955, 5257/5365 (Altay/Eskiocak, s. 488-489); Yarg. İİD., 10.09.1965, 8923/9212 (Altay/Eskiocak, s. 494); Yarg. 12. HD., 22.01.1974, 1973/12679 (Altay/Eskiocak, s. 500).

Komiser tarafından İİK m. 288 uyarınca yapılan ilan tarihinden itibaren on beş gün içinde bildirilen ve borçlu tarafından itiraza uğramamış olan alacaklar, süresinde bildirilmemekle birlikte ayrıntılı bilançoda kayıtlı olan alacaklar ve varlığı resmi sicillerden anlaşılan alacaklar kaydedilmiş alacak olarak nitelendirilir ve çoğunluk nisabında dikkate alınır²⁵.

Öğretideki çoğunluk görüşe²⁶ göre, borçlu tarafından itiraza uğramamış olan alacaklar, süresinde bildirilmemekle birlikte ayrıntılı bilançoda kayıtlı olan alacaklar ile varlığı resmi sicillerden anlaşılan alacakların mahkeme önünde ikrar edilmiş borç niteliği kazanır ve konkordato uyarınca kendisine ifade bulunulmayan alacaklı, ödenmeyen alacağı bakımından ilamlı icra yolu ile takip başlatabileceği gibi konkordatonun feshi halinde de alacağının tamamı bakımından ilamlı icra yolu ile takip yapabilir. Bu görüş, Yargıtay'ın bu yöndeki içtihadı ile de desteklenmiştir²⁷.

*Altay/Eskiocak*²⁸ ise konkordatonun tasdiki halinde kayıtlı alacakların ikrar edilmiş borç niteliği kazanacağı ve ilamlı icraya başvurulabileceği görüşüne katılmakla birlikte, konkordatonun tasdiki talebi reddedilmiş olsa dahi borçlunun mahkeme ve komiser önünde ikrar etmiş olduğu borcun İİK m. 38 uyarınca ilam mahiyetini haiz belgeye bağlı bir borç olarak mütalaa edilmesi gerektiği görüşündedir.

İİK m. 38 uyarınca, mahkeme huzurunda yapılan sulhlar ve kabuller ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Mahkeme huzurunda yapılan kabul ifadesinden anlaşılması gereken, bir davada davacının talep sonucunun davalı tarafından kabul edilmesidir²⁹. Ancak konkordato, tasdik kararıyla birlikte

²⁵ Necmeddin Berkin, İflâs Hukukunda Konkordato, İstanbul 1949, s. 90; Kuru, Konkordato, s. 468; Postacıoğlu, s. 26; Süha Tanrıver / Adnan Deynekli, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996, s. 97,118; Süha Tanrıver, Konkordato Komiseri, Ankara 1993, s. 229 dn. 390, s. 220 dn. 339; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özkan/Özekes, s. 496; Talih Uyar, “Konkordatoda “Ekseriyet” Koşulu (İİK mad.297)”, BÜHFD, Eylül-Ekim 2009/61-62, s. 127; Talih Uyar, Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, 2. Bası, Ankara 2019, s. 81; Ulukapı, Konkordatonun Feshi s. 90.

²⁶ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 90; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 29; Bilgehan Yeşilova, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 620, 649; Kuru, Konkordato, s. 447; Kuru, El Kitabı, s. 1510.

²⁷ Bkz. Yarg. İİD., 06.04.1976, 1196/4211 (Altay/Eskiocak, s. 1081).

²⁸ Altay/Eskiocak, s. 67.

²⁹ Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özekes, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 8. Bası, İstanbul 2020, s. 439.

konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklılar bakımından da bağlayıcı olan ve borçların tasfiyesini amaçlayan cebri bir sulh anlaşması³⁰ ve HMK m. 382 uyarınca çekişmesiz yargı işidir. Dolayısıyla, bir dava olmayan konkordato yargılaması bakımından mahkeme huzurunda yapılan bir kabulden söz edilmesi mümkün olmayıp, kanaatimizce konkordato, mahkeme önünde yapılan ve İİK m. 308/c f. 2 uyarınca konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklılar bakımından da bağlayıcı olan cebri bir sulhtur. Sulh, HMK m. 313 f. 4 uyarınca şarta bağlı olarak yapılabilir³¹ ve konkordato, fesih bozucu şartına bağlı olarak yapılır. Bozucu şarta bağlı sulh derhal hüküm doğurur ve İİK m. 38 uyarınca ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabi olarak icra edilebilir³². Dolayısıyla konkordato uyarınca ifa yükümlülüğünü yerine getirmeyen borçluya karşı alacaklı, konkordato kapsamında kalan alacağının tahsili için ilamların icrası yoluyla takip başlatabilir. Ancak, bizim kanaatimiz, konkordato feshedilirse, alacağın tamamı bakımından ilamların icrası yoluyla takip başlatılmasının mümkün olmadığı yönündedir. Konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte borçlu ve alacaklılar, tasdik edilen proje kapsamında ödemelerin yapılması için sulh olmuşlardır. Fesih kararıyla birlikte bozucu şart gerçekleşir ve taraflararasındaki sulh ortadan kalkar. HMK m. 297 f. 2 uyarınca gerekçeli kararda, taleplerden her biri hakkında verilen hükümlerle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gerekmektedir. Fakat tasdik kararı veya fesih kararı, alacağın tamamının ödenmesi konusunda taraflara yüklenen borç ve tanınan hakları HMK m. 297 f. 2’de belirtildiği şekilde göstermez. Bu nedenle alacağın tamamının tahsili bakımından bir ilam veya ilam niteliğinde belgeden söz edilemez. Bizim görüşümüz, borçlu tarafından itiraza uğramamış olan alacaklar, süresinde

³⁰ Kuru, El Kitabı, s. 1444; Mehmet Kamil Yıldırım/Nevhis Deren Yıldırım, İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 2015, s. 504; Oğuz Atalay, “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özkes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018, s. 114; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özkan/Özkes, s. 465; Ramazan Arslan / Ejder Yılmaz / Sema Taşpınar Ayvaz / Emel Hanağası, İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2020, s. 565.

³¹ Abdurrahim Karlı, Medeni Muhakeme Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2012, s. 443; Pekcanitez/Atalay/Özkes, s. 441.

³² Süha Tanrıver, "Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 49, Sayı 1, 1993, s. 346-347; Murat Atalı / İbrahim Ermenek / Ersin Erdoğan, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2020, s. 427.

bildirilmemekle birlikte ayrıntılı bilançoda kayıtlı olan alacaklar ile varlığı resmi sicillerden anlaşılan alacaklar mahkeme önünde ikrar edilmiş borç niteliği kazanacağı için alacaklı, konkordatonun feshi üzerine alacağının tamamı için ilamsız icra yoluna gidebilir ve takibe itiraz edilmesi halinde İİK m. 68 uyarınca itirazın kesin olarak kaldırılmasını isteyebilir.

1.1.3. Borca Bağlı Yan Hak ve Borçların Devam Etmesi

Konkordatonun tasdiki ile konkordato borçlusunu ile alacaklılar arasındaki borcun sona erdirilerek yeni bir borç/alacak ilişkisi kurulup kurulmadığı, yani borcun yenilenip yenilenmediği ve buna bağlı olarak eski borca bağlı yan hak ve borçların devam edip etmediği hususuna da değinmekte fayda bulunmaktadır.

Borcun yenilenmesi, TBK’da borcun sona erme hallerinden biri olarak, 133 ve 134. maddelerde düzenlenmektedir. Yenileme, mevcut bir borcun, yerine yeni bir borç kurulması suretiyle sona erdirilmesidir³³. Yenilemenin bu çifte etkisi tek bir hukuki işlemle gerçekleşmektedir. Mevcut borcun sona ermesinin ortaya çıkardığı önemli sonuçlar ise fer’ilik ilkesi gereğince (TBK m. 131 f. 1) mevcut borca bağlı tüm hak ve borçların sona ermesi ve yenileme sonrasında yeni alacak talep edildiğinde sona erdirilen borca ilişkin savunmaların ileri sürülememesidir³⁴.

TBK m. 131 f. 1’de tahdidi olmamakla birlikte asıl borca bağlı hak ve borçlara örnek olarak rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu sayılmıştır. Her ne kadar maddede sadece rehin ve kefaletten bahsedilmişse de her türden alacağa bağlı teminat fer’ilik ilkesi gereği sona erecektir³⁵.

Borcun yenilenmesi ile birlikte artık borçlunun sona erdirilen borca ait defî niteliğindeki savunmaları ileri sürmesi de mümkün olmayacaktır³⁶. Yenileme ile eski borcun sona ermesine razı olan borçlunun iradesinin, bu borca ilişkin tüm defîlerinden feragat etmeye yönelik olduğunu kabul etmek gerekir. Borçlunun eski

³³ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 989.

³⁴ Önay Işık, Yenileme, İstanbul 2016, s. 135.

³⁵ Önay, s. 138-142.

³⁶ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 996.

borca ilişkin olarak sahip olabileceği defilere örnek olarak zamanaşımı ve ödemezlik def'i verilebilir³⁷.

Borcun yenilenmesine ilişkin olarak üzerinde durulması gereken bir diğer husus, yenilemenin varlığını kabul için yenileme iradesi sözleşmeden açık bir şekilde anlaşılmalı, tarafların açık iradesi yenileme yönünde birleşmelidir³⁸. Nitekim Yargıtay da bu yöndeki yerleşik içtihadında; taraflar arasında ikinci bir borç ilişkisinin kurulması veya mevcut borcu değiştiren yeni bir işlemin yapılmasının, yenileme için birer karine sayılamayacağını, tarafların sadece borç miktarını veya ifa şartlarını değiştirmelerinin yenileme için yeterli olmadığını, mevcut bir borç için salt poliçe taahhüdünde bulunmanın veya yeni bir alacak senedi düzenlemenin ya da alacaklının veya borçlunun şahsının değişmesinin yenileme anlamına gelmeyeceğini belirtmektedir³⁹.

Konkordatonun, yetkili makamın tasdiki sonucunda ortaya çıkan, borçlunun alacaklıları ile anlaşarak borçlarının bir kısmından kurtulmasını veya borçların ödeme şartlarının değiştirilmesini sağlayan cebri bir anlaşma olduğu⁴⁰ göz önünde bulundurulduğunda; konkordatonun tasdikinin borcun mahiyetinde bir değişiklik meydana getirmediği, yani borcun yenilenmesi niteliğinde olmadığı açıkça görülmektedir⁴¹. Zira, doktrinde ve Yargıtay'ın yerleşik içtihadında belirtildiği üzere tek başına borç miktarının veya ifa şartlarının değiştirilmesi yenileme sonucunu doğurmazken konkordato eski borcu ortadan kaldırıp yeni bir borç ikame etmemekte, tasdik edilen kapsamda sadece borcun miktarında veya ifa koşullarında değişiklik yaratmaktadır. Dolayısıyla taraflar arasındaki hukuki ilişki varlığını devam ettirdiğinden borç ilişkisine bağlı tüm hak ve borçlar da muteber kalır,

³⁷ Önay, s. 150-155.

³⁸ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 989-995.

³⁹ Bkz. Yarg. HGK., 13.02.2013, 2012/666 E., 2013/328 K. (12.12.2020 tarihinde Lexpera - Hukuk Bilgi Sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır); Bkz. Yarg. 12. HD., 09.05.2013, 2013/7933 E., 2013/17830 K. (12.12.2020 tarihinde Kazancı - İçtihat Bilgi Bankası üzerinden erişim sağlanmıştır).

⁴⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özkan/Özekes, s. 465; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 7-8; Abdullah Güner, "Konkordato", Adalet Dergisi, Ankara 1951, Sayı 2, s. 278.

⁴¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 89-90; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 29; Altay/Eskiocak, s. 339-340; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 156; Yeşilova, s. 620; Kuru, El Kitabı, s. 1509.

alacaklılar sahip oldukları teminatlardan yararlanabilir ve borçluya karşı borç ilişkisine ait her türlü def'iyi ileri sürebilirler⁴².

Konkordatonun tasdikinin borcun yenilenmesi sonucu doğurmaması nedeniyle alacaklıların sahip olduğu teminatların varlığını koruyacağı açık olmakla birlikte kanun koyucu TBK m. 131/3'te, borcun sona ermesi halinde konkordatoya ilişkin özel hükümlerin saklı olduğunu özel olarak düzenlemiş, alacaklıların konkordato sonrası sahip oldukları teminatları kaybetmeyeceklerini vurgulamıştır⁴³.

Kanaatimizce, borcun yenilenmesi için tarafların şüpheyne mahal vermeyecek şekilde yenileme iradesine sahip olmaları gerektiği ve fakat konkordatoya rıza göstermemekle birlikte tasdik sonucunda konkordato projesiyle bağılı hale gelen (İİK m. 308/c) azınlıkta kalan alacaklılar bakımından bir anlaşma iradesinin dahi bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda da konkordatonun tasdikinin borcun yenilenmesi sonucu doğurmayacağı ortadadır.

⁴² Altay/Eskiocak, s. 340; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 90; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 29.

⁴³ Önay, s. 136-137.

1.2. KONKORDATONUN TASDİKİNİN BORÇLU YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI

1.2.1. Konkordatonun Borçlu Bakımından Bağlayıcılığı

1.2.1.1. Ödemelerin Projeye Uygun Şekilde Yapılma Zorunluluğu

İİK m. 306 f. 1’de konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceğinin belirtileceği düzenlenmiştir. Her ne kadar kanunun lafzı, düzenlemenin sadece karma (tenzilat ve vade) konkordatoya özgü olduğu izlenimi yaratsa da, bu düzenlemeden anlaşılması gereken, kabul edilen konkordato projesindeki ödeme şekil ve koşullarının olduğu gibi kararda belirtilmesi gerektiğidir⁴⁴. Yani tenzilat konkordatosunun tasdiki kararında tenzil edilen kısmın belirtilmesi gerekirken, vade konkordatosunda ödemenin hangi vade veya vadelerde yapılacağı gösterilir. Tasdik kararıyla birlikte borçlunun konkordatoyu projede öngörüldüğü şekilde icra etme yükümlülüğü doğar⁴⁵. Diğer bir deyişle konkordato, kural olarak tasdik kararıyla birlikte borçlu bakımından bağlayıcı hale gelir.

Kanunun mülga hükümlerinin yürürlükte olduğu dönemde, konkordatonun bağlayıcı hale gelmesi bakımından açık bir düzenleme öngörülmemiş olması ve mühletin sona ermesinden sonra borçluya karşı başlamış olan takiplerin durmasına veya yeni takip yapılamayacağına karar verilemeyeceğinin düzenlenmiş olması (mülga İİK m. 287 f. son)⁴⁶ nedeniyle tasdik kararının verildiği tarih ile kararın

⁴⁴ Altay/Eskiocak, s. 292; Ali Cem Budak/Serdar Kale, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 543.

⁴⁵ Altay/Eskiocak, s. 333; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 101; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 55.

⁴⁶ 7101 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden önce, 09.08.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 15.07.2016 kabul tarihli 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile İİK m.287 f. son hükmü ciddi şekilde değişikliğe uğramış ve mülga hükmün tam tersine, mühletin bitiminden sonraki dönem için geçerli olmak üzere borçluya karşı evvelce başlatılmış olan takiplerin durdurulmasına veya borçluya karşı yeni takip yapılmamasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Öğretide bu değişikliğin, 7101 sayılı Kanun’la kaldırılan ve o dönem hakkında yoğun şikayetlerin olduğu iflâs erteleme

kesinleştiği tarih arasında geçen sürede borçlu aleyhine başlatılan takiplere devam edilip edilemeyeceği veya yeni takip başlatılıp başlatılmayacağı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu konuda **Kuru**⁴⁷, tasdik kararında, konkordatonun kesinleşmeyle birlikte icra edilebileceğine dair açık bir hüküm yoksa ve konkordato mühleti de bitmişse, borçlunun kesinleşmeyi beklemeden alacaklılara ödemede bulunması gerektiği, aksi halde başlatılan takiplere devam edilebileceği veya yeni takip başlatılabileceği görüşünü savunmuştur. Yargıtay ise, takiplerin durması için tasdik kararının kesinleşmesini beklemenin konkordato kurumunu işlemez hale getirebileceği gerekçesiyle cebri icra yoluyla yapılan takiplerin kesinleşmeyi beklemeden tasdik kararı ile birlikte duracağı yönünde kararlar vermiştir⁴⁸. Kanunun bu konuda yürürlükte olan İİK m. 308/c f. 1 hükmünde, projede belirtilmiş olması şartıyla konkordatonun tasdik kararının kesinleşmesiyle birlikte bağlayıcı hale geleceğinin kararlaştırılabileceği ve bu takdirde mühletin etkilerinin kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla karar kesinleşinceye kadar devam edeceği açık şekilde düzenlenmiş ve böylece kanunun mülga hükümlerinin yürürlükte olduğu dönemde beliren tartışmaların önüne geçilmiştir⁴⁹.

Tasdik kararıyla birlikte konkordatonun borçlu bakımından bağlayıcı hale gelmesinin önemli bir sonucu olarak borçlu, projede belirtilen vade veya tutarda ödeme yapmaması halinde ayrıca bir ihtar gönderilmesine gerek olmaksızın TBK m. 117/2 uyarınca temerrüde düşmüş sayılacaktır⁵⁰. Çünkü alacağın ne zaman ödenmesi gerektiği konkordato projesinde belirtildiği gibi, konkordatoya ilişkin borçlar götürülecek borçlardan olup ifa yeri de alacaklının ödeme zamanındaki

kurumunun, 6728 sayılı Kanun'la birlikte sıkı şartlara bağlanmış olmasına karşı konkordato kurumunu işler kılmak için bir "emniyet subapı" olarak yapıldığı ifade edilmiştir (bkz. Özbek, Yeni Konkordato Hukuku, s. 70-71, 107-130).

⁴⁷ Kuru, El Kitabı, s. 1498.

⁴⁸ Bkz. Yarg. 12. HD., 08.11.2005, 17059/21568 (Kazancı İçtihat Bankası); Yarg. 12. HD., 28.09.1995, 13453/12447 (Kazancı İçtihat Bankası)

⁴⁹ Yeşilova, s. 586.

⁵⁰ Altay/Eskiocak, s. 333,344; Postacıoğlu, s. 131; Berkin, İflâs, s. 518; Yeşilova, s. 645; Arar, s. 326; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 162; Serdar Kale, "7101 Sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflâs Dışı Adi Konkordato", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 2018 İstanbul, s. 263.

yerleşim yeri⁵¹ olduğundan, alacak vadesinde alacaklıya götürülüp ödenmemişse vade geçer geçmez borçlu temerrüde düşer⁵². Bu konu hakkında Yargıtay bir kararında; “*Bir atıfet olan konkordato hükümlerini yerine getirmesi için alacağı konkordatoya kaydedilmiş alacaklının önceden borçluya ihtarda bulunmaya zorlanamayacağı(...)*” şeklinde ihtar yapılmasına gerek olmadığı yönünde karar vermiştir⁵³. Borçlunun bu şekilde ihtar olmaksızın doğrudan temerrüde düşmesi neticesinde alacaklı, fesih davası açmak zorunda olmaksızın, alacağının tamamı için değil ancak konkordato kapsamında temerrüde düşülmüş kısım için icra takibi başlatabilecek veya doğrudan konkordatonun kısmen feshi davası açabilecektir⁵⁴. Arzu ettiği takdirde alacaklı, borçluya karşı açacağı fesih davasıyla birlikte aynı anda takip yollarına da başvurabilecektir⁵⁵.

Konkordato borçlusunun doğrudan temerrüde düşmesinin, konkordatoya kayıt yaptırmayan alacaklılar yönünden ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. İİK m. 308/c f. 2'nin, bağlayıcı hale gelen konkordatonun bütün alacaklar için mecburi olduğu yönündeki hükmü gereğince konkordatoya süresi içinde kayıt yaptırmamış olan alacaklar da konkordatoya tabi olacaktır⁵⁶. Dolayısıyla, konkordato hükümleri uyarınca borcunu gereği gibi ifa etmeyen borçluya karşı konkordatoya kayıt yaptırmamış olan alacaklı yönünden de ihtar merasimine gerek olmaksızın borçlunun temerrüde düşeceği şeklinde bir yorumda bulunulabilir. Ancak, yukarıda yer vermiş olduğumuz Yargıtay kararında da belirtilmiş olduğu üzere, doğrudan temerrüt sonucunun yalnızca konkordatoya kaydedilmiş olan alacaklar bakımından kabulü gerekmektedir. Zira borçlunun doğrudan temerrüde düşmesinin sebebi, konkordato borçlusunun proje uyarınca yapacağı ödemelerin miktar ve vadesini biliyor olmasıdır. Konkordatoya kayıtlı olmayan alacaklar

⁵¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 220; Altay/Eskiocak, s. 333,344; Yüksek Mahkeme'nin de bu konudaki içtihadı aynı yöndedir: Bkz. Yarg. 11. HD., 03.05.1989, 3375/3300 (Altay/Eskiocak, s. 1194).

⁵² Kuru, El Kitabı, s. 1524.

⁵³ Bkz. Yarg. İİD., 01.07.1972, 5511/7510 (Altay/Eskiocak, s. 1164).

⁵⁴ Yeşilova, s. 647.

⁵⁵ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 166; Postacıoğlu, s. 134-135; Berkin, İflâs, s. 519; Yeşilova, s. 644 dn. 19; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 195; Kuru, El Kitabı, s. 1522.

⁵⁶ Baki Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, C. IV, İstanbul 1997, s. 3790; Yeşilova, s. 641; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s.153; Altay/Eskiocak, s. 296.

bakımından konkordato borçlusunun yapacağı ödemenin miktar ve vadesini biliyor olduğundan söz edilemeyeceği için doğrudan temerrüt sonucu da ortaya çıkmayacak ve kayıt yaptırmamış alacaklılar yönünden ihtar merasiminin aranması gerekecektir. Nitekim öğretide de, alacağını konkordatoya kaydettirmemiş alacalının, borçluyu temerrüde düşürebilmesi için öncelikle ihtar çekmesi gerektiği belirtilmiştir⁵⁷.

Konkordatonun icrasının bizzat borçlu tarafından yerine getirilmesi kural olmakla birlikte⁵⁸, İİK m. 306 f. 2 uyarınca tasdik kararında konkordatonun yerine getirilmesi için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almak üzere mahkeme tarafından kayyım tayin edilebilir. Bu konuda öğretide *Altay/Eskiocak*⁵⁹, tasdik kararıyla birlikte konkordatonun ifasının izlenmesi için bir kayyım tayin edilmiş ise borçlunun alacaklılar yerine, alacaklılar vekili sıfatını haiz olan kayyıma ödeme yapması ve bizzat kayyımın alacaklılara ödemedede bulunması gerektiği görüşünü ileri sürmüştür. Ancak, İİK m. 306 f. 2 hükmü, kayyımın yetkilerini sınırlı olarak saymaktan kaçınmış ve gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almak üzere atanacak olan kayyımın yetkilerini belirlemek üzere mahkemeye takdir hakkı tanımıştır. Nitekim öğretide *Pekcanitez/Erdönmez*⁶⁰, kayyımın bir tür icracı görevi üstlenerek, eğer konkordato tasfiye sürecini gerekli kılıyorsa, tasfiye işlemleri için, şirketin yönetimine destek sağlanması gerekiyorsa yönetim için kayyım atanması gerektiği ve kayyımın bu süreçteki yetkilerinin mahkeme tarafından açıkça tespit edilmesi gerektiği görüşündedir. *Budak/Kale*⁶¹ de, görevlendirilen kayyımın ihtiyaca göre denetim veya yönetim kayyımı olabileceğini belirtmiştir. *Çankal/Karakaş*⁶² ise gözetim ve yönetim kayyımlığının görevleri ve görev sınırları kapsamında değerlendirme yapmış; gözetim kayyımının konkordato borçlusunun iş ve işlemlerini, projeye uygun davranıp davranmadığını,

⁵⁷ Kuru, C. IV, s. 3833-3834; Kuru, El Kitabı, s. 1524.

⁵⁸ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 101; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 55; Sabri Şakir Ansay, "Konkordato", Adliye Ceridesi, Sayı 3, Ankara 1940, s. 175.

⁵⁹ Altay/Eskiocak, s. 334.

⁶⁰ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 141.

⁶¹ Budak/Kale, s. 545.

⁶² Ekin Çankal / Cemal Fazıl Karakaş, "Konkordato Kayyımının İşlevi Üzerine Düşünceler", MİHDER, Cilt 17, Sayı 49, 2021, s. 581-592.

işletmenin durumunu ve borçlunun ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediğini denetlemekle görevli olduğunu, ancak gözetim kayyımının borçluyu veya alacakları temsil yetkisinin olmadığını; yönetim kayyımının ise borçlunun idarecisi ve temsilcisi niteliğinde olduğunu, konkordato projesine uygun biçimde süreci yönetmek, proje kapsamında borç ödemelerini işletmenin yönetim organı sıfatıyla doğrudan doğruya yapmak, varlıkları gerçek değerinden paraya çevirmek, fazla ödemede bulunmuş ise bunun iadesi için dava açmak gibi görevlerin yönetim kayyımına ait olduğunu, hem yönetim hem de gözetim kayyımının İİK m. 306 f. 2 uyarınca raporlama yapma görevinin bulunduğunu, mahkeme tarafından bir kayyım atanırken bunun yönetim ya da gözetim kayyımı olduğunun ve kayyımın yetki ve görevlerinin açıkça belirtilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda değerlendirme yapıldığında, mahkeme kararında açıkça, borçlu tarafından ödemenin kayyımaya yapılması ve tahsil edilen bu alacağın kayyım tarafından alacaklılara ödenmesi gerektiği yönünde bir hüküm kurularak bu konuda kayyımaya açık bir yetki verilmediği sürece, bir yönetim kayyımı atanmış olsa dahi, bu kayyımın doğrudan alacaklıların vekili sıfatıyla alacaklılar adına borçludan tahsilatta bulunabilme yetkisi bulunmamaktadır. Hatta, İİK m. 306 f. 2 uyarınca mahkemenin, kayyımaya böyle bir yetki vermesi de mümkün değildir. Zira İİK m. 306 f. 2'de kayyımın, konkordatonun yerine getirilmesi için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almak üzere atanabileceği belirtilmiş, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyarınca borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda iki ayda bir tasdik kararını veren mahkemeye rapor vereceği düzenlenmiş, fakat kayyımaya alacaklılar vekili gibi bir görev veya sıfat yüklenmemiştir. Nitekim kayyımın, alacaklılar vekili olarak alacağı tahsil edip alacaklılara ödeme yapmak yerine, gerekli yönetim tedbirlerini almak üzere görevlendirilmesi halinde konkordato borçlusunun işletmesinin yönetimine katılması, borçlu yerine işletmenin faaliyetlerini devam ettirmesi ve yönetim organı sıfatıyla borç ödemelerini doğrudan doğruya yapmasının⁶³ daha hızlı ve kolay bir yol olduğu kanaatindeyiz.

⁶³ Mustafa Yağcı, "Uygulamadan Örneklerle Konkordato Kayyımı", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2021, s. 346-348.

1.2.1.2. Projeye Aykırılığın Yaptırımı Olarak Konkordatonun Kısmen Feshi

İİK m. 308/e uyarınca kendisine karşı konkordato projesi uyarınca ifade bulunulmayan her alacaklı konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak kendisi hakkında konkordatoyu feshettirebilir.

Konkordato projesinde belirtilen zaman ve miktarda ödeme yapılmaması halinde konkordatoya kayıt yaptırmış ve alacağı itiraza uğramamış olan alacaklı⁶⁴, ihtarda bulunmaya gerek olmaksızın doğrudan konkordatonun feshini İİK m. 308/e uyarınca talep edebilir⁶⁵. Konkordato projesinde alacakların taksitlere bölünerek birden fazla vadede ödenmesinin kararlaştırılmışsa alacaklı, fesih davası açabilmek için konkordato projesinde belirtilmiş olan tüm vadelerin dolmasını beklemek zorunda değildir. Ödemelerin tek bir vadesinin gereği gibi ifa edilmemesi dava açmak için yeterlidir⁶⁶. Ayrıca borçlunun fesih davasında TBK m. 112 uyarınca ödeme yükümlülüğünü kendi kusuru olmaksızın yerine getirmediği iddiası ile kusursuzluğunu ispat etmesi de konkordatonun feshine engel değildir⁶⁷.

Konkordatonun kısmen feshi davasının açılabilmesi için tasdik kararının kesinleşmesinin gerekli olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bir grup yazar, kesinleşmenin bir dava şartı olduğu, zira İİK m. 308/c f. 1 uyarınca kesinleşmeden bağlayıcı hale gelen bir tasdik kararının ileride kanun yolu incelemesi neticesinde kaldırılması halinde bağlayıcılığının ortadan kalkacağı, bu kapsamda alacaklının fesih talebinde bulunmakta hukuki yararının olmadığı görüşündedir⁶⁸. Aksi görüş⁶⁹ ise, böyle bir koşulun kabulü halinde borçlunun ödeme yapmaktan kaçınmasına sebep olabileceğini, özellikle ülkemizde oldukça uzun vakit alan kanun yolu yargılamaları göz önünde bulundurulduğunda tasdik kararının kesinleşmesini

⁶⁴ Çekişmeli veya konkordatoya kayıt yaptırmamış olan alacaklıların durumu için bkz. 1.2.1.2.1.

⁶⁵ Kuru, El Kitabı, s. 1524; Borçlunun ihtarda bulunmaya gerek olmaksızın temerrüde düşecek olmasının bir sonucu olan bu durum ile ilgili bkz. 1.2.1.1.

⁶⁶ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 165; Kuru, El Kitabı, s. 1522.

⁶⁷ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 219; Berkin, İflâs, s. 517; Postacıoğlu, s. 193; Altay/Eskiocak, s. 344; Kuru, El Kitabı, s. 1524.

⁶⁸ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 218; Yeşilova, s. 621.

⁶⁹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 166-167; Aynı yönde bkz. Altay/Eskiocak, s. 350; Murat Serhat Sarısözen, İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler, 3. Baskı, Ankara 2019, s. 199.

beklemenin alacaklılara büyük zarar vereceğini, bu kapsamda tasdik kararının kesinleşmesinin fesih davası açılabilmesi için bir koşul olmadığını savunmaktadır.

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere, ödemelerin tek bir vadesi dahi zamanında veya tam olarak ödenmez ise konkordatonun kısmen feshi davası açılabilir olmakla birlikte, eğer alacaklı, dava açmadan önce kendisine yapılmış olan geç ödemeyi, fesih hakkını saklı tutmadan ihtirazi kayıt ileri sürmeksizin kabul eder ise, fesih davası açma hakkını yitirir⁷⁰. Fesih davasında borcun konkordato projesine uygun şekilde ödenmediğini saptayan mahkeme borçluya borcu ödemesi için bir süre veremez⁷¹. Dava açıldıktan sonra ödemenin yapılması davanın reddini gerektirmez⁷². Çünkü fesih davasında amaç, alacağın tamamının tahsil edilmesidir. Ancak alacağın tamamının ödenmesi halinde fesih davası konusuz bırakılabilecektir⁷³. Burada altı çizilmesi gereken husus, davanın konusuz kalması için ödenmesi gereken tutarın, konkordato projesinde kabul edilen değil, fesih davası kabul edilmiş olsaydı alacaklının tahsilini talep edebileceği alacağının tamamıdır⁷⁴. Konusuz kalan davanın açılmasına sebep olan, yargılama giderlerine de katlanmakla yükümlü olacaktır (HMK m. 331)⁷⁵.

Konkordatonun kısmen feshi davası, on yıllık zamanaşımı süresi içinde açılabilir⁷⁶. Dolayısıyla zamanaşımına uğramış bir alacak bakımından açılan konkordatonun kısmen feshi davasında zamanaşımı def'inde bulunulmuş ise mahkeme, bu itirazı dikkate alarak davanın reddine karar vermelidir⁷⁷. Zamanaşımı süresinin başlangıcı ise, konkordatoya kayıtlı olan ve itiraza uğramamış olan alacaklar bakımından konkordato projesinde belirlenen ödeme tarihidir⁷⁸.

⁷⁰ Altay/Eskiocak, s. 344-345; Kuru, El Kitabı, s. 1524; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 220; Sarısözen, s. 196; Yeşilova, s. 645.

⁷¹ Altay/Eskiocak, s. 345,1173.

⁷² Kuru, El Kitabı, s. 1524; Altay/Eskiocak, s. 345; Yeşilova, s. 645; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 220; Aksi yönde bkz. Enver Buruloğlu/Yuda Reyna, Konkordato Hukuku ve Tatbikat, İstanbul 1968, s. 169.

⁷³ Kuru, El Kitabı, s. 1524; Altay/Eskiocak, s. 345; Yeşilova, s. 645; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 220.

⁷⁴ Altay/Eskiocak, s. 345; Yeşilova, s. 645.

⁷⁵ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 220 dn. 116; Kuru, El Kitabı, s. 1524.

⁷⁶ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 224; Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 528 dn. 86; Altay/Eskiocak, s. 349; Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 150.

⁷⁷ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. 2.1.2.

⁷⁸ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 168; Postacıoğlu, s. 132; Kuru, El Kitabı, s. 1523; Altay/Eskiocak, s. 349; Yeşilova, s. 646; detaylı bilgi için bkz. 2.1.2.

1.2.1.2.1. Kısmen Fesih Talebinde Bulunabilecek Kişiler

İİK m. 308/e uyarınca tasdik edilen konkordato projesine uygun şekilde kendisine ifade bulunulmayan her alacaklı kendisi bakımından konkordatonun feshini talep edebilir. Ancak kanunun bu hükmünü açıklarken, “her alacaklı” ifadesinin ve hangi alacaklıların bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğinin üzerinde durulması gerekmektedir. Konkordatoya tabi olmayan alacaklıların⁷⁹ konkordatonun feshini talep etmekte bir hukuki yararları da bulunmamaktadır⁸⁰. Alacağı borçlu tarafından kabul edilmiş olan veya mahkemeye sunulan ayrıntılı bilançoda alacakları kayıtlı olan alacaklılar, konkordato projesine uygun şekilde kendisine ifade bulunulmadığı takdirde başka hiçbir işleme gerek olmaksızın doğrudan fesih davası açabileceklerdir⁸¹. Konkordato uyarınca kendisine ifade bulunulmamış olan alacaklıların fesih davası açabilmek için ayrıca projeye karşı olumsuz oy kullanmış olmasına gerek bulunmamaktadır⁸².

Kendilerine konkordato projesi uyarınca ifade bulunulmayan birden fazla alacaklı, borçluya karşı birlikte fesih davası açabileceklerdir⁸³. Aynı görevli ve yetkili mahkemede aynı sebeple ve fakat ayrı ayrı açılmış olan davalar bakımından ise usul ekonomisi gereği davaların birleştirilmesi yoluna gidilebilir⁸⁴.

Çekişmeli bir alacağa sahip olan veya konkordatoya kayıt yaptırmamış olan alacaklıların da “her alacaklı” kapsamı içinde olduğuna şüphe bulunmamaktadır⁸⁵. Ancak bu alacaklılar bakımından fesih davası açma şartlarının özel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir⁸⁶.

⁷⁹ Konkordatoya tabi olmayan alacaklıların hangileri olduğu için bkz. 2.1.1.2.

⁸⁰ Yeşilova, s. 640; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 163; Altay/Eskiocak, s. 345-346; Kuru, El Kitabı, s. 1522; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 215-216.

⁸¹ Yeşilova, s. 641; Altay/Eskiocak, s. 346; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 212.

⁸² Yeşilova, s. 641 dn. 8; Altay/Eskiocak, s. 345.

⁸³ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 215; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 163; Kuru, El Kitabı, s. 1523; Altay/Eskiocak, s. 350.

⁸⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 215.

⁸⁵ Yeşilova, s. 641.

⁸⁶ Altay/Eskiocak, s. 345-346.

Bir çekişmeli alacaklının konkordato projesi uyarınca kendisine ifade bulunulmasını talep edebilmesi için öncelikle İİK m. 308/b uyarınca tasdik kararının ilanından itibaren bir aylık süre içinde dava açmış olması, alacağını ilama bağlamış olması ve bu ilamın icra edilebilir olması gerekmektedir⁸⁷. İlamın icra edilebilirliğine ilişkin olarak borçlu tarafından kanun yoluna göre Bölge Adliye Mahkemesi veya Yargıtay'dan icranın durdurulması kararı (İİK m. 36) alınmış ise kanun yolunun sonucunun beklenmesi gerekmektedir⁸⁸. Dolayısıyla çekişmeli alacaklının, İİK m. 308/e kapsamında konkordato projesi uyarınca ifade bulunmadığı iddiasıyla kendisi bakımından konkordatonun feshini talep edebilmesi için öncelikle alacağının ifasını talep edebilmesi, bunun için de tasdik kararının ilanından itibaren bir aylık süre içinde açacağı dava ile alacağını icra edilebilir bir ilama bağlaması gerekmektedir⁸⁹. Öğretide, süresi içinde dava açmayan çekişmeli alacaklının konkordatonun feshini talep hakkını yitireceği ifade edilmiştir⁹⁰. İstanbul Anadolu 3. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından verilmiş oldukça yeni tarihli bir kararda⁹¹ da bu görüşün benimsendiği görülmektedir. Ancak bizim de katılmış olduğumuz görüşe⁹² göre süresi içinde dava açmamış olan çekişmeli alacakların, konkordatoya kaydedilmemiş alacak gibi değerlendirilmesi gerektiğinden, süresi içinde dava açmayan çekişmeli alacaklı sadece İİK m. 308/b f. 2 uyarınca verilebilecek depo kararından mahrum kalır. Ancak bu alacaklar bakımından da konkordato bağlayıcı olduğundan, süresi geçtikten sonra açtığı davada lehine hüküm tesis edilen çekişmeli alacaklı da proje uyarınca kendisine ifade bulunulmasını, aksi halde konkordatonun kendisi bakımından feshini talep edebilir⁹³.

⁸⁷ Yeşilova, s. 641-642; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 154.

⁸⁸ Altay/Eskiocak, s. 346-347; Kuru, C. IV, s. 3825; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 214.

⁸⁹ Kuru, El Kitabı, s. 1522-1523.

⁹⁰ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 213-214.

⁹¹ "İİK'nun 308b/2 maddesindeki 1 aylık sürede dava açmayan alacaklı, alınmış teminattan yararlanma imkanını, kazandığında konkordatonun feshini isteyebilme veya tasdik edilmiş projeden faydalanma imkanını kaybedecektir." bkz. İstanbul Anadolu 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, T. 29.12.2020, 2020/711 E., 2020/1136 K (16.05.2021 tarihinde Lexpera üzerinden erişim sağlanmıştır).

⁹² Altay/Eskiocak, s. 268.

⁹³ Detaylı bilgi için bkz. 2.2.1.1.

Tasdik edilen konkordato, konkordatoya kaydettirilmemiş alacaklar bakımından da mecburi olduğu için⁹⁴, bu alacaklar bakımından da fesih davası açılabilir. Ancak bu alacaklılar bakımından çekişmeli alacaklılarda olduğu gibi alacaklarını icra edilebilir bir ilama bağlama zorunluluğu olup olmadığı tartışmalıdır. *Kuru*'ya⁹⁵ göre, usul ekonomisi gereği, konkordatoya kayıt yaptırmayan alacaklı, fesih davası açmadan önce alacağını ilama bağlama zorunluluğu olmadan, bir ihtarla borçluyu temerrüde düşürdüktan sonra fesih davası açabilir ve bu davada alacağını kanıtlayarak konkordatoyu kendisi bakımından feshettirebilir. *Buruloğlu/Reyna*⁹⁶ ise fesih davası açan alacaklıya, alacağını ilamla kanıtlaması için süre verilmesi gerektiği görüşündedir. *Altay/Eskiocak*⁹⁷, konkordatoya kayıt yaptırmamış alacaklıya doğrudan fesih davası açabilme imkanı tanınmasının, fesih davası açabilmek için öncelikle alacağını ilama bağlamak zorunda olan çekilmeli alacaklı karşısında kayıt yaptırmamış alacaklıyı haksız şekilde avantajlı duruma getireceğini belirterek konkordatoya kayıtlı olmayan alacaklının da fesih davası açabilmek için öncelikle alacağını ilamla hüküm altına aldırması gerektiğini savunmaktadır. Gerçekten de konkordatoya kaydettirilmemiş ve konkordato borçlusunun kabul etmediği bir alacak ilama bağlandığı takdirde, bunun ödenmesi için borçluya hiçbir imkan tanımadan doğrudan konkordatonun feshine karar verilebileceğinin kabulünün, konkordato alacaklıları arasındaki eşitlik prensibine aykırılık teşkil edeceği kanaatinde olduğumuzdan, *Altay/Eskiocak*'ın görüşüne katılıyoruz.

⁹⁴ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 153.

⁹⁵ Bkz. Yarg., İİD., 31.03.1955 T., 1849/1953 (Altay/Eskiocak, s. 1040); Yarg., İİD., 22.11.1966 T., 12392/12865 (Altay/Eskiocak, s. 1156).

⁹⁶ Buruloğlu/Reyna, s. 167.

⁹⁷ Altay/Eskiocak, s. 347-348; Aynı yönde bkz. Yeşilova, s. 642-643; Postacıoğlu, Konkordato, s. 130.

1.2.1.2.2. Yargılama Usulü

Konkordatonun feshi için mahkemeye yapılan başvurunun bir dava olduğuna ilişkin öğretide görüş⁹⁸ çoğunluğu bulunmaktadır. Nitekim İİK m. 308/e f. 2'de, fesih talebi üzerine verilecek hükme karşı kanun yolu başvurusunda bulunulabileceği belirtildiğinden, fesih talebi üzerine mahkemece bir hüküm kurulacağı, dolayısıyla fesih talebi üzerine yapılacak yargılamanın bir dava olduğu sonucuna ulaşılabilir⁹⁹. Bu konuda öğretide *Yardımcı*¹⁰⁰, konkordato yargılamasının bir çekişmesiz yargı işi olduğundan yola çıkarak konkordatonun feshi talebinin HMK m. 388 uyarınca yapılan çekişmesiz yargı kararının değiştirilmesi veya iptali talebinden ibaret olduğunu savunmaktadır. İİK m. 388'in gerekçesinde, maddi anlamda kesin hüküm gücüne sahip olmayan çekişmesiz yargı kararlarının gerekçesi gösterilmek suretiyle kararı veren mahkeme tarafından iptal edilebileceği, değiştirilebileceği veya düzeltilebileceği ifade edilmiştir. Böylelikle, çekişmesiz yargılama neticesinde verilen karar haksız veya hatalı görülürse ya da kararın verilmesinden sonra ortaya yeni vakıalar çıkarsa, kararı veren mahkeme, ilgililerin talebi üzerine veya re'sen kararı iptal edebilir, değiştirebilir veya düzeltebilir¹⁰¹. Bu kapsamda *Yardımcı*¹⁰², İİK m. 308/e veya 308/f uyarınca mahkemeye getirilecek istemin, bir alacağın hüküm altına alınması değil tasdik kararının değiştirilmesi veya iptali isteminden ibaret olduğunu, dolayısıyla konkordato alacaklısının dava açmasını gerektiren bir durum olmadığını, ödeme koşullarına uyulmaması nedeniyle tasdik kararının bağlayıcılığı ile muhatap olmak istemeyen alacaklının İİK m. 308/e uyarınca kendisi açısından tasdik kararının değiştirilmesi yönünde talepte bulunabileceğini, dürüstlük kuralına aykırılığa dayanan sebepte ise tasdik kararının İİK m. 308/f uyarınca tüm alacaklılar

⁹⁸ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 207; Kuru, El Kitabı, s. 1523; Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 527; Altay/Eskioçak, s. 342; Pekcanitez/Erdönmez, s. 163; Yeşilova, s. 638.

⁹⁹ Taner Emre Yardımcı, "Konkordatonun Bağlayıcılığını Sonlandırmak Üzere Yapılan Başvurunun Hukuki Niteliği", BÜHFD, Cilt 16, Sayı 201-202, 2021, s. 912.

¹⁰⁰ Yardımcı, s. 911-923.

¹⁰¹ Karşı, s. 99; Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 36; Duygu Demirel, "Çekişmesiz Yargıda İtiraz Yolu", MİHDER, Cilt 12, Sayı 35, 2016, s. 692; Yardımcı, s. 914.

¹⁰² Yardımcı, s. 911-923.

yönünden bağlayıcılığının sona erdirilmesi hedeflendiği için tasdik kararının iptali talebinin gündeme geleceğini, İİK m. 308/e ve 308/f çerçevesinde yapılan başvurunun bir dava olduğu kabul edilirse tasdik kararı varlığını sürdürmekte iken başka bir karar ile tasdik kararının kısmen veya tamamen sonuç doğurmayacağını, hükme bağlanmasının birbiriyle çelişen birden fazla karar ortaya çıkaracağını, netice itibariyle konkordatonun feshi davası olarak ifade edilen kurumun aslında bir dava değil bir çekişmesiz yargı kararı olan tasdik kararının değiştirilmesi veya iptali isteminden ibaret bir başvuru olduğunu savunmaktadır. Konkordatonun feshi için mahkemeye yapılan başvurunun, HMK m. 108 uyarınca dava yoluyla kullanılması zorunlu olan ve konkordatonun hüküm ve sonuçlarını ortadan kaldırmaya yönelik inşâî bir dava olduğu kanaatinde olduğumuzdan bizim görüşümüz, konkordatonun feshi talebi üzerine yapılacak yargılamanın bir dava olduğu yönündedir. Nitekim konkordatonun feshi kurumu bir dava değil de çekişmesiz yargı kararının değiştirilmesi veya iptali başvurusundan ibaret olsaydı, bunun için kanunda ayrı bir düzenleme yapmaya ihtiyaç olmayacağı ve İİK m. 308/e f. 2'de açıkça "fesih talebi üzerine verilecek hüküm" ifadesinin kullanılmayacağı kanaatindeyiz. Ayrıca, konkordatonun feshi kurumunun bir dava olarak kabul edilmesinin usul ekonomisinin de bir gereği olduğunu düşünüyoruz. Zira konkordatonun feshi talebinin çekişmesiz yargı kararının değiştirilmesi veya iptali isteminden ibaret olduğu kabul edilirse, konkordatonun feshi talebiyle mahkemeye yapılacak bir başvuru üzerine konkordato borçlusu çok yüksek ihtimalle itirazda bulunacaktır. Böylece konkordato borçlusunun ileri süreceği örneğin; konkordato şartlarına göre ifa yükümlülüğünü yerine getirdiği veya konkordatonun kötü niyetle sakatlanmadığı veya fesih talep eden alacaklının konkordatoya kayıtlı olmadığı veya çekişmeli alacaklı olduğu ve alacağını bir ilama dayandırmadığı için konkordatonun feshini talep edemeyeceği¹⁰³ şeklindeki bir uyuşmazlığın varlığı iddiası, derdest olan işi çekişmesiz olmaktan çıkaracaktır. Bu şekilde çekişme yaratılması halinde çekişmesiz yargı işinin, ıslah veya dosyaya sunulacak bir dava dilekçesi ile birlikte gerekli harçlarının yatırılarak bir davaya dönüştürülmesi

¹⁰³ Bkz. 1.2.1.2.1.

gerekir¹⁰⁴. Ancak bu durum yargılamanın ve dolayısıyla konkordatoya göre kendisine ödemedede bulunulmayan veya kötü niyetle sakatlanmış bir konkordatoyla bağlı olan alacaklının mağduriyetinin uzamasına neden olacaktır.

İİK m. 308/e hükmü ile, fesih davasının konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurulması gerektiği düzenlenmiştir. Bu kapsamda, konkordatoyu tasdik eden asliye ticaret mahkemesinin (asliye ticaret mahkemesinin kurulmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemesinin bu sıfatla) kesin yetkili ve görevli mahkeme olduğu açıkça düzenlenmiştir¹⁰⁵. Fakat iş bölümü nedeniyle aynı yerde birden fazla asliye ticaret veya asliye hukuk mahkemesinin bulunduğu durumda fesih davasının bu mahkemelerden herhangi birinde açılmasının mümkün olup olmadığı tartışmalıdır. Bu konuda Yargıtay bir kararında¹⁰⁶, işlerin fazlalığı sebebiyle aynı yerde birden fazla asliye ticaret mahkemesi kurulmuş olmasının yetki anlaşmazlığına sebep olmayacağını, bu mahkemelerden birinin verdiği konkordatonun tasdikine ilişkin kararın feshinin yine bu mahkemelerden herhangi birinde dava edilebileceğini belirtmişken; bir başka kararında¹⁰⁷, konkordatonun feshinin konkordatoyu tasdik eden mahkemeden istenebileceğini, aynı yerde birden fazla asliye ticaret mahkemesi bulunmasının sonucu değiştirmeyeceğini ifade etmiştir.

Bu konuda doktrinde *Ulukapı*¹⁰⁸, Yargıtay'ın daha eski tarihli olan ilk kararındaki görüşü destekleyerek; aynı yerde kurulan birden çok mahkeme arasında basit iş bölümü bulunduğu için bu hususta re'sen veya itiraz üzerine görevsizlik veya gönderme kararı verilemeyeceğini, aynı yerdeki bu mahkemelerin aynı mahkeme sayılacaklarına dair İçtihadı Birleştirme Kararı¹⁰⁹ olduğunu, bu kapsamda konkordatonun feshi davasına tasdik mahkemesi ile aynı yerde kurulmuş olan diğer asliye ticaret mahkemesi tarafından bakılabileceğini, ancak açılmış olan fesih davasının doğrudan konkordato yargılamasını yapan ve dolayısıyla dosya

¹⁰⁴ Demirel, s. 703 dn. 64.

¹⁰⁵ Kuru, El Kitabı, s. 1523; Yeşilova, s. 639.

¹⁰⁶ Bkz. Yarg., İİD., 24.09.1970 T., 8583/8706 (Altay/Eskiocak, s. 1159).

¹⁰⁷ Bkz. Yarg., 11 HD., 20.11.1990 T., 5480/7451 (Gönen Eriş, Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku, Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara 1991, s. 912-913).

¹⁰⁸ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 209-210.

¹⁰⁹ Bkz. Yarg., İBK., 14.02.1992 T., 3/2 (RG. 01.05.1992 T., 21215 S.).

muhteviyatına hakim olan tasdik mahkemesine havale edilmesinin usul ekonomisi ilkesine uygun düşeceğini belirtmiştir. Bizim de aynı görüşte olduğumuz *Yeşilova*¹¹⁰ ise, aksi yöndeki Yargıtay kararına katılarak; İİK m. 308/e hükmünde yasa koyucunun iradesinin, tasdik kararını hangi daire vermiş ise fesih davasına da aynı dairenin bakması gerektiği yönünde olduğunu, bu hüküm ile yasa koyucunun aynı yargı çevresinde kurulmuş olan bir mahkemenin birden fazla dairesi arasındaki iş dağılımına müdahale ederek konkordato uyuşmazlıkları bakımından bir “uzmanlık” yarattığını, dolayısıyla fesih davasının doğrudan tasdik kararını veren mahkemede açılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitekim, aynı yargı çevresinde birden fazla mahkeme bulunması halinde “konkordato” yargılamaları yönünden bir iş bölümü yapılmış ve Hakimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesi’nin 03.04.2018 gün ve 5038 sayılı kararı uyarınca konkordatodan kaynaklanan taleplerde, üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde 1 numaralı; üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise 1, 2 ve 3 numaralı asliye ticaret mahkemeleri ihtisas mahkemeleri olarak belirlenmiştir¹¹¹.

Ayrıca, kanunun açık hükmü gereği (İİK m. 308/e f. 1), tasdik kararından sonra konkordato borçlusu yerleşim yerini değiştirirse dahi, fesih davasının yine tasdik kararını veren mahkemede açılması gerekmekte olup¹¹², tasdik mahkemesi kanunda kesin yetkili mahkeme olarak düzenlendiğinden, ilk itiraz olarak borçlu tarafından ileri sürülmesi dahi mahkeme tarafından dava şartı olarak re’sen değerlendirilmelidir¹¹³.

Kısmen fesih davası açılabilmesi için arabuluculuğa başvurulmasının bir dava şartı olup olmadığının değerlendirilmesinde de fayda bulunmaktadır. Arabuluculuk kurumu hukukumuzda, 07.06.2012 kabul tarihli 6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile yasalaşmıştır. Arabuluculuk kurumunun yasalaşmasıyla birlikte, uyuşmazlıkların hukuk davalarından çok daha

¹¹⁰ Yeşilova, s. 639-640.

¹¹¹ 03.04.2021 tarihinde “https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/files/03_04_2018_538.pdf” adresinden erişim sağlanmıştır.

¹¹² Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 210.

¹¹³ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s.236.

hızlı şekilde çözülmesi, mahkemelerin iş yükünün azaltılması, böylece yargı sistemimizin en büyük sorunlarından olan, bazen yıllarca süren uzun yargılama sürelerinin ortadan kaldırılması ve uyuşmazlık taraflarının dava masraf yükünün azaltılması amaçlanmıştır¹¹⁴. 6325 sayılı Kanun'un 2. maddesinde; sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması halinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak tanımlanmıştır. Kanundaki tanımdan da anlaşılacağı üzere arabuluculuk kuralı olarak ihtiyari bir uyuşmazlık çözüm yolu olup uyuşmazlık tarafları arabulucuya başvurmayla zorlanamazlar¹¹⁵. Ancak hukukumuzda bu kuralın istisnaları öngörülmüştür. Bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda (İMK m. 3), TTK m. 4 ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında davalarda (TTK m. 5/A) ve tüketici mahkemelerinde görülen davalarda (TKHK m. 73/A), dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olmasının dava şartı olduğu düzenlenmiştir. Dolayısıyla sayılan davalar yönünden uyuşmazlık tarafları, dava açmadan önce arabulucuya başvurmak zorundadır. Aksi halde dava şartı yokluğu nedeniyle açmış oldukları dava usulden reddedilecektir. HMK m. 382 f. 2'nin f bendinin 6 ve 7. alt bentleri uyarınca; konkordato mühleti verilmesi, komiser atanması ve konkordatonun tasdiki işleri çekişmesiz yargı işidir. Bu nedenle, İİK m. 285 uyarınca konkordato talebinde bulunulması için arabulucuya başvurulmuş olması zorunlu değildir¹¹⁶. Hatta öğretide¹¹⁷, söz konusu işlerin iradi olarak dahi arabuluculuğa elverişli olmadığı, konkordato yargılamasının tümüyle arabuluculuk kurumunun dışında

¹¹⁴ Karşlı, s.899.

¹¹⁵ Karşlı, s.899-900.

¹¹⁶ İbrahim Ermenek / Betül Azaklı Arslan, "İcra ve İflâs Hukuku Açısından Ticari Davalarda Arabulucuya Başvuru Zorunluluğu (TTK m. 5/A)", TBBD, Sayı 148, 2020, s. 140.

¹¹⁷ Süha Tanrıver, "Dava Şartı Arabuluculuk Üzerine Bazı Düşünceler", TBBD, Sayı 147, 2020, s. 115-117 dn. 2.

kaldığı ileri sürülmüş, konkordatonun kısmen feshi davasının konusunun parasal bir edimin ifası olmadığı, bu davanın tasdik edilen konkordato projesine uygun şekilde ifade bulunulmamasının yaptırımını olduğundan bahisle kısmen fesih davasında arabuluculuğun bir dava şartı olmadığı görüşü savunulmuştur. Bizim de katılmış olduğumuz bu görüşün ulaştığı sonuca katılan diğer bir görüş¹¹⁸ ise, fesih davasının inşaî bir sonuca yönelik olduğunu, zira tasdik edilen konkordato projesi uyarınca konkordato borçlusu hakkında ilamlı icra takibi başlatılabilecek olan alacaklının kısmen fesih davasıyla birlikte eda talebinde bulunmakta hukuki yararının olmadığını, zaten daha önce alacaklılarca müzakere edilerek kabul edilmiş ve mahkemece tasdik edilmiş bir projenin varlığı karşısında taraflar arasında bir para alacağının ödenmesinin gerekip gerekmediği konusunda da uyuşmazlık bulunmadığını, konkordato borçlusuna karşı ilamlı icra takibi yapabilecek olan alacaklının fesih davası açabilmek için arabulucuya başvurmasının zorunlu kılınmasının, bu alacaklının adalet erişim hakkının kısıtlanmasından başka bir anlam taşımayacağını belirterek kısmen fesih davası için arabulucuya başvurunun zorunlu olmadığını ifade etmiştir.

HMK m. 316 f. 1'in e bendi uyarınca konkordatoya ilişkin açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır. Bu kapsamda konkordatoya ilişkin bir dava olan kısmen fesih davası da basit yargılama usulüne tabidir¹¹⁹. Bu durum, süratli bir prosedür olması amaçlanan¹²⁰ konkordatonun bu amacına uygundur¹²¹.

Konkordatonun feshi davası harcının ve dava neticesinde hükmedilecek vekalet ücretinin maktu olarak mı yoksa nisbi olarak mı belirleneceği öğretide tartışmalıdır. Bir kısım yazara¹²² göre, konusu belli bir değerle ilgili bulunan davalar nisbi harca tabi olduğundan ve konkordatonun feshini talep eden alacaklının da belli bir alacağı söz konusu olduğundan, konkordatonun feshi davası nisbi harca tabi olmalı¹²³, dolayısıyla dava sonunda da Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre nisbi vekalet ücretine hükmedilmelidir. Aksi yönde görüş belirtilen

¹¹⁸ Ermenek/Azaklı Arslan, s. 183-184.

¹¹⁹ Kuru, El Kitabı, s. 1524; Yeşilova, s. 640.

¹²⁰ Altay/Eskiocak, s. 283-284.

¹²¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 227; Buruloğlu/Reyna, s. 170; Altay/Eskiocak, s. 350.

¹²² Kuru, El Kitabı, s. 1525; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 230-231.

¹²³ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 226

bir kısım yazar¹²⁴ ise, kısmen fesih davasının maktu harç ve vekalet ücretine tabi olduğu görüşünü savunmaktadır. Yargıtay da bir kararında¹²⁵ fesih davasının maktu harç ve vekalet ücretine tabi olduğunu belirtmiştir. Biz de konkordatonun feshi davasının maktu harç ve vekalet ücretine tabi olduğu görüşündeyiz. Zira konkordato projesine uygun şekilde ifa edilmemesi nedeniyle konkordatonun feshi davasına konu olan alacak, konkordatonun tasdiki ya da konkordatoya kaydedilmemiş veya çekişmeli alacak bakımından açılan davanın kabulü neticesinde ilama dayalı alacak niteliği kazanır. İlama dayalı bir alacağın konkordato projesine uygun şekilde ifa edilmemiş olmasının yaptırımı olan konkordatonun kısmen feshinden yararlanabilmesi için alacaklının nisbi harç ödemesi gerektiğini kabul etmek, alacaklının adalet erişim hakkını kısıtlayacaktır¹²⁶.

1.2.1.2.3. Karar ve Karara Karşı Kanun Yolları

Mahkeme, davalı konkordato borçlusunun, davacı alacaklıya, konkordato projesine uygun şekilde vadesinde ifada bulunmadığına kanaat getirirse, davanın kabulü ile konkordatonun kısmen feshine karar verir. Davanın kabulüne karar verilmesi, konkordatonun sadece davacı alacaklı bakımından feshi sonucunu doğuracak olup, konkordato diğer alacaklılar ve borçlu bakımından bağlayıcılığını korur¹²⁷. Mahkeme yargılama sırasında konkordato borçlusunun dürüstlük kuralına aykırı hareket ettiğini tespit etmiş olsa dahi, bu durumun bir tamamen fesih sebebi yarattığından bahisle re'sen konkordatonun tamamen feshine karar veremez¹²⁸.

Konkordatonun kısmen feshi kararı, yalnızca davacı alacaklı ile konkordato borçlusu bakımından hüküm ifade ettiği için, bu kararın ilan edilmesine veya

¹²⁴ Altay/Eskiocak, s. 350; Postacıoğlu, s. 132; Gürdoğan, s. 211; Buruloğlu/Reyna, s. 167.

¹²⁵ Bkz. Yarg. 19. HD., 28.01.1999 T., 7356/223 (03.04.2021 tarihinde E-Uyar üzerinden erişim sağlanmıştır).

¹²⁶ Nitekim Ulusal Yargı Ağı Projesi kapsamında avukat.uyap.gov.tr adresinden ulaşılabilen Avukat Portal üzerinden de konkordatonun feshi davası açılmak istendiğinde, sistem üzerinden maktu harç talep edilmektedir.

¹²⁷ Kuru, El Kitabı, s. 1525; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 168; Altay/Eskiocak, s. 352.

¹²⁸ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 230 dn. 179.

gerekli yerlere bildirilmesine gerek bulunmamaktadır¹²⁹. Aynı şekilde fesih talebinin reddine dair kararın da ilanı gerekmez¹³⁰.

İİK m. 308/e f. 2 uyarınca mahkeme tarafından verilen, konkordatonun feshi veya fesih talebinin reddi kararına karşı, kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf kanun yoluna; bölge adliye mahkemesi kararına karşı ise tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Konkordatonun feshi davası HMK m. 316/1-e uyarınca basit yargılama usulüne tabidir ve HMK m. 103/1-e uyarınca kanun yolu başvuru süreleri adli tatilde de işlemeye devam eder.

HMK m. 57/1-c uyarınca birden fazla alacaklı ihtiyari dava arkadaşı olarak konkordatonun feshini talep etmiş ise, mahkeme her bir davacı bakımından ayrı hüküm kuracağı için, kendisi bakımından fesih talebi reddedilen alacaklı sadece kendisi bakımından kurulan hükme karşı kanun yoluna başvurabilecektir. Bu kapsamda, kanun yoluna başvurmamış olan alacaklı, diğer alacaklı dava arkadaşının kanun yolu başvurusundan yararlanamaz¹³¹.

1.2.1.2.4. Kısmen Feshin Sonuçları

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere¹³², konkordatonun feshi kararı, sadece fesih davasının tarafı olan alacaklı bakımından hüküm ifade eder. Konkordatonun feshi kararıyla birlikte ilgili alacaklı bakımından konkordato bağlayıcılığını yitirir, böylece alacaklı, konkordatonun türüne göre tenzil edilen ve/veya vadeye bağlanan alacağını, herhangi bir tenzilat veya vade ile bağlı olmaksızın tam olarak tahsil edebilir¹³³. Ayrıca, konkordato ortadan kalkacağı için İİK m. 294 f. 3 uyarınca mühlet sırasında işlemesi duran faiz de temerrüt tarihinden

¹²⁹ Kuru, El Kitabı, s. 1525; Yeşilova, s. 646; Altay/Eskiocak, s. 351; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 231; Buruloğlu/Reyna, s. 172; Gürdoğan, s. 212.

¹³⁰ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 231.

¹³¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 232.

¹³² Bkz. 1.2.1.2.3.

¹³³ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 261-262.

itibaren işletilerek hesaba dahil edilir¹³⁴. Bu durum, yukarıda açıklamış olduğumuz¹³⁵, konkordatonun tasdikiyle birlikte borcun bozucu şarta bağlı olarak ibra edilmiş olmasının doğal sonucudur. Zira, burada bahsi geçen bozucu şart, konkordatonun feshedilmesidir. Konkordatonun feshiyle birlikte ibra tamamen ortadan kalkar ve tenzil edilen alacak tam olarak talep edilebilir.

Kısmen fesih davasında lehine hüküm kurulan alacaklı, kararın kesinleşmesini beklemeksizin alacağının tamamı için borçlu hakkında icra takibi başlatabilir veya daha önce başlatmış olduğu takibi devam ettirebilir¹³⁶. Öğretide çoğunluk görüşü¹³⁷, borçlunun ayrıntılı bilançosunda bildirmiş olduğu veya alacaklı tarafından bildirilip itiraza uğramayan alacaklar, tasdik kararıyla birlikte mahkeme önünde ikrar edilmiş borç niteliğini kazanacağı için, bu borçlar yönünden ilamlı icra takibi de yapılabileceği yönünde olsa da, yukarıda¹³⁸ açıkladığımız üzere bizim görüşümüz daha önce takip başlatılmamış ise alacağın tamamı bakımından ilamsız takip yapılabileceği ve takibe itiraz halinde itirazın kaldırılmasının istenebileceği yönündedir.

Kısmen fesih kararı üzerine borçlu hakkında iflâs yoluyla takip başlatılabilmesinin şartlarıyla ilgili aşağıda¹³⁹ gerekli açıklama yapılmıştır.

Konkordatonun feshi kararı sonrasında alacağın tamamı yönünden başlatılabilecek iflâs yoluyla takip ve dava neticesinde borçlunun iflâsına karar verilirse, bu karar ile konkordatonun bağlayıcılığı tüm alacaklılar bakımından ortadan kalkar. Bu durumda tüm alacaklılar, konkordato ile kazanmış oldukları hakları muhafaza ederek alacaklarının tamamını iflâs masasına kaydettirebilirler¹⁴⁰.

Son olarak, konkordato alacaklısının konkordato uyarınca kazanmış olduğu hakları muhafaza edeceğine dair İİK m. 308/e hükmünün değerlendirilmesi gerekmektedir. Mülga kanun zamanında konkordatonun tasdik şartlarından biri,

¹³⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 263; Cemil Simil, Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 255-256.

¹³⁵ Bkz. 1.1.1.

¹³⁶ Altay/Eskiocak, s. 352; Postacıoğlu, s. 133; Gürdoğan, s. 212.

¹³⁷ Altay/Eskiocak, s. 338,348; Yeşilova, s. 620.

¹³⁸ Bkz. 1.1.2.

¹³⁹ Bkz. 2.2.3.

¹⁴⁰ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 267; Postacıoğlu, s. 134.

borçlunun konkordatonun ifası için yeterli miktarda teminat göstermiş olmasıdır. Bu kapsamda değerlendirme yapıldığında, mülga kanun zamanında konkordatoyu kendisi bakımından feshettiren alacaklı, borçlunun göstermiş olduğu bu teminat üzerindeki haklarını muhafaza edecektir. Ancak yürürlükte olan İİK m. 305 f. 1'in d bendi uyarınca konkordatonun tasdiki için borçlunun sadece imtiyazlı alacaklarını ödenmesi ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifası için teminat göstermek zorunda olduğu ve bu alacaklıların zaten konkordato ile bağlı olmadığı değerlendirildiğinde, konkordato alacaklılarının konkordato ile kazanmış oldukları ve muhafaza ettikleri pek bir haklarının bulunmadığı görülecektir¹⁴¹. Yalnızca İİK m. 308/b uyarınca, konkordato projesi uyarınca çekişmeli alacaklara isabet eden pay bakımından borçlu tarafından bir bankaya teminat olarak yatırılmış olan para üzerindeki rüçhan hakkının, çekişmeli alacaklılar tarafından muhafaza edildiğinden söz edilebilecektir¹⁴².

1.2.2. Borçlunun Dürüstlük Kuralına Aykırı Tutum ve Davranışlardan Kaçınma Zorunluluğu

1.2.2.1. Genel Olarak

İİK m. 298'in 4949 sayılı kanundan önceki halinde borçlunun alacaklılarının zararına olarak doğruluk haricinde yahut pek büyük hiffetle hiçbir muamele yapmamış olması, yani borçlunun dürüst davranmış olması bir tasdik koşulu olarak düzenlenmiştir. 4949 sayılı kanunla yapılan değişikliklerle borçlunun dürüst olma koşulu, tasdik koşullarının düzenlendiği maddeden çıkartılmış ve kanun koyucu aynı yaklaşımı 7101 sayılı kanunla değişik yürürlükteki konkordato hükümlerinde devam ettirmiştir. Bu durum, dürüstlük kuralının artık bir tasdik koşulu olmaktan çıktığı izlenimi yaratsa da; gerek İİK m. 308/f uyarınca kötü niyetle sakatlanmış olan konkordatonun tamamen feshinin her alacaklı tarafından talep edilebilmesi gerekse de TMK m. 2 hükmü uyarınca herkesin haklarını

¹⁴¹ Yeşilova, s. 649.

¹⁴² Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 265-266; Yeşilova, s. 649.

kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kuralına uymak zorunda olması, konkordatonun her aşamasında borçlunun dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışlarının bulunup bulunmadığının gözetilmesini zorunlu kılmaktadır¹⁴³.

Dürüstlük kuralı öğretide, toplumun ahlaki ölçüleri, geçerli adetler ve hakları sağlayan ilişkilerin amacı kapsamında tayin edilen niteliklere göre dürüst bir kimseden beklenen davranışı ifade eder¹⁴⁴.

Konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada da, borçlunun konkordatoyu sakatlayacak, dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışlardan sakınması gerekmektedir¹⁴⁵. Nitekim İİK m. 334 uyarınca, özellikle konkordato projesine uymamak yoluyla kasten alacaklının zararına sebebiyet veren borçlunun ilgilinin şikayeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacak olması karşısında tasdik kararından sonra da borçlunun dürüstlük kuralına uymakla yükümlü olduğu rahatlıkla ifade edilebilir¹⁴⁶. Zira kanunun bu hükmünde, konkordato projesine kasten uymayarak alacaklıya zarar veren, yani dürüstlük kuralına aykırı hareket eden borçlu bakımından ciddi bir yaptırım öngörülerek, tasdikten sonraki aşamada da borçlunun dürüstlük kuralına uygun hareket etme yükümlülüğü açıkça vurgulanmıştır.

İİK m. 308/f hükmünün lafzında geçen “kötü niyetle sakatlanmış” ifadesinden anlaşılması gereken, borçlunun hileli muameleleri ile dürüst olmayan her türlü tutum ve davranışlarıdır¹⁴⁷. Ancak, burada bahsi geçen hile ile bir irade sakatlığı hali olarak TBK m. 36’da düzenlenmiş olan aldatma (hile) farklı kurumlardır¹⁴⁸. Aldatmada, bir kimse aktif veya pasif bir davranışı ile diğer şahısta

¹⁴³ Altay/Eskiocak, s. 278, s. 290-291 ve s. 354; Süha Tanrıver, “4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adi Konkordato ile İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi”, YÜHFD, Cilt 1, Sayı 2, İstanbul 2005 s. 549; Kale, Makale, s. 265; Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 130; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 131; Budak/Kale, s. 528; Yardımcı, s. 906-907.

¹⁴⁴ Kemal Oğuzman / Nami Barlas, Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 22. Bası, İstanbul 2016, s. 265.

¹⁴⁵ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 241.

¹⁴⁶ Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2016, s. 695; Süha Tanrıver, “4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adi Konkordato ile İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi”, TBBD, Sayı 51, Ankara 2004, s. 72; Yeşilova, s. 660-661.

¹⁴⁷ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 242.

¹⁴⁸ Altay/Eskiocak, s. 355; Postacıoğlu, s. 136; Gürdoğan, s. 213; Buruloğlu/Reyna, s. 176; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 242.

yanlış bir fikrin doğumuna veya doğrulanmasına veya devamına kasten yol açarak, iradesi fesada uğratılan bu kişi ile bir sözleşmenin kurulması sağlanmaktadır¹⁴⁹. Bu şekilde hileli davranışın varlığı halinde, iradesi fesada uğratılan taraf, TBK m. 39 uyarınca hileli davranıştan haberdar olduğu tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde tek taraflı irade beyanıyla taraflar arasındaki sözleşme ilişkisini geriye etkili olarak iptal edebilir, kesin hükümsüz hale getirebilir¹⁵⁰.

Konkordatonun feshine sebep olabilecek, dürüstlük kuralına aykırı nitelikteki tutum, davranış ve hileli muamele, projenin kabulü için alacaklının iradesini fesada uğratmaya yönelik hileli davranışlardan ibaret olmayıp, birçok farklı şekilde tezahür edebilmekte ve her somut olaya özgü şekilde takdir edilmesi gerekmektedir¹⁵¹. Bu konuda öğretide¹⁵² yer verilmiş olan belli başlı bazı örnekler; borçlunun gerçeğe aykırı bilanço düzenlemesi, satış hasılatını kayda geçirmemek veya olduğundan fazla borç göstermek gibi işlemler yaparak muhasebe kayıtlarıyla oynaması, hileli ödemeler yapması, düşüncesizce hareketlerde bulunarak malvarlığını zora sokması, malvarlığını alacaklıların zararına sebep olacak ve projenin başarıya ulaşmasına engel olacak şekilde eksiltmesi veya kaçırması veya buna teşebbüs etmesi, sahte belgeler düzenlemesi, İİK m. 278 vd. uyarınca iptale tabi tasarruflarda bulunması, tasdik kararıyla birlikte atanmış olan kayıtlara hukuka aykırı kazandırmalarda bulunarak menfaat elde etmesi olarak sayılabilir.

Yer vermiş olduğumuz örnekler çoğaltılabilecek olmakla birlikte, dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışlar her somut olayın şartlarına göre ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Tezimizde bu başlığı altında sadece tasdik kararından sonraki aşama değerlendirildiği için, borçlunun tutum ve davranışlarının dürüstlük kuralına aykırı olup olmadığının tespiti yapılırken özellikle borçlunun bu tutum ve davranışlarının konkordato projesinin başarıya ulaşmasını engelleyecek ve alacaklıların zararına sebep olacak nitelikte olup olmadığı üzerinde durulmalıdır. İİK m. 308/f kapsamına giren hileli muamele ile dürüst olmayan tutum ve davranışlara

¹⁴⁹ Kemal Oğuzman / Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, 10. Bası, İstanbul 2012, s. 111-115.

¹⁵⁰ Oğuzman/Öz, s. 119-129.

¹⁵¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 133.

¹⁵² Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku s. 661; Altay/Eskiocak, s. 355-356; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 133-145 ve s. 242-243.

ilişkin öğretilerde¹⁵³ de belirtilmiş olan en tipik örnek İİK m. 308/d'de düzenlenen, borçlunun alacaklılardan bir veya birkaçına konkordato projesinde öngörülen fazla vaatlerde bulunmasıdır¹⁵⁴. Önemle belirtmek gerekir ki, tasdikten sonraki aşamada yapılmış olan harici vaatler tek başına dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmez. Zira bu şekilde yapılan harici vaatlerin hükümsüz kılınmasının altında yatan temel sebep, konkordato prosedüründe alacaklılar arasındaki eşitlik prensibi olduğundan ve konkordatonun tasdik edilmesiyle birlikte bu prensip ortadan kalkacağından, borçlunun tasdikten önce böyle bir vaatte bulunmamış olması kaydıyla tasdikten sonraki aşamada rızasıyla yapacağı fazladan kazandırmalar veya bu yöndeki taahhütler İİK m. 308/d hükmüne aykırılık teşkil etmeyecek ve geçerli olacaktır¹⁵⁵. Fakat, tasdikten sonraki aşamada bu şekilde yapılacak fazladan vaat neticesindeki kazandırma projenin başarıya ulaşma ihtimalini objektif olarak tehlikeye atıyorsa, borçlunun bu işleminin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiğinden söz edilebilecektir.

Tasdik kararından sonra da bu şekilde dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışlardan kaçınmak zorunda olması, konkordatonun başarıya ulaşması için kritik derecede önem arz etmektedir. Uygulamada, teklif edilen konkordato projelerinde sıklıkla rastlanıldığı üzere tasdikten itibaren bir iki yıl gibi belirli bir sürenin ödemesiz olarak geçirilmesi şeklinde, yani ilk ödeme vadesinin tasdikten uzun bir süre geçtikten sonraki bir tarih olarak belirlendiği tekliflerde bulunmaktadır. Ayrıca yine uygulamada birçok tasdik kararında, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyımın mahkemeler tarafından tayin edilmesinden imtina edildiği de görülmektedir. Örneğin tasdik kararından itibaren bir yıl ödemesiz olarak tasdik edilmiş ve bir kayyımın da görevlendirilmediği konkordatoda, tasdikten sonra malvarlığı üzerinde özgürce her türlü tasarrufta bulunma imkanı bulunan borçlu, hileli muamelelerde bulunarak malvarlığını

¹⁵³ Altay/Eskiocak, s. 355; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 242.

¹⁵⁴ Konkordatonun tasdiki kararının, İİK m. 308/d kapsamında haricen yapılan vaatler bakımından etki ve sonuçları aşağıda 1.2.3. numaralı başlıkta detaylı olarak anlatılmıştır.

¹⁵⁵ Ali Cem Budak, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019 s. 636; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 159. Konkordatonun tasdikinden sonra yapılan fazladan kazandırmalarda, tasdikten önce vaatte bulunulduğu karinesine dair bkz. 1.2.3. numaralı başlık.

alacaklıların zararına olacak şekilde eksiltebilir. Bunun engellenebilmesi için alacaklıların başvurabileceği yegane yol ise kötü niyetle sakatlanmış olan konkordatonun tamamen feshini talep edebilmek olacaktır.

1.2.2.2. Dürüstlük Kuralına Aykırılığın Yaptırımı Olarak Konkordatonun Tamamen Feshi

Konkordato yalnızca dürüst borçluları korumak için öngörülmüş ve hileden arınmış bir kurum olduğundan¹⁵⁶, İİK m. 308/f uyarınca her alacaklı, kötü niyetle sakatlanmış, yani hile karıştırılmış¹⁵⁷ olan konkordatonun feshini, tasdik kararını vermiş olan mahkemeden isteyebilir.

Öğretideki ağırlık görüş¹⁵⁸, konkordatonun feshi için, ortaya çıkan zarar veya zarar tehlikesi ile borçlunun dürüstlük kuralına aykırı hareketi arasında bir illiyet bağı bulunmasına da gerek olmadığını savunmaktadır. Aksi yöndeki görüş¹⁵⁹ ise; konkordato kurumunun 7101 sayılı kanunla yeniden dizayn edilmesinin altında yatanın sadece borçluyu değil aynı zamanda alacaklıların ve genel ekonominin menfaatinin de korunması düşüncesi olduğunu, bu düşünce göz önünde bulundurulduğunda, konkordatoyu sakatlayan hile olgusunun varlığına rağmen hile mevcut olmasaydı dahi konkordatonun tasdik edilmesi gerektiği kanaati mevcut ise veya yapılan hile ile konkordato arasında uygun bir nedensellik bağı bulunmuyor ve konkordatonun sonucu etkilenmiyor ise konkordatonun feshinin mümkün olmaması gerektiğini savunmaktadır. Konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada borçlunun dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışı nedeniyle konkordatonun feshedilebilmesi için, hileli hareket nedeniyle konkordatonun başarıya ulaşmasının objektif olarak tehlikeye düşmesi gerektiği kanaatinde olduğumuz için biz, borçlunun dürüstlük kuralına aykırı davranışı sonucunda alacaklılardan bir veya

¹⁵⁶ Kuru, El Kitabı, s. 1526; Altay/Eskiocak, s. 356; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 241, 244.

¹⁵⁷ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 172.

¹⁵⁸ Postacıoğlu, s. 136; Berkin, İflâs, s. 580; Gürdoğan, s. 213; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 243; Kuru, El Kitabı, s. 1527; Yeşilova, s. 660.

¹⁵⁹ Altay/Eskiocak, s. 357.

birkaçının zarara uğrama tehlikesinin oluşmasını yeterli gören görüşe¹⁶⁰ katılıyoruz.

Konkordatonun hileden arınmış bir kurum olması nedeniyle, dürüstlük kuralına aykırı tutum veya davranışın mutlaka borçlu tarafından gerçekleştirilmesi gerekmemekte, üçüncü bir kişi tarafından gerçekleştirilecek dürüst olmayan hareket de konkordatoyu sakatlayabilmekte ve tamamen fesih gerekçesi oluşturabilmektedir¹⁶¹. Nitekim kanunun lafzında konkordatonun kötü niyetle sakatlanmış olmasından söz edilmekte olup, bu kötü niyetle sakatlanmaya sebebiyet veren davranışın borçlu tarafından gerçekleştirilmiş olması gerektiği belirtilmemiştir. Önemli olan konkordatonun hileden ari olmasıdır. Ancak öğretide¹⁶², üçüncü kişinin dürüstlük kuralına aykırı hareketi, borçlu tarafından bilinmiyor ve bu hareket ile konkordatonun tasdiki arasında uygun nedensellik bağı bulunmuyor ise konkordatonun feshedilemeyeceği belirtilmektedir. Öğretide, üçüncü kişinin hileli muamelesi ile konkordatonun tasdiki arasında illiyet bağı bulunsa dahi, bu hareket olmasaydı da konkordatonun tasdik edilebileceği söylenebiliyor ve borçlu da dürüst ise yine fesih kararı verilemeyeceği savunulmaktadır¹⁶³. Üçüncü kişinin fiilinin borçlu tarafından bilindiği durumda ise zaten borçlu tarafından da dürüstlük kuralı ihlal edilmiş olacağından konkordatonun feshedilmesi gerektiğine şüphe bulunmamaktadır¹⁶⁴.

Öğretide dile getirilen bu görüşler, tasdik kararından önceki aşamaya yoğunlaşmıştır. Konkordatonun hileden ari bir kurum olması nedeniyle, tasdikten sonraki aşamada gerçekleştirilmiş olan, borçlunun bilgisi dahilindeki üçüncü kişinin hileli eylem ve işlemlerinin konkordatonun feshine sebep olacağını söylemek mümkündür. Ancak tasdikten sonraki aşamada gerçekleştirilen hileli eylem ve işlemlerle, konkordatonun tasdiki arasında nedensellik bağı kurulması mümkün değildir. Bizim görüşümüz, böyle bir durumda hileli davranışın konkordatonun başarıya ulaşmasına engel olup olmadığının değerlendirilmesi

¹⁶⁰ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 243.

¹⁶¹ Yeşilova, s. 657-658; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 243-245; Altay/Eskiocak, s. 356; Kuru, El Kitabı, s. 1527.

¹⁶² Kuru, C. IV, s. 3844; Kuru, El Kitabı, s. 1527; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 243.

¹⁶³ Yeşilova, s. 658; Altay/Eskiocak, s. 356.

¹⁶⁴ Yeşilova, s. 658.

gerektiği yönündedir. Örneğin, tasdik kararıyla birlikte gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almak üzere atanmış olan kayyımın, projeyi başarıya ulaştırma ihtimali bulunmayan borçlunun işletmesinin durumu ve ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda mahkemeyi ve alacaklıları yanıltacak şekilde bir rapor düzenlemesi, konkordatonun tamamen feshine gerekçe oluşturur.

Konkordatonun hileden ari bir kurum olmasının bir diğer önemli sonucu, borçlu tüm ifa yükümlülüklerini konkordato projesine uygun olarak yerine getirerek konkordato tamamen icra edilmiş olsa dahi, kötü niyetle sakatlanmış bir konkordatonun tamamen feshi talep edilebilir¹⁶⁵. Kanun, tamamen feshin talep edilebilmesi için konkordatonun kötü niyetle sakatlanmış olmasını yeterli görmüştür. Öğretide, alacakların tamamen faizleriyle birlikte ödense dahi konkordatonun tamamen feshedilebileceği ileri sürülmüşse de¹⁶⁶, böyle bir durumda konkordatonun tamamen feshinin talep edilmesinde alacaklının hukuki bir yararı bulunmayacağı için bu görüşe katılmıyoruz.

Öğretide çoğunluk görüş¹⁶⁷, konkordatonun tamamen feshinin istenebilmesi için tasdik kararının kesinleşmesi gerektiğini, zira kesinleşmemiş olan tasdik kararının kanun yolu başvurusu neticesinde bozulması halinde ortada feshi talep edilebilecek bir konkordato kalmayacağını belirtmektedir. Karşı görüş¹⁶⁸ ise, tasdik kararının kesinleşmesinin oldukça uzun sürebileceği, kanun yolu aşamasında yeni vakıa ve talepler ileri sürülemeyeceği için tasdik kararının onanabileceğini, konkordatoyu sakatlayan ve sonradan ortaya çıkan durumun ileri sürülebilmesi ve fesih talebinde bulunabilmeleri için alacaklıların bu süreyi beklemek zorunda kalacakları, dolayısıyla ciddi zarara uğrayabilecekleri gerekçesi ile konkordatonun tamamen feshinde tasdik kararının kesinleşmiş olmasına gerek olmadığını savunmaktadır. Bu azınlık görüş, fesih kararının tasdik karardan önce kesinleşmesi halinde tasdik kararının kanun yolu aşamasında kaldırılabilceğini veya bozulabileceğini, fesih talebinin reddedilmesinin tasdik kararının

¹⁶⁵ Altay/Eskiocak, s. 357; Kuru, C. IV, s. 3846; Kuru, El Kitabı, s. 1528; Postacıoğlu, s. 135; Gürdoğan, s. 213; Yeşilova, s. 662.

¹⁶⁶ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 247.

¹⁶⁷ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 241; Yeşilova, s. 656; Buruloğlu/Reyna, s. 176.

¹⁶⁸ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 170.

incelenmesine bir etkisinin olmayacağını, tasdik kararının, fesih kararı kesinleşmeden önce kaldırılması veya bozulması halinde ise tasdik prosedürünün fesih davası bakımından bekletici mesele yapılabileceğini belirtmiştir. Biz de bu azınlık görüşe, konkordatonun doğası gereği belirli bir fedakarlıkta bulunmuş olan alacaklıların daha fazla zarara uğramalarının önüne geçilmesinin sağlanması açısından katılıyoruz.

Yukarıda açıklandığı üzere, konkordatonun feshine gerekçe olan hile ile TBK’da düzenlenen hile farklı kurumlar olduğundan TBK m. 39’da öngörülen bir yıllık hak düşürücü süre konkordatoda tatbik olunmaz¹⁶⁹. Bu kapsamda konkordatonun tamamen feshi davasının TBK m. 146’da öngörülen on yıllık zamanaşımı süresi içinde açılması gerekir. Öğretide¹⁷⁰, bu sürenin mülga kanun zamanındaki gibi kesinleşme kararının ilan edildiği tarihten itibaren başlayacağı belirtilmektedir. Ancak, önceki dönemden farklı olarak, tasdik kararı aksi kararlaştırılmadıkça verildiği tarihte bağlayıcılık kazanmakta ve ilan edilmekte (İİK m. 306), kanunun yeni halinde kanun yolu incelemesi neticesindeki kesinleşmenin ilan edilip edilmeyeceği yönünde herhangi bir hüküm yer almamaktadır. *Yeşilova*¹⁷¹, her ne kadar yeni kanun döneminde de on yıllık sürenin başlangıcı bakımından herhangi bir değişikliğe gitmenin gerekmeyeceği yönünde görüş belirtmişse de, tasdik kararının kesinleştiğinin ilan edilmeyeceği ve kanun yolu başvurusu neticesinde verilecek kararların sadece başvuruda bulunan alacaklılara ve borçluya tebliğ edileceği göz önünde bulundurulduğunda, sürenin bu tarihten itibaren başlamasının mümkün olmadığı, başlangıç tarihinin *Buruloğlu/Reyna*¹⁷² tarafından mülga kanun döneminde savunulduğu gibi tasdik kararının ilan edildiği tarihten itibaren başlayacağını kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Ancak bu görüşümüz, hileli davranışın konkordatonun tasdiki kararından önce gerçekleştirilmiş olması ihtimali için geçerlidir. Konkordatonun tasdiki kararından

¹⁶⁹ Altay/Eskiocak, s. 358; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 248; Kuru, El Kitabı, s. 1528; Postacıoğlu, s. 135; Buruloğlu/Reyna, s. 178.

¹⁷⁰ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 172; Altay/Eskiocak, s. 358.

¹⁷¹ Yeşilova, s. 662.

¹⁷² Buruloğlu/Reyna, s. 179.

sonra gerçekleştirilmiş olan hileli davranışlar yönünden bu sürenin, hileli davranışın gerçekleştirildiği tarihten itibaren başlaması gerektiği kanaatindeyiz.

1.2.2.2.1. Tamamen Fesih Talebinde Bulunabilecek Kişiler

Kanunun lafzında belirtildiği üzere konkordatoya tabi olan tüm alacaklılar İİK m. 308/f uyarınca konkordatonun tamamen feshini talep edebilir. Bu kapsamda, konkordatonun kötü niyetle sakatlanmış olduğu iddiasında olan her konkordato alacaklısı, konkordatonun tamamen feshini talep edebilecektir¹⁷³. Alacaklıların fesih davası açabilmek için ayrıca projeye karşı olumsuz oy kullanmış olmasına gerek bulunmamaktadır¹⁷⁴. Konkordatoya tabi olmayan alacaklıların¹⁷⁵ ise fesih davası açmakta sıfatları bulunmamaktadır¹⁷⁶.

Birden fazla alacaklı, HMK m. 57/1-c uyarınca ihtiyari dava arkadaşı sıfatıyla aynı iddiaya dayalı olarak borçluya karşı birlikte fesih davası açabilecekleri gibi¹⁷⁷, aynı veya farklı iddialarla ayrı ayrı dava açmış olmaları halinde ise usul ekonomisi gereği davaların birleştirilmesi yoluna gidilebilir¹⁷⁸. *Pekcanitez/Erdönmez*¹⁷⁹, konkordatonun tamamen feshi kararının tüm alacaklılar bakımından sonuç doğuracak olması nedeniyle, fesih talebinin ilan edilerek diğer alacaklıların da katılımının sağlanmasının uygun olacağını belirtmiştir.

Bir çekişmeli alacaklının, İİK m. 308/f uyarınca konkordatonun feshini talep edebilmesi için öncelikle alacağının İİK m. 308/b uyarınca tasdik kararının ilanından itibaren bir aylık süre içinde açacağı davayı kazanması ve verilen hükmün kesinleşmesi gerekmektedir¹⁸⁰. Öğretide süresi içinde dava açmayan çekişmeli alacaklının konkordatonun tamamen feshini talep hakkını yitireceği yönünde

¹⁷³ Kuru, El Kitabı, s. 1528; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 169.

¹⁷⁴ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 169.

¹⁷⁵ Konkordatoya tabi olmayan alacaklıların hangileri olduğu 2.1.1.2. numaralı başlıkta detaylı olarak izah edilmiştir.

¹⁷⁶ Kuru, El Kitabı, s. 1528; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 239.

¹⁷⁷ Kuru, El Kitabı, s. 1528; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 239.

¹⁷⁸ Kuru, El Kitabı, s. 1528; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 239.

¹⁷⁹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 173.

¹⁸⁰ Kuru, El Kitabı, s. 1528.

görüŖü¹⁸¹ bulunsa da; yukarıda¹⁸² açıklamıŖ olduğumuz üzere bizim görüŖümüz, süresi içinde dava açmamıŖ olan çekiŖmeli alacaklının konkordatoya kayıt yaptırmamıŖ alacaklılar gibi değerlendirilmesi gerektiği, dolayısıyla süresi geçtikten sonra açtığı davada lehine hüküm tesis edilen çekiŖmeli alacaklının da konkordatonun tamamen feshini talep hakkının bulunduğu yönündedir.

Konkordatoya kayıt yaptırmamıŖ alacaklılar bakımından çekiŖmeli alacaklılarda olduğu gibi alacaklarını icra edilebilir bir ilama bağlama zorunluluğu olup olmadığı tartıŖmalıdır. *Kuru*¹⁸³, kısmen fesih olduğu gibi burada da konkordatoya yazılmamıŖ alacaklıların da herhangi baŖka bir merasime ihtiyaç olmaksızın doğrudan konkordatonun tamamen feshini talep edebilecekleri görüŖündedir. Bizim de katılmıŖ olduğumuz *Altay/Eskiocak*¹⁸⁴, kısmen fesih davası bakımından yapmıŖ olduğu açıklamayı yineleyerek, bu davada da alacaklılık sıfatının belirlenmesi gerektiğine kuŖku olmadığını, dolayısıyla konkordatoya kayıt yaptırmamıŖ olan bir alacaklının öncelikle açacağı bir dava ile alacağının mevcudiyetini hüküm altına aldırması gerektiğini ifade etmiŖtir.

1.2.2.2.2. Yargılama Usulü

Kısmen fesih davası için yukarıda yapmıŖ olduğumuz açıklamalar tamamen fesih davası bakımından da aynen geçerli olduğundan yukarıda¹⁸⁵ yapmıŖ olduğumuz açıklamalarımıza atıf yapmakla yetiniyoruz.

1.2.2.2.3. Karar ve Karara KarŖı Kanun Yolları

Mahkeme, konkordatonun kötü niyetle sakatlandığına kanaat getirirse davanın kabulüne, aksi kanaatte ise davanın reddine karar verir. Davanın kabulüne karar verilmesi halinde, İİK m. 308/f f. 3'ün yollama yaptığı İİK m. 308 uyarınca

¹⁸¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 237.

¹⁸² Bkz. 1.2.1.2.1.

¹⁸³ Postacıoğlu, s. 135; Aynı yönde bkz. Kuru, El Kitabı, s. 1528; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 237.

¹⁸⁴ Altay/Eskiocak, s. 357; Aynı yönde bkz. YeŖilova, s. 656.

¹⁸⁵ Bkz. 1.2.1.2.2.

mahkeme, borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması halinde fesih kararıyla birlikte resen iflâs kararı da verir¹⁸⁶. **Pekcanitez/Erdönmez**¹⁸⁷, konkordatonun tasdik edilmemesinin İİK m. 177 f. 1'in 3. bendi uyarınca doğrudan iflâs sebebi olarak sayıldığını, bu kapsamda konkordatonun tamamen feshinin de bir doğrudan iflâs sebebi oluşturacağını, dolayısıyla tamamen fesih kararı neticesinde diğer doğrudan iflâs sebepleri aranmaksızın borçlunun re'sen iflâsına karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda bir diğer görüş¹⁸⁸, İİK m. 177 ile m. 308 arasında bir uyumsuzluk olduğunu, İİK m. 177 f. 1'de konkordatonun tasdik edilmemesinin doğrudan iflâs sebebi olarak düzenlenmesi karşısında İİK m. 308 hükmünün açık lafzı ile konkordatonun tasdik edilmemesinin tek başına bir doğrudan iflâs sebebi olmadığını düzenlendiğini, iki hüküm arasında İİK m. 177'ye üstünlük tanınarak konkordatonun tasdik edilmemesinin doğrudan iflâs sebebi sayılması gerektiğini, ancak sadece konkordatonun tasdik edilmemesinden veya tamamen feshedilmesinden kaynaklı olarak mahkeme tarafından re'sen borçlunun iflâsına karar verilemeyeceğini, çünkü İİK m. 177 f. 1'in açık hükmü gereği alacaklının bu konuda talepte bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Aksi yöndeki görüş¹⁸⁹ ise, kanun koyucunun iradesinin konkordatonun tasdik edilmediği her durumda borçlunun iflâsına karar vermek olmadığını, İİK m. 308'de doğrudan doğruya iflâs koşullarının çoğul olarak özellikle belirtildiğini, yani başka bir doğrudan iflâs koşulunun aranması gerektiğini, hükmün gerekçesinde iflâsın ağır koşullarından kaçınılmasından söz edildiğini, 7101 sayılı kanunla İİK m. 177 f. 1'in 3. bendinde yapılan değişikliğin amacının İİK m. 308 ile bağlantının sağlanması olduğunu belirterek, tasdik reddine veya konkordatonun tamamen feshine karar verilmesinin tek başına doğrudan doğruya bir iflâs sebebi sayılamayacağını savunmaktadır. Borçlunun alacaklıların haklarını ihlal eden hileli muamelelerde bulunmuş olması İİK m. 177 f. 1'in 1. bendi uyarınca doğrudan doğruya fesih

¹⁸⁶ Altay/Eskiocak, s. 359; Yeşilova, s. 652.

¹⁸⁷ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 144-145, s. 173.

¹⁸⁸ Leyla Akyol Aslan, "7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflâsına Karar Verilebilecek Haller", MİHDER., Cilt 15, Sayı 42, 2019, s. 87-100.

¹⁸⁹ Budak/Kale, s. 561-562, s. 663-664; Sarısözen, s. 228.

sebebi olarak sayılmış olduğundan, bizim kanaatimiz borçlunun dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışları nedeniyle konkordatonun tamamen feshine karar verilmesi halinde İİK m. 177 f. 1'in 1. bendi uyarınca doğrudan doğruya bir iflâs sebebi de mevcut olacağından tamamen fesih kararıyla birlikte borçlunun iflâsına karar verilmesi gerektiği yönündedir. Ancak konkordato kurumunda köklü değişiklikler yapan ve hem borçlunun hem alacaklının hem de genel ekonominin yararına olacak bir kurum oluşturmayı amaçlayan kanun koyucunun iradesinin, konkordatonun tasdik edilmediği her durumda borçlunun iflâsına karar vermek olmadığı görüşüne katıldığımız için, konkordato üçüncü kişinin hileli muamelesi nedeniyle feshedilmiş ve borçlunun bu hileli muameleden haberdar olmadığı tespit edilmiş ise sadece konkordatonun tamamen feshedilmiş olması nedeniyle doğrudan borçlunun iflâsına karar verilemeyeceği kanaatindeyiz.

Mülga kanun döneminde İİK m. 308 f. 2'nin yollaması ile tasdik kararına karşı başvurulacak kanun yoluna ilişkin hükümlerin, konkordatonun tamamen feshine ilişkin kararlar bakımından kıyasen uygulanacağı düzenlenmiş, bu kapsamda kararın tefhiminden itibaren on gün içinde temyize başvurulabileceği belirlenmiştir¹⁹⁰. Ancak kanunun yeni halinde, tamamen fesih davasında verilecek karar bakımından, tasdik kararına karşı başvurulacak kanun yollarına herhangi bir yollama yapılmadığı gibi, bu konuda kanunda ayrıca bir süre de açıkça düzenlenmemiştir. Öğretide, kısmen fesih davasında olduğu gibi konkordatonun tamamen feshi davası neticesinde verilecek kabul veya ret kararına karşı da kararın tebliği tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna; bölge adliye mahkemesi kararına karşı ise tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabileceği belirtilmişse de¹⁹¹, İİK m. 308/f hükmünde, konkordatonun kısmen feshini düzenleyen İİK m. 308/e'ye veya konkordato hakkında verilecek karara karşı başvurulacak kanun yollarının düzenlendiği İİK m. 308/a'ya herhangi bir yollama yapılmamış olması karşısında kanun yollarına ilişkin bu sürelerin kanuni dayanağı mülga kanundan farklıdır. Yeni kanun döneminde tamamen fesih davasında verilecek karara karşı başvurulacak kanun yolları, iflâsa ilişkin kanun

¹⁹⁰ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 253-254.

¹⁹¹ Altay/Eskiocak, s. 359; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 513.

yolu başvurularının düzenlendiği İİK m. 164 f. 2 hükmüne göre belirlenecektir. Bu bakımdan tamamen fesih kararının tek başına doğrudan iflâs sebebi olup olmadığı hakkındaki tartışmaların bir önemi bulunmamaktadır. Zira hangi görüş kabul edilirse edilsin, mahkeme tarafından yapılacak yargılama aynı zamanda doğrudan doğruya iflâs hallerinin re'sen değerlendirildiği iflâsa ilişkin bir yargılama olacak ve davanın kabulü borçlunun iflâsına karar verilmesi, davanın reddi ise iflâs talebinin reddi anlamına geleceği için, yani verilecek hüküm aynı zamanda iflâs yargılamasında verilen bir kararı ihtiva edeceği için kanun yolu başvurusu şartları da İİK m. 164 f. 2'ye göre belirlenecektir¹⁹². Dolayısıyla İİK m. 164 f. 2 uyarınca, verilecek karara karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna; bölge adliye mahkemesi kararına karşı da tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilecektir.

Tamamen fesih kararı kesinleştiği takdirde, kısmen fesih karardan farklı olarak tüm alacaklılar bakımından sonuç doğuracağı için İİK m. 288 uyarınca tasdik kararı gibi ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir¹⁹³.

1.2.2.2.4. Tamamen Feshin Sonuçları

Tamamen fesih kararı, kısmen fesihten farklı olarak bütün alacaklılar bakımından sonuç doğurur ve konkordato tüm alacaklılar bakımından feshedilir. Konkordatonun tüm hüküm ve sonuçları ortadan kalktığı için alacaklıların tamamı, alacaklarının tam olarak itfa edilmesini talep edebilir¹⁹⁴.

Konkordatonun tamamen feshinin sonuçlarını değerlendirirken, konkordatonun tamamen feshinin, bir doğrudan doğruya iflâs sebebi olup olmadığı sorusuna¹⁹⁵ verilecek yanıt önem arz etmektedir. Eğer, tamamen feshin doğrudan doğruya bir iflâs sebebi olduğu kabul edilirse, mahkeme tarafından her halükarda fesih kararıyla birlikte borçlunun iflâsına da karar verilmesi gerekecektir. Bu durumda borçlu hakkında iflâs açılacak, alacaklıların durmuş takiplerine devam

¹⁹² Yeşilova, s. 652.

¹⁹³ Yeşilova, s. 652.

¹⁹⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 271.

¹⁹⁵ Bu konuda bkz. 1.2.2.2.3.

etmeleri veya borçlu hakkında yeni takip başlatmaları mümkün olmayacak, alacaklılar alacaklarının tamamını iflâs masasına yazdırarak tahsilini sağlamaya çalışacaklardır. Tamamen feshin, doğrudan doğruya bir iflâs sebebi olmadığını kabulü halinde ise, mahkeme tarafından başka bir doğrudan iflâs sebebinin varlığına kanaat getirilirse yine borçlunun iflâsına karar verilecek ve iflâs tasfiyesine geçilecektir¹⁹⁶. Başka bir doğrudan iflâs sebebi yoksa, kısmen fesih kararının tek bir alacaklı bakımından doğurduğu sonuçta olduğu gibi, ancak tüm alacaklılar bakımından geçerli olacak şekilde, kararın kesinleşmesini beklemeksizin alacağının tamamı için borçlu hakkında icra takibi başlatılabilecek¹⁹⁷ veya daha önce başlatılmış olan takibe devam edilebilecektir¹⁹⁸. Öğretide çoğunluk görüşü¹⁹⁹, borçlunun ayrıntılı bilançosunda bildirmiş olduğu veya alacaklı tarafından bildirilip itiraza uğramayan alacaklar, tasdik kararıyla birlikte mahkeme önünde ikrar edilmiş borç niteliğini kazanacağı için, bu borçlar yönünden ilamlı icra takibi de yapılabileceği yönünde olsa da, yukarıda²⁰⁰ açıkladığımız üzere bizim görüşümüz daha önce takip başlatılmamış ise alacağın tamamı bakımından ilamsız takip yapılabileceği ve takibe itiraz halinde itirazın kaldırılmasının istenebileceği yönündedir.

Borçlu hakkında iflâs kararı olmaksızın sadece konkordatonun feshine karar verilmesi üzerine, borçlu hakkında iflâs yoluyla takip yapılmasıyla ilgili olarak öğretide, iflâs yoluyla takip başlatılabilmesinin ve dava açılabilmesinin mümkün olduğu, ancak fesih kararı kesinleşmediği sürece mahkeme tarafından iflâsa karar verilmemesi gerektiği ve kesinleşmenin bekletici mesele yapılması gerektiği belirtilmektedir²⁰¹. Tamamen fesih kararının kaldırılması veya bozulması ihtimali karşısında tasdik kararı kesinleşmeden verilen iflâs kararı, özellikle borçlu

¹⁹⁶ Yeşilova, s. 664-665.

¹⁹⁷ Altay/Eskiocak, s. 360.

¹⁹⁸ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 174; Kuru, El Kitabı, s. 1529; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 266-267.

¹⁹⁹ Altay/Eskiocak, s. 338,348; Yeşilova, s. 620.

²⁰⁰ Bkz. 1.1.2.

²⁰¹ Postacıoğlu, s. 135; Gürdoğan, s. 214; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 267; Altay/Eskiocak, s. 360.

bakımından geri dönülmesi mümkün olmayan zararlara sebebiyet verebileceği için biz de bu görüşe katılıyoruz.

Konkordatonun tamamen feshine karar verilmesi neticesinde İİK m. 305 f. 1'in d bendi uyarınca bir kısım alacakların tam olarak ödenmesi amacıyla verilen teminatların ve İİK m. 308/b uyarınca çekişmeli alacaklar bakımından bankaya yatırılan paralar üzerindeki hakların akıbeti öğretide tartışmalıdır. Öğretideki çoğunluk görüşü, konkordatonun tamamen feshi kararıyla birlikte, zaten sınırlı sayıda olan bu alacaklıların, verilen teminatlar ve yatırılan paralar üzerindeki haklarının ortadan kalkacağını²⁰², zira fesih kararı neticesinde konkordatonun tasdikinin hüküm ve sonuçlarıyla birlikte alacaklıların buna bağlı iktisap ettikleri hakların da ortadan kalkacağını²⁰³, dolayısıyla konkordatonun tasdiki ve ifası için verilmiş olan teminatın ve yatırılan paraların da hukuki bir dayanağının kalmayacağını²⁰⁴ ve bunlar üzerindeki hakların da sona ereceğini²⁰⁵ savunmaktadır. Bu konuda aksi yöndeki görüş²⁰⁶ ise, konkordatodaki teminatın, fesih halinde bazı alacaklıların alacaklarının tahsilini güvence altına almak amacıyla gösterildiği, dolayısıyla konkordatonun feshi halinde bu teminatın iadesi veya kaldırılması yerine, alacaklının bu teminattan yararlanması gerektiğini ifade etmektedir. Diğer bir görüş²⁰⁷ ise, çekişmeli alacaklıların, İİK m. 308/b uyarınca bankaya yatırılan tevdiat üzerindeki haklarını fesih kararıyla birlikte kaybedeceklerini, ancak İİK m. 305 f. 1'in d bendi uyarınca gösterilecek teminatın konkordato alacaklıları için olmadığını, zira bu maddede bahsi geçen alacaklıların konkordato ile bağlı olmayan İİK m. 206'nın birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklılar ve konkordato mühleti sırasında komiserin izniyle akdedilmiş sözleşme alacaklıları olduğunu, dolayısıyla gösterilen teminatın projenin ifasına yönelik olmadığını ve bu nedenle bu teminatlar üzerindeki hakların sona ermeyeceğini savunmakta, ancak borçlunun iflâsına karar verilmesi halinde bu durumun ayrıca değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bizim görüşümüz burada İİK m. 308/e f. 1 hükmünün kıyasen uygulanarak, kısmen

²⁰² Altay/Eskiocak, s. 362; Postacıoğlu, s. 137; Gürdoğan, s. 214.

²⁰³ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 274; Postacıoğlu, s. 137; Gürdoğan, s. 214.

²⁰⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 274; Altay/Eskiocak, s. 232.

²⁰⁵ Altay/Eskiocak, s. 235; Kuru, El Kitabı, s. 1529.

²⁰⁶ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 174 dn. 389.

²⁰⁷ Yeşilova, s. 665 dn. 21.

fesihte olduğu gibi her alacaklının konkordato uyarınca kazanmış olduğu yeni hakları muhafaza edeceği, dolayısıyla çekişmeli alacaklıların kendileri bakımından İİK m. 308/b uyarınca bankaya yatırılan para üzerindeki haklarını muhafaza edecekleri yönündedir. İİK m. 305 f. 1'in d bendi uyarınca gösterilecek teminat ise konkordato ile bağlı olmayan alacaklılar için gösterilmiş olduğundan, bu alacaklıların konkordatonun feshinden de etkilenmeyeceği ve teminat üzerindeki haklarının devam edeceği kanaatindeyiz.

Borçlu, konkordato mühleti elde etmek veya konkordato projesini tasdik ettirmek için hileli tutum ve davranışlarıyla mali durumu hakkında alacaklıları veya komiseri hataya düşürdüğu ve kasten zarara sebebiyet verdiği için kötü niyetle sakatlanmış olan konkordatonun tamamen feshine karar verilmişse, İİK m. 334'ün açık hükmü uyarınca borçlu, ilgilinin şikayeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır.

1.2.3. Haricen Yapılan Vaatlerin Geçersizliği

Borçlunun, haricen vaatlerde bulunmak yoluyla, alacaklılardan bir veya birkaçını diğer alacaklılara kıyasla ayrıcalıklı bir konuma geçirmesi, konkordatonun kolektif niteliğine ve alacaklılar arasındaki eşitlik prensibine aykırılık teşkil eder²⁰⁸. Bu durum, daha önce yukarıda açıklandığı üzere²⁰⁹, bir tasdik koşulu olan dürüstlük kuralına da aykırılık teşkil etmektedir.

Bu nedenle, borçlu tarafından alacaklılardan birine konkordato projesinde öngörülenden fazla olarak yapılan vaatlerin hükümsüz olduğu, İİK m. 308/d'de konkordatonun tasdikinin bir sonucu olarak düzenlenmiştir. Hükümsüz olarak kabul edilecek vaat, fazla ödeme olabileceği gibi daha fazla teminat, daha kısa vade, yeni kurulacak bir şirketin hisselerinin verilmesi, malvarlığının bir kısmının gizlice aktarılması, alacaklıdan elde edilecek gelirden feragat veya alacaklılardan birine karşılıksız olarak hizmet edilmesi şeklinde de olabilir²¹⁰.

²⁰⁸ Altay/Eskiocak, s. 335-336; Berkin, Konkordato, s. 49.

²⁰⁹ Bkz. 1.2.2.2.

²¹⁰ Budak, s. 633-634; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 160.

Bu şekilde haricen yapılan vaatler, İİK m. 308/d'nin emredici hükmü nedeniyle kesin hükümsüzlük (mutlak butlan) ile batıldır²¹¹. Kesin hükümsüzlüğün bir sonucu olarak, konkordato dışı vaatlerden kaynaklanan borçların ifası talep edilemez, mahkeme tarafından bu vaadin geçersiz olduğu re'sen nazara alınır, borç ifa edilmiş ise geçersiz sebebe dayandığından iadesi gerekir, ancak TBK m. 81 uyarınca hukuka ve ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi amacıyla verilen şeyin iadesi talep edilemeyeceği için, konkordato borçlusunun istirdat talebiyle açacağı dava reddedilecektir²¹².

Konkordatonun tasdikinden önce borçlunun alacaklılardan bir veya birkaçına konkordato projesinde öngörülenden fazla vaatlerde bulunması, yukarıda²¹³ açıklandığı üzere İİK m. 308/f uyarınca konkordatonun tamamen feshine gerekçe oluşturur.

Haricen yapılan vaatlerin hükümsüz kılınmasının altında yatan temel sebep, konkordato prosedüründe alacaklılar arasındaki eşitlik prensibi olduğundan ve konkordatonun tasdik edilmesiyle birlikte bu prensip ortadan kalktığından, öğretiler²¹⁴, borçlunun tasdikten önce böyle bir vaatte bulunmamış olması kaydıyla tasdikten sonraki aşamada rızasıyla yapacağı fazladan kazandırmaların veya bu yöndeki taahhütlerin İİK m. 308/d hükmüne aykırılık teşkil etmeyeceği ve geçerli olacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte, konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada, borçlu tarafından alacaklılardan birine veya bir kısmına, herhangi bir hukuki sebebe dayanmaksızın, konkordato projesinde öngörülenden fazla kazandırmada veya borç ikrarında bulunulmasının, tasdik kararından önce bu konuda haricen bulunulan vaadin yerine getirilmesi yönünde borçlu aleyhine fiili karine²¹⁵ olarak kabul edilmesi gerektiği, borçlunun borç ikrarını veya kazandırmayı haklı gösterecek şekilde aksini ispat faaliyetinde bulunamaması

²¹¹ Butlan yaptırımını için bkz. Oğuzman/Öz, s. 177-178.

²¹² Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 191 dn. 604; Berkin, Konkordato, s. 49; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 160; Budak, s. 634.

²¹³ Bkz. 1.2.2.2.

²¹⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 193-194; Budak, s. 636; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 159; Kuru, C. IV, s. 3818.

²¹⁵ Fiili karine ve kanuni karine ayrımı için bkz. Karşlı, s. 558-559; Fatma Tülay Karakaş, "Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar", AÜHFD, Cilt 62, Sayı 3, 2013, s. 738-745.

halinde konkordatonun tamamen feshine karar verileceği öğretide kabul edilmiştir²¹⁶.

Bu noktada, 7101 sayılı kanunu ile neredeyse eş zamanlı olarak 15.08.2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yönetmelik ile düzenlenen “küllü icra hukuku-dışı” bir yeniden yapılandırma usulü²¹⁷ olan finansal yeniden yapılandırmaya da değinmekte fayda bulunmaktadır. Finansal yeniden yapılandırma; Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ile kredi ilişkisinde bulunan borçluların, bu kuruluşlar nezdindeki kredi borçlarının yeniden yapılandırılması veya yeni bir itfa planına bağlanmasıdır. Finansal yeniden yapılandırma usulünde özetle; finansal yeniden yapılandırmadan yararlanmak isteyen borçlu, Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanan Çerçeve Anlaşması ekinde belirtilen formata uygun bir başvuru ve taahhüt mektubu ile alacağı en fazla olan üç kuruluştan birine başvuruda bulunur, başvurunun yapıldığı alacaklı kuruluş, Çerçeve Anlaşması’na taraf olan²¹⁸ diğer alacaklı kuruluşlara bilgi vererek alacak ve teminatlarını bildirmelerini ister, finansal yeniden yapılandırma süreci boyunca kural olarak, alacaklı kuruluşlar tarafından borçlu hakkında finansal yeniden yapılandırmaya konu alacaklara ilişkin olarak icra takibi yapılamaz, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler nedeniyle hak kaybına yol açacak durumlar hariç olmak üzere, mevcut takiplere devam edilemez ve diğer yasal yollara başvurulamaz, bu süreçte borçlu ile alacaklı kuruluşlar arasında müzakereler yapılır ve alacaklı kuruluşların alacaklarının üçte ikisinin oluşturduğu çoğunluğun finansal yeniden yapılandırma sözleşmesini imzalaması halinde çerçeve anlaşmasını imzalamış olan bütün alacaklı kuruluşlar tarafından yeniden yapılandırma sözleşmesi bağlayıcı hale gelir²¹⁹. Finansal yeniden yapılandırmaya başvururken borçlu tarafından başvuruya eklenmesi gereken başvuru ve taahhüt mektubuna göre borçlu ve ortakları, konkordato başvurusunda

²¹⁶ Kuru, El Kitabı, s. 1520-1521; Kuru, C. IV, s. 3819; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 193-194.

²¹⁷ Budak/Yağcı, s. 20.

²¹⁸ Türkiye Bankalar Birliği tarafından yayınlanan, Çerçeve Anlaşması’na taraf olan kuruluşların güncel listesi için bkz. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/arastirma-ve-yayinlar/ozel-dosyalar/4489>.

²¹⁹ Budak/Yağcı, s. 22-23.

bulunulmayacağına dair taahhütte bulunmaktadır. Bu bağlamda, konkordato mühleti içinde olan veya konkordatosu tasdik edilmiş bir borçlunun finansal yeniden yapılandırmaya başvuruda bulunmasına engel bir hüküm bulunmamaktadır²²⁰. Gerek yönetmelik, gerekse yönetmeliğin kanuni dayanağı olan, ancak yönetmelik yürürlüğe girdikten sonra 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na eklenen geçici 32. maddenin oldukça genel düzenlemelerden ibaret olması ve finansal yeniden yapılandırma usulünün ayrıntılarının çerçeve anlaşmalarla düzenlenmiş olması nedeniyle, normlar hiyerarşisi dikkate alındığında konkordato mühleti içinde veya konkordatonun tasdiki kararından sonra finansal yeniden yapılandırmaya başvuruda bulunan borçlu bakımından Çerçeve Anlaşması hükümleriyle İİK'da düzenlenen konkordato hükümlerinin çatışması halinde konkordato hükümlerinin uygulanması gerekmektedir²²¹. Banka ve finansal kuruluşlar çoğunlukla rehinli alacaklı oldukları için, alacağın rehinle karşılanan kısmı bakımından konkordatodan etkilenmezler. Dolayısıyla, bu alacaklar bakımından konkordato prosedürü ile finansal yeniden yapılandırma sürecinin birlikte yürütülmesi mümkündür. Ancak alacağın rehinle karşılanmayan kısmının hesabında konkordato prosedürü ile finansal yeniden yapılandırma prosedürü arasında farklılık bulunması ya da İİK m. 308/h uyarınca yapılan rehinli alacaklar ile müzakere toplantısı ile finansal yeniden yapılandırma sürecinin beraber yürütülmesi gibi konularda ortaya çıkabilecek çatışmaların ayrıca değerlendirilmesi önem arz etmektedir²²². Konkordatoya tabi olan adi alacaklar bakımından değerlendirme yapıldığında ise, mühlet içindeki borçlunun, adi alacağa sahip olan banka ve finansal kuruluşlara finansal yeniden yapılandırma kapsamında konkordato projesinde öngörülenden fazla vaatte bulunması durumunda, konkordato prosedüründe alacaklılar arasındaki eşitlik prensibinin ihlali ve konkordatonun tasdiki halinde İİK m. 308/d uyarınca yapılan bu vaadin hükümsüzlüğü gündeme gelir. Konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte konkordato prosedüründeki alacaklılar arasındaki eşitlik prensibi ortadan kalksa dahi,

²²⁰ Budak/Yağcı, s. 27.

²²¹ Budak/Yağcı, s. 29.

²²² Detaylı açıklama için bkz. Budak/Yağcı, s. 16-46.

yukarıda²²³ açıkladığımız üzere, konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada, borçlu tarafından alacaklılardan birine veya bir kısmına, herhangi bir hukuki sebebe dayanmaksızın, konkordato projesinde öngörülenden fazla kazandırmada veya borç ikrarında bulunulmasının, tasdik kararından önce bu konuda haricen bulunulan vaadin yerine getirilmesi yönünde borçlu aleyhine fiili karine olarak kabul edilmesi ve borçlunun borç ikrarını veya kazandırmayı haklı gösterecek şekilde aksini ispat faaliyetinde bulunamaması halinde konkordatonun tamamen feshine karar verilmesi gerektiği kanaatinde olduğumuz için, konkordatoya tabi alacaklar yönünden tasdikten sonraki aşamada yapılan finansal yeniden yapılandırma başvurularının da konkordatonun tamamen feshine neden olabileceği, dolayısıyla konkordatoya tabi alacaklar bakımından konkordato prosedürü ile finansal yeniden yapılandırma prosedürünün birlikte yürütülmesinin mümkün olmadığı görüşündeyiz.

Üçüncü kişi tarafından konkordato alacaklılarına yapılan haricen vaatlerin geçerli olup olmadığı öğretide tartışmalıdır. Bu konudaki bir görüşe²²⁴ göre, haricen vaatlerin geçersiz olduğuna dair madde metninde sadece borçludan bahsedildiğinden, üçüncü kişiler tarafından bu şekilde yapılacak haricen vaatler geçerlidir. Bu konuda diğer görüş²²⁵ ise, üçüncü kişilerin yapmış oldukları haricen vaatlerin geçerli olduğu kabul edilirse, kanuna karşı hile yoluna gidilerek bu vaatlerin borçlu tarafından üçüncü kişilere yaptırılabilceğini ve bu durumda İİK m. 308/f uyarınca konkordatonun tamamen feshi için bunun ispatının çok zor olabileceğini, bu nedenle üçüncü kişiler tarafından yapılan vaatlerin de hükümsüz sayılması gerektiğini, hiç değilse borçlunun İİK m. 44 f. 4, m. 280 f. 3 ve m. 302 f. 4'te belirtilen yakınları (karı ve koca ile evladı, üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhrî hısımları, evlat edineni veya evlatlığı) tarafından yapılan vaatlerin hükümsüz olması gerektiği yönünde fikir sunmuştur. Bu görüşün aksi

²²³ Bkz. 1.2.3.

²²⁴ Gürdoğan, s. 217; Berkin, İflâs, s. 585; Postacıoğlu, s. 148-150; Ancak somut olayın şartlarına göre değerlendirme yapıldığında, örneğin tek ortaklı bir limited şirkette, ortağın vaatte bulunması halinde konkordatonun kötü niyetle sakatlanacağı ve İİK m. 308/f uyarınca tamamen feshe sebep olabileceğine ilişkin bkz. Budak, s. 635.

²²⁵ Kuru, C. IV, s. 3820; Kuru, El Kitabı, s. 1521; Aynı yönde bkz. Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 193.

yönündeki görüş²²⁶ ise borçlunun malvarlığına doğrudan veya dolaylı zarar vermeyen ve ilgili olmayan üçüncü kişi vaatlerinin geçerli olacağını, alacaklıların olumlu oy kullanmaları için yapılmamış olmak kaydıyla borçlunun anne, baba ve eşinin dahi vaatlerinin geçerli kabul edilmesi gerektiğini savunmuştur. Bu konuda benzer bir görüş²²⁷ de her somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılmasının en doğru yaklaşım olduğunu belirtmiştir.

İİK m. 308/d hükmünde, sadece borçlu tarafından yapılan vaatlerin hükümsüz olduğu düzenlenmiş, üçüncü kişiler bakımından bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bir sözleşmenin kesin hükümsüzlüğü sonucunu doğuran sebepler, irade beyanında bulunan kimsenin ehliyetsizliği, sözleşmenin konusunun kanunun emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlaka ve kişilik haklarına aykırı veya imkansız olması, sözleşmenin geçerliliği için aranan şekle uyulmaması ve sözleşmenin muvazaalı olmasıdır²²⁸. Bizim kanaatimiz, madde metninde sadece borçludan söz edildiği için, üçüncü kişiler tarafından yapılan vaatlerin İİK m. 308/d uyarınca kesin hükümsüz olduğundan söz edilemeyeceği yönündedir. Zira üçüncü kişiler tarafından yapılan vaatler bakımından kanunun emredici kurallarına aykırılık gündeme gelmez. Ancak, kanuna karşı hile yoluna gidilerek vaadin borçlu tarafından üçüncü kişiye yaptırıldığı durumda, TBK m. 19 uyarınca muvazaa nedeniyle kesin hükümsüzlük sonucu meydana gelir. Zira bu durumda tarafların gerçek iradeleri vaadin üçüncü kişi tarafından değil, borçlu tarafından gerçekleştirilmesi yönündedir ve TBK m. 19 uyarınca tarafların gerçek iradeleri dikkate alınır.

Eğer borçlu veya üçüncü kişi, konkordatoya olumlu oy kullanması için alacaklıya veya temsilcisine haricen vaatte bulunmuşsa, İİK m. 333 f. 1'in 2. bendi uyarınca altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır²²⁹.

²²⁶ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 160.

²²⁷ Altay/Eskiocak, s. 337.

²²⁸ Oğuzman/Öz, s. 178.

²²⁹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 161; Altay/Eskiocak, s. 336; Kuru, El Kitabı, s. 1520-1521; Budak, s. 635.

1.2.4. Borçlu Yönünden Harç, Vergi İstisnaları ve Teşvik Belgeleri

Konkordatonun birden fazla amacı bulunmaktadır. Öncelikle konkordato ile, finansal olarak zor durumda olan borçlunun borçlarının tasfiyesinin amaçlandığından söz edilebilir²³⁰. Konkordato yoluyla borç tasfiyesi sağlanırken, finansal olarak zor durumdaki borçlunun haciz veya iflâs yoluyla takiplerden korunarak ekonomik faaliyetinin devamının sağlanması²³¹ ve aynı zamanda borca batık olan borçluların mali durumunun iyileştirilmesi²³² amaçlanmaktadır. Diğer yandan alacaklılar bakımından ulaşılmaması arzulanan amaç, borçlunun ekonomik faaliyetinin devamı sağlanarak alacaklıların haciz veya iflâs neticesinde elde edecekleri alaktan daha fazla alacak elde etmeleridir²³³. Hem borçlunun hem de alacaklıların menfaatlerinin korunarak konkordato yoluyla borçların tasfiyesinin sağlanması sayesinde genel ekonomik menfaatin korunması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ise konkordatonun kamu menfaatine hizmet eden amacı olarak değerlendirilebilir²³⁴.

Konkordatonun, yatırım ortamının iyileştirilmesi amacı, 7101 sayılı kanunun genel gerekçesinde de şu şekilde açıkça ifade edilmektedir:

“Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacına hizmet eden hukuksal süreçlerle ilgili çalışmalar Adalet Bakanlığı tarafından yürütüldüğünden bu tasarı taslağı hazırlanmıştır.”

Konkordatonun, genel ekonomik menfaatin korunması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi amacı ile uyumlu olarak, yürürlükteki konkordato hükümlerinin

²³⁰ Efrail Aydemir, Konkordato (Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Suretiyle Yeniden Yapılandırılması), 1. Baskı, Ankara 2015, s. 18.

²³¹ Özbek, Yeni Konkordato Hukuku, s. 140; Aslihan Kayık Aydınalp, “Konkordatonun İşçilik Alacakları ve İş Sözleşmeleri Üzerine Yansımaları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 2, 2019, s. 489-490.

²³² Atalay, s. 115-117; Güray Erdönmez, “Yeni Konkordato Düzenlemesi Hakkında Bazı Tespitler”, 7101 Sayılı Kanun’la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özkes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018, s. 139-140.

²³³ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 4-5; Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 503.

²³⁴ Özbek, Yeni Konkordato Hukuku, s. 140-141; Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 503; Muhammet Özkes, “Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Lexpera Seminer, İstanbul 2018, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özkes, s. 47; Hakan Karakehya/Nilüfer Boran Güneysu, “Konkordatonun, Çekle İlgili “Karşılıksızdır” İşlemi Yapılmasına Sebepiyet Verme Suçundan Kaynaklı Cezaî Sorumluluğa Etkisi”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 4, 2019, s. 7.

uygulanmasını teşvik etmek için, İİK m. 308/g hükmü ile borçlu ve alacaklılara bir kısım mali kolaylıklar sağlanmıştır²³⁵.

Bu kapsamda konkordato borçlusuna sağlanmış olan ilk mali kolaylık, İİK m. 308/g f. 1 hükmü uyarınca tasdik edilmiş olan konkordato projesi kapsamında yapılacak olan işlemlerin 492 sayılı Harçlar Kanunu'na tabi harçlardan; bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kağıtların ise damga vergisinden istisna tutulmuş olmasıdır.

492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 1. maddesinde, bu kanuna göre alınacak harçlar sınırlı sayı ilkesi uyarınca tek tek sayılmıştır. Ancak bu harçların bir kısmının konkordato projesi kapsamında yapılacak olan işlemlerle ilgisi bulunmamaktadır. Sayılı olan bu harçlardan, noter harçları ile tapu ve kadastro harçları, konkordato projesi uyarınca yapılacak işlemlerde tahakkuk ettirilmesi en muhtemel olanlarıdır²³⁶. Konkordato projesinin ifası için yapılacak olan, örneğin tapu müdürlüğünden düzenlenen taşınmaz devri veya noterde düzenlenen taşınmaz devir vaadi sözleşmesinde, İİK m. 308/g f. 1'in istisna hükmü dolayısıyla harç ve damga vergisi tahakkuk ettirilemeyecektir. Böylece konkordato projesinin ifası kolaylaştırılmış olacaktır.

İİK m. 308/g f. 3 hükmünde, maddedeki istisna hükümlerinin sadece borçlu ile proje kapsamındaki alacaklılara özgü olarak uygulanıp, üçüncü kişilerin bu istisna hükümlerinden yararlanamayacağı düzenlenmiştir. İşbu hükmün lafzı dikkate alındığında, örneğin tasdik edilmiş bir konkordato projesinde, bu projenin ifası için borçlunun taşınmazının üçüncü kişiye satılması kararlaştırılmış ise, devir işleminin diğer tarafı üçüncü kişi olduğu için tapudaki devir işlemi sırasında tapu ve kadastro harcı ve damga vergisi tahakkuk ettirilecektir. Fakat bu yorumun, konkordatoyu teşvik etmek için getirilmiş olan hükmün amacına aykırı olduğu açıktır. Nitekim öğretide de²³⁷ hükmün bu kadar dar yorumlanmaması gerektiği, eğer üçüncü kişi ile gerçekleştirilecek olan işlemde elde edilecek paranın konkordato alacaklılarına ödeme yapılmak üzere kullanılacağı, tasdik edilen

²³⁵ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 668.

²³⁶ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 669; Kaman, s. 116.

²³⁷ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 672 dn. 4.

konkordato projesinde kararlaştırılmışsa, borçlunun istisna hükümlerinden yararlanabileceği ancak üçüncü kişinin kendisi bakımından tahakkuk edecek harç ve vergileri ödeyeceği ileri sürülmüştür.

İİK m. 308/g f. 1'in c bendi ile borçluya tanınan ikinci mali kolaylık, tasdik edilen konkordato projesinin ifası için borçluya kullanılacak kredilerin, Kaynak Kullanımı Destek Fonu'ndan ("KKDF") istisna tutulmuş olmasıdır.

KKDF, Bakanlar Kurulu tarafından 88/12944 sayılı Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında Karar m. 1 uyarınca, kalkınma planı ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak yatırımların yönlendirilmesi ve ihtisas kredilerinde kredi maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla 1211 sayılı Kanunun 3098 sayılı Kanunla değişik 40. maddesinin 11- b, c fıkralarına dayanılarak T.C. Merkez Bankası nezdinde oluşturulmuştur. KKDF kesintisi, 88/12944 sayılı kararın 2. Maddesi uyarınca yurt içinde kullanılan tüketici kredileri, Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladıkları krediler ve vadeli ithalat işlemleri üzerinden yapılır. KKDF için yapılacak olan kesintiler, 88/12944 sayılı kararın 3. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, Türk Lirası kredilerde tahakkuk ettirilen faiz tutarı üzerinden, dövizde endeksli ve diğer endeksli kredilerde, borç bakiyesine ilişkin kur farkı veya endeks farkı ile dönem faizinin cari kurdan Türk Lirası üzerinden karşılığı veya fark faizin (spread) toplam tutarı üzerinden, tahakkuk ettirilen faizlere ek olarak; döviz kredilerinde ve vadeli ithalatta ise kredi tutarı üzerinden hesaplanır ve fonun nezdinde bulunduğu T.C. Merkez Bankası'na aktarılır.

Kanunun istisna hükmü kapsamında, konkordato projesi uyarınca borçluya kullanılacak yurt içi tüketici kredileri ve yurt dışı kredileri bakımından KKDF kesintisi yapılamayacaktır. Öğretide, krediyi kullandıracak olan banka veya finansman şirketinin konkordato prosedürü ile bir ilgisinin bulunmasına gerek olmadığı, hatta tasdik edilen konkordato projesinde, konkordato prosedüründe yer almayan belli bir banka veya finansman şirketi tarafından kredi kullanılacağına belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir²³⁸.

²³⁸ Öztek, Yeni Konkordato Hukuku, s. 670-671.

İİK m. 308/g f. 3 uyarınca, konkordato borçlusuna tanınan diğer bir istisna ise, konkordato projesine göre borçları yeni bir itfa planına bağlanan borçlulara ait olan teşvik belgelerinin süreleri ile ihracat taahhüt sürelerinin, geçici mühlet kararının verildiği tarihten konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar işlemeyecek olmasıdır.

Maddede bahsi geçen teşvik belgeleri, 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren teşvik sisteminden yararlanacak kişilere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen belgelerdir²³⁹. Teşvik sistemi kapsamında sağlanacak destek unsurları; KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, sigorta primi işçi ve işveren hissesi desteği, gelir vergisi stopajı desteği, faiz veya kar payı desteği, yatırım yeri tahsisi ve KDV iadesi olarak sayılmıştır²⁴⁰.

İhracat taahhüdü ise, İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler İle Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ'in (İhracat: 2017/4) 3. maddesinin 3. bendi uyarınca; belgeli ve belgesiz ihracat kredileri, transit ticaretin finansmanında kullanılan krediler, vergi, resim harç istisnası belgesi ile bunlarla ilgili işlemlerde, vergi, resim ve harç istisnasından yararlanmak amacıyla belirli tutarda döviz kazandırma veya ihracat gerçekleştirme yükümlülüğünü ifade etmektedir.

İİK m. 308/g f. 3'ün istisna hükmü uyarınca, konkordato borçlusunun teşvik belgesi ve ihracat taahhüdü süreleri, geçici mühlet karar tarihinden, konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar, yani tasdik kararının verildiği veya projede kararlaştırılmış ise tasdik kararının kesinleştiği tarihe kadar, işlemeyecektir. Böylece konkordatonun tasdiki için çalışan ve belki de bu süre içinde teşvik belgesi ve ihracat taahhüdü kapsamında elde ettiği imkanlardan yararlanamayan veya gerekli yükümlülüklerini yerine getiremeyen borçlu bakımından bu süreler konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihten sonra kaldığı yerden işlemeye devam

²³⁹ Teşvik sisteminin detayları için bkz. <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri>.

²⁴⁰ Bkz. <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/md0203011615>.

edecek ve borçlu teşvik belgesi ve ihracat taahhüdüne ilişkin faaliyetlerine devam edebilecektir²⁴¹.

Yeni konkordato hükümleri ile konkordatodanın ifası için sağlanan bir diğer mali kolaylık ise, konkordatoda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınacak harçların iflâsa göre daha düşük oranda belirlenmiş olmasıdır. 7101 sayılı kanunun 51. maddesi ile değişik 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı Tarifenin “B) İcra ve iflâs harçları:” başlıklı bölümünün “II- İflâs harçları:” başlıklı alt bölümünün 2. fıkrasının b bendi uyarınca konkordatoda; alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden binde 2,27, yapılandırma sonunda rehinli alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden binde 1,13 harç alınacaktır.

Öğretide²⁴², İİK m. 308/g uyarınca sağlanacak istisna ve muafiyetlerin, kanundaki "tasdik edilen konkordato projesi kapsamına" ifadesi nedeniyle ancak tasdik kararından sonra uygulanabileceği; bu nedenle tasdik kararına kadar olan işlemler nedeniyle tahakkuk edecek olan vergi, harç, resim ve diğer kamusal yükümlülüklerin tahsilinin de tasdik kararının kesinleşmesine kadar erteleneceğine, tasdik talebinin reddine ilişkin kararın kesinleşmesi halinde ise ertelenmiş olan bu yükümlülüklerin tahsil edileceğine ilişkin bir fıkra eklenmesinin, uygulamada ortaya çıkacak tereddütlerin önlenmesi bakımından yararlı olacağı belirtilmektedir.

²⁴¹ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 675.

²⁴² Atalay, s. 131-132.

İKİNCİ BÖLÜM
KONKORDATONUN TASDİKİNİN ALACAK ve ALACAKLILAR
YÖNÜNDE ETKİLERİ ve SONUÇLARI

2.1. KONKORDATONUN TASDİKİNİN ALACAK YÖNÜNDE
ETKİLERİ ve SONUÇLARI

2.1.1. Konkordatonun Tasdikinin Alacaklar Bakımından Bağlayıcılığı

2.1.1.1. Genel Olarak

Tasdik kararıyla birlikte bağlayıcı hale gelen konkordato²⁴³ İİK m. 308/c uyarınca, İİK m. 206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, rehinli alacaklar, amme alacakları, hariç olmak üzere konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir²⁴⁴. Alacaklının kabul veya ret oyu kullanmış olması, hiç oy kullanmamış olması veya alacağını konkordatoya hiç kaydettirmemiş olması önemli değildir²⁴⁵. Konkordato tasdik edildiği takdirde, kanunda belirlenen istisnalar dışında bütün alacaklar bakımından mecburidir.

Öğretide konkordatonun, tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hale geleceğinin kararlaştırılması halinde istinaf ve temyiz yargılamaları nedeniyle konkordatonun ortalama iki yıl kadar sonuç doğurmasının erteleneceği, bu sırada İİK m. 308/c f. 1 uyarınca mühletin etkilerinin kanunda öngörülen istisnalar dışında devam edeceği, bu nedenle alacaklıların böyle bir teklif onaylanırken daha dikkatli olması gerektiği ifade edilmiştir²⁴⁶. Zira bu ihtimalde, mühletin etkileri sayesinde

²⁴³ Konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmeyle bağlayıcı hale geleceği konkordato projesinde belirtilmediği sürece konkordato, tasdik kararın verildiği tarihte bağlayıcılık kazanır. Bu konuda bkz. 1.2.1.1.

²⁴⁴ Altay/Eskiocak, s. 296; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 157.

²⁴⁵ Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 11; Berkin, İflâs, s. 569; Postacıoğlu, s. 103; Ansay, Konkordato, s. 172; Müjgan Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 58.

²⁴⁶ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 156.

örneğin borçlu hakkında mühlet öncesi alacaklar bakımından takip muameleleri durmaya devam edecek ve yeni takip başlatılmayacak (İİK m. 294), bunun sonucunda alacaklılar, alacaklarının tahsili için daha uzun süre beklemek zorunda kalacaktır.

Konkordatonun tasdikinin, doğum anı itibariyle hangi alacaklar bakımından bağlayıcı olduğu, 4949 sayılı kanun ile İİK'nın 303. maddesinde değişiklik yapılmadan önce öğretide çokça tartışılmıştır²⁴⁷. 4949 sayılı kanun ile değişik İİK m. 303'te konkordatonun mühlet kararından önce doğmuş alacaklar için bağlayıcı olduğu düzenlenerek öğretideki tartışmaların önüne geçilmiştir. 7101 sayılı kanunla birlikte ise, konkordatonun mecburi olduğu alacaklar, konkordato talebinden önce doğmuş bulunan alacaklar olarak yeniden düzenlenmiştir²⁴⁸. Öğretide bazı yazarlarca, "konkordato talebinden önce" ifadesiyle, geçici mühlet karar tarihinden önceki hukuki ilişkilerden kaynaklanan borçların kastedilmiş olduğunu ifade edilmiştir²⁴⁹. Ancak kanımızca kanunun lafzı açıktır ve bu nedenle konkordato talebinde bulunulan tarihin dikkate alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, konkordato talep tarihiyle mühlet kararının verildiği tarih arasında doğan alacaklar bakımından konkordato bağlayıcı olmayacaktır²⁵⁰.

Bu konuda dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise, konkordatonun bağlayıcı olduğu alacak tespit edilirken, alacağı doğuran borç ilişkisinin kurulduğu tarih dikkate alınmalı, eğer borç ilişkisi konkordato talebinden önce kurulmuş ise bu borç ilişkisinden doğan alacak bakımından konkordatonun bağlayıcı olduğu kabul edilmelidir²⁵¹. Bu kapsamda konkordato talebinden önce kurulmuş olan borç ilişkisinden doğan alacağın herhangi bir şarta veya vadeye bağlanmış olması ya da alacağın çekişmeli olması halinde, konkordato talebinde bulunulduğu tarihten önce bu şartın veya vadenin gerçekleşip gerçekleşmemiş olması ya da çekişmeli alacak

²⁴⁷ Bu konudaki tartışmalar ve görüşler için bkz. Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 12-15.

²⁴⁸ Yeşilova, s. 599.

²⁴⁹ Altay/Eskiocak, s. 300; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 154; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 507; Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 142.

²⁵⁰ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 68.

²⁵¹ Altay/Eskiocak, s. 300.

hakkındaki kararın bu tarihten önce verilip verilmemiş olması önem arz etmez²⁵². Örneğin, vadesi mühlet içinde gelecek olan bononun veya ileri tarihli düzenlenmiş olan çekin, borçlu tarafından konkordato mühletinden önce üçüncü bir kişiye temlik ciroyuyla devri, İİK m. 294 f. 6 uyarınca hükümsüz kabul edilemez. İİK m. 294 f. 6 uyarınca konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür. Ancak mühletten önce temlik ciroyuyla devredilmiş olan ve fakat vade tarihi mühlet içine gelen bonoda veya ileri tarihli düzenlenen çekte alacak hakkı, bononun veya çekin düzenlenmesiyle, yani borç ilişkisinin kurulmasıyla birlikte doğar. Belirlenen vade veya ileri tarihli düzenleme tarihi, borcun doğduğu değil, muaccel olduğu tarihtir. Dolayısıyla bu şekilde yapılan temlik ciroyu geçerlidir²⁵³. Nitekim Yargıtay'ın da yerleşik içtihatlarında borç ilişkisinin kurulduğu tarih esas alınmıştır²⁵⁴. Bu kapsamda, bozucu şarta bağlı alacaklar ile mahkemenin kabulü halinde geciktirici şarta bağlı alacaklar da konkordatoyla bağlı olacaktır²⁵⁵. Geciktirici şarta bağlı alacak, geciktirici şartın gerçekleşmesi halinde konkordato projesine göre ifa edilecektir.

Öğretide **Erdönmez**²⁵⁶ de, İİK m. 294 f. 6 ile ilgili değerlendirme yaparken, alacağın doğması ile muaccel olmasının birbirinden ayrılması gerektiğini belirterek, kanunun alacağın doğmasını esas aldığını, bu nedenle örneğin mühletten önce akdedilen belirli süreli bir kira sözleşmesinden doğan ve mühletten sonra muaccel olan kira alacaklarının kira sözleşmesinin akdedildiği anda, yani mühletten önce doğduğunu belirterek bu alacakların temlikinin geçerli olduğunu belirtmiştir. Bu görüşten hareketle, mühletten önce akdedilmiş belirli süreli bir kira sözleşmesinden doğan ve mühletten sonra muaccel olan kira alacağıyla ilgili

²⁵² Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 15; Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 61.

²⁵³ Cemil Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", Bankacılar Dergisi, Sayı 112, 2020, s. 54-55.

²⁵⁴ Bkz. Yarg. 12. HD., 11.02.1991 T., 1990/7978 E., 1991/1516 K. (18.05.2021 tarihinde HukukTürk üzerinden erişilmiştir.) Bkz. Yarg. İİD., 11.04.1944 T., 1294/1229 (Buruloğlu/Reyna, s. 258); Bkz. Yarg. İİD., 29.12.1967 T., 12122/12347 (Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 15); Bkz. Yarg. 12. HD., 11.12.1989 T., 12480/15297 (Altay/Eskiocak, s. 300 dn. 19).

²⁵⁵ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 156-157.

²⁵⁶ Erdönmez, Seminer, s. 140; Aynı yönde bkz. Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 101-102.

mühletten önce bir temlik sözleşmesi yapılmamışsa, mühletten önce doğan bu alacağın konkordatoya tabi olarak ödenmesi gerektiği ileri sürülebilir. Fakat sadece kira sözleşmeleriyle sınırlı olmaksızın, genel olarak mühletten önce akdedilen sürekli borç ilişkilerinden doğan ve mühlet içinde muaccel olan alacakların konkordatoya tabi olup olmadıklarıyla ilgili değerlendirme yapılırken, İİK m. 296 ve İİK m. 308/c f. 4'ün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İİK m. 296'nın gerekçesinde, "*maddenin ikinci fıkrasında konkordato talebinden önce akdedilmiş olup borçlunun işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin konkordato talebinden önceki şartlarla devam ettirilmesi imkanına ilişkin usul ve şartlar düzenlenmektedir.*" denilmekte; İİK 308/c f. 4'te ise, mühletten sonraki aşamada, karşı edimin ifasını konkordato komiserinin izniyle kabul eden borçlunun taraf olduğu sürekli borç ilişkilerindeki karşı edimlerin, konkordatoya tabi olmadan ödeneceği düzenlenmektedir. Bu kapsamda öğretide²⁵⁷, mühletten önce akdedilmiş bir kira sözleşmesinden doğan ve mühlet içinde muaccel olan kira alacaklarının komiserin izni ile konkordato talebinden önceki şartlarla, konkordatoya tabi olmaksızın ödenebileceği ifade edilmiştir. Çünkü sürekli bir borç ilişkisi olan kira sözleşmesinde kiralananın kullanıma uygun şekilde kiracıya teslim edilmesi, kiralayanın karşı edimidir ve komiserin izniyle, kiracı sıfatını haiz borçlu tarafından bu karşı edimin ödemesi gerçekleştirilmektedir. Bu konuda bizim görüşümüz, 19.06.2021 tarihinde yürürlüğe giren 7327 sayılı kanunla değişikliğe uğrayan İİK m. 296 uyarınca, mühletten önce akdedilmiş olan sürekli borç ilişkilerinden doğan ve mühlet içinde muaccel olan alacakların, komiserin bu konuda iznine ihtiyaç olmaksızın konkordatoya tabi olmadan ödenmesi gerektiği yönündedir. 19.06.2021 tarihinde yürürlüğe giren 7327 sayılı kanunun 4. maddesiyle İİK m. 296 f. 1'e, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin devamının esas olduğu ve geçici ve kesin mühlet süresince devam eden bu sözleşmeler nedeniyle borçlanılan edimlerin karşılıklı olarak ifa edileceğine dair hüküm eklenmiştir. Böylece kanun koyucu, sürekli borç ilişkileri

²⁵⁷ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 67; Hakan Albayrak, İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2020, s. 207-208.

bakımından komiserin yetkisini, konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli olanların feshedilmesi yönünde görüş bildirmekle sınırlamış, bunun dışında sürekli borç ilişkilerinin konkordato talebinden önceki şartlarla aynen devam etmesini ve karşı edimin konkordatoya tabi olmaksızın tam olarak ifasını amaçlamıştır. Mühlet içinde muaccel olan bu alacak konkordatoya tabi olmadan ödenmez ise, borçluya karşı icra takibi başlatılması, haciz, muhafaza ve satış işlemlerinin gerçekleştirilmesi mümkündür²⁵⁸.

Konkordatonun, konkordatoya tabi olan alacaklar bakımından bağlayıcı/mecburi olmasından kastedilen ise borçlunun konkordato projesinde sunduğu ödeme planı ile bu alacakların bağlı olmasıdır²⁵⁹. Bu kapsamda alacak, konkordato projesinin türüne göre; tenzilat konkordatosu ise tenzil edilen kısım bozucu şarta bağlı olarak ibra edilmiş sayılacak²⁶⁰, vade konkordatosu ise proje uyarınca belli bir vadeye bağlanmış olacaktır.

2.1.1.1.1. İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerin Arz Ettiği Özellik

Sözleşmeler, taraflara yüklenen borç açısından iki gruba ayrılır; taraflardan sadece birine borç yükleyen sözleşmelere "tek tarafa borç yükleyen sözleşmeler", her iki tarafa da borç yükleyen sözleşmelere ise "iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler" denir²⁶¹.

İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler ise kendi içinde; tam iki taraflı sözleşmeler ve eksik iki taraflı sözleşmeler olarak ikiye ayrılır. Tam iki taraflı sözleşmelerde taraflardan birinin borcu diğer tarafın borcunun karşılığıdır. Buna verilebilecek en tipik örnek satım sözleşmesidir (TBK m. 207 vd.). Bu sözleşmede bir taraf satılan malın satış bedelini ödeme borcu altına girerken, diğer taraf satılan malın mülkiyetini devir borcu altındadır.

Eksik iki taraflı sözleşmelerde ise edim borçları birbirinin karşılığı olmayıp, bir taraf, bazı şartların varlığı altında borç altına girer veya bir tarafın borcu diğer

²⁵⁸ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 335.

²⁵⁹ Kale, Makale, s. 255.

²⁶⁰ Bkz. 1.1.1.

²⁶¹ Oğuzman/Öz, s. 337.

tarafın ediminin tamamlayıcı sonucundan ibarettir²⁶². Buna verilebilecek örnekler ise, sırasıyla, ödünç sözleşmesinde ödünç alan tarafın ödünç aldığı malı iade borcunun, ödünç veren tarafından malın teslimi sonucunda doğması (TBK m. 383-384) ve ücretsiz vekalet sözleşmesinde vekilin işi görürken masraf yapması halinde ancak o zaman vekil edenin masrafı ödeme borcunun doğmasıdır (TBK m. 510).

Karşılıklı iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, sözleşmenin her iki tarafı da edimlerini konkordato talebinden önce yerine getirmişse, tamamen ifa edilmiş olan sözleşmeye konkordatonun herhangi bir etkisi söz konusu olmayacaktır²⁶³. Aynı şekilde, sadece konkordato talep eden borçlunun edimini konkordato talebinden önce yerine getirmiş olması halinde de, sözleşmenin diğer tarafının edim yükümlülüğü konkordato talebinden sonra da aynen devam edecek ve konkordatonun bu ihtimalde de sözleşmeye bir etkisi olmayacaktır²⁶⁴. Dolayısıyla, bu kapsamda değerlendirilmesi gereken ihtimal, sözleşmenin her iki tarafının da konkordato talebinden önce edimlerini yerine getirmemiş olması halinde, konkordatonun tasdikinin bu tip sözleşmelere nasıl bir etkisinin olacağıdır.

7101 sayılı kanunla birlikte kanun koyucu, mülga kanundan farklı olarak, konkordatoda kesin mühletin, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelere etkisi konusunda İİK m. 296'da yeni bir düzenleme getirmiştir. İşbu düzenlemeye göre;

"Sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerde yer alıp da borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hâle getireceğine ilişkin hükümler, borçlunun konkordato yoluna başvurması durumunda uygulanmaz. Sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa dahi sözleşme, borçlunun konkordatoya başvurduğu gerekçesiyle sona erdirilemez.

²⁶² Oğuzman/Öz, s. 338

²⁶³ Altay/Eskiocak, s. 314, Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 94; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 34.

²⁶⁴ Altay/Eskiocak, s. 314, Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 94; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 34.

Borçlu, tarafı olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin onayıyla herhangi bir zamanda sona erecek şekilde feshedebilir. Bu çerçevede ödenmesi gereken tazminat, konkordato projesine tabi olur. Hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin özel hükümler saklıdır."

Görüleceği üzere bu hüküm, sözleşmenin bir tarafının konkordato talep etmiş olmasının, sözleşmede bu yönde bir hüküm olsa dahi, sözleşmeye aykırılık teşkil etmeyeceğini, haklı feshe gerekçe oluşturamayacağını, borcu muaccel hale getirmeyeceğini düzenlemekte; konkordatonun başarıya ulaşmasını engelleyen nitelikteki sürekli borç ilişkisi kuran sözleşmelerin ise, konkordato borçlusu tarafından komiserin uygun görüşü ve mahkemenin onayıyla sona erdirilebileceğini hüküm altına almaktadır. Ancak bu hüküm, İİK m. 296 uyarınca sona erdirilmemiş sözleşmeler bakımından henüz kendi edim borcunu yerine getirmemiş olan tarafın alacağı bakımından konkordatonun bağlayıcı olup olmadığı konusunda bir hüküm ihtiva etmemektedir.

7101 sayılı kanunla değişik İİK m. 296'nın yürürlüğünden önce öğretide genel kabul gören görüş²⁶⁵, TBK m. 98²⁶⁶ hükmünün konkordatoda da uygulanacağını, konkordato talebinde bulunmuş olmasının borçlunun ifada güçsüzlüğe düşmesi anlamına geleceğini, bu kapsamda sözleşmenin diğer tarafının, borçlunun ediminin ifası güvence altına alınıncaya kadar ifadan kaçınabileceğini, uygun bir güvence verilmemesi halinde ise sözleşmeden dönebileceğini savunmuştur.

Nitekim Yargıtay da bir kararında,²⁶⁷ iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde de TBK m. 98'in uygulama alanı bulacağını kabul ederek, sözleşme taraflarının

²⁶⁵ Ulukapı Konkordatonun Feshi, s. 94-95; Konkordatonun Sonuçları, s. 34-35; Postacıoğlu, s. 111-112; Berkin, İflâs, s. 573; Buruloğlu/Reyna, s. 78.

²⁶⁶ "(1) Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmede, taraflardan birinin borcunu ifada güçsüzlüğe düşmesi ve özellikle iflâs etmesi ya da hakkındaki haciz işleminin sonuçsuz kalması sebebiyle diğer tarafın hakkı tehlikeye düşerse bu taraf, karşı edimin ifası güvence altına alınıncaya kadar kendi ediminin ifasından kaçınabilir.

(2) Hakkı tehlikeye düşen taraf, ayrıca uygun bir sürede istediği güvence verilmezse sözleşmeden dönebilir."

²⁶⁷ "BK'nun 82. maddesi karşılıklı taahhütleri muhtevi olan bir akitte âkitlerden birinin borcunu edadan âciz olması ve bilhassa iflâs veya aleyhindeki hacizlerin neticesiz kalması sebebiyle diğer tarafın hakkı tehlikeye düşerse bu taraf lehindeki borcun ifası temin edilinceye kadar kendisine

edimlerini henüz ifa etmemiş oldukları sözleşmeler bakımından konkordatonun bağlayıcı olmadığını ifade etmiştir.

Öğretide, Yargıtay'ın bu kararını esas sermaye alacağı özelinde değerlendiren bir görüş²⁶⁸, ortaklar arası eşitlik ilkesine konkordato alacaklıları arasındaki eşitlik ilkesine nazaran öncelik tanınması gerektiğini, TTK'daki özel prosedür gereği sermaye koyma taahhüdünden kaynaklanan alacakların imtiyazlı alacaklara benzediğini ve İİK m. 308/c'nin (mülga İİK m. 303) istisnası olarak yorumlanması gerektiğini belirterek Yargıtay'ın gerekçesini yanlış ancak kararını doğru bulmuştur. Aksi yöndeki görüş²⁶⁹ ise, sermaye koyma borcunun karşılıklı borç doğuran bir sözleşmeye dayanmadığını, fakat aksi kabul edilse dahi pay sahibi henüz sermaye koyma taahhüdünü yerine getirmemiş olsa da şirketin sermaye payını pay sahibine vererek edimini ifa etmiş olduğunu, TBK m. 98'in sadece karşılıklı edimlerin yerine getirilmemiş olduğu hallerde uygulama alanı bulacağını, dolayısıyla sermaye koyma taahhütleri bakımından da konkordatonun hüküm ifade edeceğini savunarak Yargıtay'ın kararını yanlış bulmuştur.

terettüp eden borcun yerine getirilmesinden imtina ve talebi üzerine bu teminat münasip bir müddet zarfında verilmediği takdirde akdi feshetmek yetkisini tanımıştır. Davalı banka karşılıklı taahhütte para olarak davacıdan alacaklı davacı da borcu ödediği takdirde davalıdan hisse senetlerini talep edecektir. Bu akit icra edilmeden davacı bu sırada konkordato akdetmiş olması sebebiyle taahhüdün tamamını ödemek kudretinden tamamen mahrum bulunduğuna göre davalı banka davacının bu durumunu borcunu ödemekten âciz olduğu şekilde kabul ederek teminat isteyebilir. Bu talebi yerine getirmez ise akdi feshedebilir. Konkordato hükümlerine göre borçlu konkordato şartlarından gayri taahhütte bulunamayacağından davalı bankaya bu durumda teminat veremez. Binaenaleyh davalı banka akdi vecibesini yerine getirmekte haklı olur. (...) Bundan çıkacak sonuç alâde borçlar için uygulanması gerekli İİK'nun 303. maddesi hükmü karşılıklı taahhütlerde uygulanamaz. Binaenaleyh konkordato akdeten borçlu hakkında alacaklı kanun ve mukaveleden doğan haklarını kullanabilecektir.

(...) Yukarıda yazılı gerekçelere göre, apel borcunu tamamen ödemeyen konkordato akdetmiş borçlu davacı paydaşın apel borcunun ödenmesinde davalı bankanın konkordato şartlarına tabi olamayacağından, bu isteğe dayanarak açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken aksine yazılı düşüncelerle konkordato şartlarına tabi olacağından bahisle davanın kabulü usul ve kanuna aykırı olduğundan davalı bankanın yerinde görülen temyiz itirazının kabulü ile temyiz olunan kararın bozulmasına(...)" Yarg. TD., 13.02.1973 T., 1972/2773 E., 1973/483 K. (Sabiha Arkan, "Kararlar", BATİDER, Cilt 7, Sayı 1, 1973, s. 180-184).

²⁶⁸ İlhan E. Postacıoğlu/Ünal Tekinalp, "Pay Sahibinin Konkordatosunun Onun Esas Sermayeye Katılma Taahhüdünden Doğan Borcuna ve Iskat Prosedürüne Etkileri", Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979, s. 631-648; Aynı yönde bkz. Emine Kaplan Tuncay, "Tamamı Ödenmiş Hisse Senedi Sahibinin Durumu ve Konkordato", BATİDER, Cilt 11, Sayı 4, 1982, s. 144-154; Tiyar, s. 101.

²⁶⁹ Hayri Domaniç, "Konkordatonun Anonim Şirket Sermaye Alacağına Etkisi", Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979, s. 346-347.

7101 sayılı kanunla değişikliğe uğramış İİK m. 296 hükmünü göz önünde bulundurarak, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde taraflardan birinin konkordato talebinde bulunmuş olması halinde TBK m. 98'in uygulanabilirliğini değerlendiren bir görüş²⁷⁰ ise, İİK m. 296 f. 1'in; "*Sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa dahi sözleşme, borçlunun konkordatoya başvurduğu gerekçesiyle sona erdirilemez.*" hükmünün yürürlüğe girmesiyle birlikte, TBK m. 98'in konkordatoya başvuran tarafa yüklediği teminat yatırma zorunluluğunun ve teminat yatırılmaması nedeniyle sözleşmenin karşı tarafının sözleşmeyi fesih hakkının ortadan kalktığını, ancak sözleşmenin diğer tarafının alacağının konkordato şartlarına göre değil, tam olarak ödenmesi gerektiğini, yani karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde her ne kadar alacaklı TBK m. 98 hükmünden yararlanamayacaksa da konkordatonun bu alacak bakımından mecburi olmadığını savunmaktadır.

Diğer bir görüş²⁷¹ ise, TBK m. 98'in konkordatoda uygulanmasının İİK m. 296 f. 1'in işlevini tamamen ortadan kaldıracığını, edimini ifa ettiği halde alacağına kavuşamayacağını bilen alacaklının teminat gösterilmeden alacağını ifa etmeyeceğini, bu durumda temel mal veya hizmet sağlayan sözleşmelerin devam etmesi amacının gerçekleşmesinin mümkün olmayacağını, bu nedenle TBK m. 98'in konkordato prosedüründe uygulanamayacağını ileri sürmüştür.

Bu konuda bizim de katılmış olduğumuz görüş²⁷² ise İİK m. 296 f. 1 hükmünün TBK m. 98 hükmünün uygulanmasına engel teşkil etmediği yönündedir. Zira aksi kabul edildiğinde, İİK m. 296 f. 1 nedeniyle, edimini henüz yerine getirmemiş olan alacaklı çoğu kez edimini ifadan kaçınacak, buna karşın konkordato borçlusunun temerrüt nedeniyle dava veya takip yoluna gidebilecek, fakat bu durum konkordato borçlusunun faaliyetinin devamı için önem arz eden mal ve hizmetlere hızlı bir şekilde ulaşımasına engel olacaktır. Ayrıca İİK m. 298 f. 1 hükmünde borçlunun konkordatoya başvurması nedeniyle sözleşmenin sona erdirilemeyeceği düzenlenmiştir. İİK m. 98 f. 2 hükmünün sağladığı sözleşmeden dönme hakkının gerekçesi ise konkordatoya başvurulması değil, alacaklının talep

²⁷⁰ Altay/Eskiocak, s. 315-316.

²⁷¹ Rukiye Duran, Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2020, s. 266.

²⁷² Albayrak, s. 326-330.

ettiği güvencenin verilmemesidir. Dolayısıyla, konkordatoya başvuran borçlunun ediminin ifası güvence altına alınmadığı takdirde kendi edimini henüz yerine getirmemiş olan alacaklı, TBK m. 98 uyarınca sözleşmeden dönebilir.

2.1.1.1.2. Yabancı Para Alacaklarının Arz Ettiği Özellik

Konkordato, yabancı para alacakları bakımından da mecburi olup, bu alacaklar konkordato projesindeki şartlar çerçevesinde Türk Lirası olarak tahsil edilir²⁷³. Zira İİK m. 308/c’de konkordato hükümlerinden etkilenmeyecek alacaklar arasında yabancı para alacakları gösterilmemiş olup, bu durum konkordatoda alacaklılar arasındaki eşitlik prensibinin de bir gereğidir²⁷⁴. Konkordato yabancı para alacağı için de bağlayıcı olduğu için yabancı para alacaklısı, alacağının Türk Lirası’na çevrilmesinden kaynaklı olarak kur farkı nedeniyle zarara uğradığını iddia ederek herhangi bir talepte bulunamaz²⁷⁵.

Her ne kadar bu konuda kanunda açık bir düzenleme bulunmasa da, iflâsta olduğu gibi konkordatoda da, yabancı para alacaklarının Türk Lirası’na çevrilerek konkordatoya yazdırılması gerektiği konusunda bir şüphe bulunmamaktadır²⁷⁶. Nitekim bu durum, konkordatonun tasdikinin şartlarından olan gerekli çoğunluğun tespiti bakımından da önem arz etmektedir. Ancak öğretide, Türk Lirası olarak kaydettirilecek yabancı para alacağının hangi tarihteki Türk Lirası karşılığının yazdırılması gerektiği konusunda birçok farklı görüş bulunmaktadır.

Bu konuda bir görüşe²⁷⁷ göre, yabancı para alacaklarının, geçici mühletin ilan tarihindeki kur üzerinden Türk Lirası’na çevrilmesi gerekmektedir.

Öğretideki bir diğer görüş²⁷⁸, çoğunluğun tespiti bakımından yabancı para alacaklarının bir an önce Türk Lirası’na çevrilmesi gerekmesi ve tüm alacaklılar

²⁷³ Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 16.

²⁷⁴ Altay/Eskiocak, s. 193.

²⁷⁵ Pekcanitez Hakan, Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukunda Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, 3. Baskı, Ankara 1998, s. 265; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 156.

²⁷⁶ Kuru, El Kitabı, s. 1451; Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 468; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 56; Altay/Eskiocak, s. 193; Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 105;

²⁷⁷ Mahmut Coşkun, Konkordato ve İflâs, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 107.

²⁷⁸ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 469.

bakımından ortak bir tarih olması açısından yabancı para alacaklarının on beş günlük alacak kayıt süresinin son günündeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Bu konuda farklı bir görüş²⁷⁹ göre, konkordatoda alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesi gereği yabancı para alacaklısının alacağını konkordatoya kayıt ettirdiği tarihteki döviz kurunun esas alınması gerekmektedir.

Diğer bir görüş²⁸⁰ ise, yabancı para alacaklarının Türk Lirası karşısında değerinin artması veya azalmasının hem borçlu hem de alacaklıları etkileyeceği göz önünde bulundurulduğunda yabancı para alacağının Türk Lirası'na mümkün olduğunca geç çevrilmesinde yarar olduğunu, zira ancak bu halde yabancı para alacaklısının alacağını konkordato şartları kapsamında tam olarak tahsil etmesinin sağlanabileceğini, ayrıca konkordatoya tabi olan tüm alacaklılar bakımından ortak bir zaman kesitinin belirlenmesi gerektiğini belirterek, yabancı para alacağının konkordatonun tasdik edildiği andaki kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilmesini savunmaktadır.

Bizim de katıldığımız ve Yargıtay'ın da kabul etmiş olduğu²⁸¹ görüş²⁸² göre yabancı para alacağı, geçici mühlet kararının verildiği tarihteki kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilmelidir. Bu görüşün gerekçesi, mühletin verildiği tarihin özellikle çoğunluk hesabı yönünden tüm alacaklar için ortak bir zaman kesiti olmasıyla birlikte İİK m. 294 f. 3 uyarınca mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesinin duracak olması kuralıyla da uyumlu olmasıdır.

Konkordatonun tamamen veya yabancı para alacaklısı bakımından kısmen feshine karar verilmesi halinde Türk Lirası'na çevrilmiş olan yabancı para alacağı,

²⁷⁹ Altay/Eskiocak, s. 193; Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 105.

²⁸⁰ Pekcanitez, Yabancı Para, s. 263-265; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 156.

²⁸¹ Bkz. Yarg. 19. HD., 08.10.2009 T., 2008/11846 E., 2009/9012 K. (27.04.2021 tarihinde "<https://0-www-lexpera-com-tr.opaC.bilgi.edu.tr/ictihat/yargitay/19-hukuk-dairesi-e-2008-11846-k-2009-9012-t-08-10-2009>" adresinden erişim sağlanmıştır).

²⁸² Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 498; Tanrıver/Deynekli, s. 103; Kuru, El Kitabı, s. 1451; Levent Börü, "Adi Konkordatoda Alacaklıların Alacaklarını Bildirmesi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, 2019, s. 180.

tekrar yabancı para alacağı olarak tahsili talep edilebilir duruma döner²⁸³. Konkordatonun tamamen feshiyle birlikte borçlunun iflâsına da karar verilmesi halinde ise, konkordato sırasında yapılan çeviri artık geçerliliğini yitirecek ve yabancı para alacağı, iflâsın açıldığı tarihteki kur Türk Lirası'na çevirerek iflâs masasına yazdırılacaktır²⁸⁴.

2.1.1.2. Konkordatonun Tasdikinin Alacaklar Bakımından Bağlayıcılığının İstisnaları

2.1.1.2.1. İcra ve İflâs Kanunu'nun 206. Maddesinin Birinci Sırasında Yer Alan İmtiyazlı Alacaklar

İİK m. 308/c f. 3'te, konkordatonun İİK m. 206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar bakımından bağlayıcı olmadığı açıkça düzenlenmiştir. Bu kapsamda, İİK m. 206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacakların, konkordato projesiyle bağlı olmaksızın tam olarak itfası gerekmektedir. Nitekim İİK m. 294 f. 2 uyarınca bu alacaklar bakımından konkordato mühleti içerisinde olsa da takip başlatılabilecek ve başlamış takiplere devam edilebilecek, haciz ve satış işlemi yapılabilecek, hatta borçlunun malvarlığına ihtiyati haciz veya tedbir uygulanabilecektir²⁸⁵. Ayrıca, bu alacaklar bakımından konkordato mühleti içerisinde faiz işlemeye devam edecektir²⁸⁶.

İİK m. 206'nın birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklılar; işçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem

²⁸³ Hakan Pekcanitez, "Yargıtay Kararları Işığında Yabancı Para Alacaklarının Tahsili", Makaleler, Cilt: 1, İstanbul, 2016, s. 291; Pekcanitez, Yabancı Para, s. 266; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 262.

²⁸⁴ Pekcanitez, Makale, s. 291; Pekcanitez, Yabancı Para, s. 266; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 172-173.

²⁸⁵ Bu düzenleme öğretide; bu alacakların konkordatoya tabi olmayıp tamamen ödenecek olması ve ayrıca borçlunun teminat göstermek zorunluluğunda bulunması sebebiyle konkordato sürecinde yeteri kadar korunan bu alacakların, mühlet içerisinde takip yasağına takılmalarının gerekli olmadığını İsviçre hukukunda kabul edilmiş olmasından ve zaten borçlunun teminat göstermek zorunda olduğu alacak gruplarına bir de ihtiyati haciz veya tedbir kararı ile borçlunun mallarına el koyma yetkisinin verilmesinin konkordato sürecini zorlaştırabileceğinden bahisle eleştirilmektedir. (Bkz. Kale, Makale, s. 232-233).

²⁸⁶ Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 84-85; Kale, Makale, s. 234.

tazminatları dahil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları; işverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları ve iflâsın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacaklarıdır. Ancak İİK m. 296 uyarınca iş sözleşmelerinin konkordato nedeniyle sona erdirilmesi mümkün olmadığından, İİK m. 206'nın birinci sırasında sayılan, iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak edilen ihbar ve kıdem tazminatlarına dair imtiyazın konkordatoda uygulanması mümkün değildir²⁸⁷.

Konkordato bakımından da uygulama alanı bulan İİK m. 206, aslında iflâs prosedürü için öngörülmüş bir hüküm olduğundan, hükümde geçen "iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş" ibaresinin konkordatoda nasıl anlaşılması gerektiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Öğretide, İİK m. 308/c f. 3 hükmündeki göndermenin, sadece İİK m. 206'nın birinci sırasında belirtilmiş olan alacak grubuna (örneğin genel olarak işçi alacakları veya nafaka alacakları) değil, aynı zamanda maddede geçen zaman sınırına da yapılmış olduğu, bu kapsamda maddede belirtilmiş olan bir yıllık zaman sınırının konkordato bakımından da uygulanması gerektiği, maddede "iflâsın açılma" anından geriye doğru işleyeceği belirtilen bir yıllık sürenin ise konkordatoda, konkordato talep tarihinden itibaren geriye doğru bir yıllık dönem olarak kıyasen uygulanmasının daha tutarlı olacağı belirtilmiştir²⁸⁸. Bu konuda bizim de katılmış olduğumuz farklı bir görüş²⁸⁹ ise iflâsın açılma anı ile mühlet kararının verilme anını denk tutmanın daha analog ve kolay bir uygulama olduğunu, ayrıca konkordato talep tarihiyle mühlet kararının verildiği tarih arasında doğan İİK m. 206'nın birinci sırasındaki alacakların da İİK m. 305 f. 1'in d bendi uyarınca teminattan yararlanabilmeleri için bir yıllık sürenin mühlet kararının verildiği tarihten geriye doğru hesaplanması gerektiğini savunmuştur.

²⁸⁷ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 76-77.

²⁸⁸ Yeşilova, s. 608-610.

²⁸⁹ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 73-76.

İİK m. 299 gereğince geçici mühlet kararının ilan tarihinden itibaren on beş gün içinde alacaklarını bildirmemiş olan imtiyazlı alacaklar da "imtiyazlı" sıfatını muhafaza eder ve bu alacakların konkordato projesiyle bağlı olmaksızın tamamen itfası gerekir²⁹⁰. Çünkü imtiyazlı alacakların konkordato ile bağlı olmamak bakımından konkordatoya süresi içinde kayıt yaptırılması şartı kanunda öngörülmemiştir²⁹¹.

İİK m. 305 f. 1'in d bendinde, İİK m. 206'nın birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe yeterli teminata bağlanmış olması bir tasdik şartı olarak düzenlenmiştir. İİK m. 299'da belirtilen süreden sonra bildirilen ve borçlu tarafından kabul edilen imtiyazlı alacaklar bakımından da yine tasdik şartı olarak teminat gösterilmesi gerekmektedir²⁹². Ancak konkordatoya hiç kaydettirilmemiş olan ve borçlunun mali kayıtlarından da varlığı anlaşılamayan bir imtiyazlı alacağın, mahkemenin malumunda olamayacağı ve dolayısıyla bunlar bakımından teminat koşulunun yerine getirilmesinin gerekmeyeceği açıktır²⁹³. Konkordatoya süresinde veya süresi geçtikten sonra kaydettirilmiş olmakla birlikte borçlu tarafından itiraza uğramış olan²⁹⁴ imtiyazlı alacakların ise durumu öğretide tartışmalıdır. Bu konuda mülga kanun dönemindeki yaygın görüş²⁹⁵, bu durumun çekişmeli alacaklara ilişkin prosedüre göre çözülmesi gerektiği ve alacaklının icra mahkemesinden alacağın varlığına ve imtiyazlı olduğuna dair bir karar getirmesi halinde teminattan yararlanabileceği yönündeydi. Çünkü mülga kanun döneminde, tasdik mahkemesinin (asliye ticaret mahkemesinin) itiraz halinde alacaklıların

²⁹⁰ Tanrıver/Deynekli, s. 119; Buruloğlu/Reyna, s. 70; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları s. 25-26; Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 471; Postacıoğlu, s. 85-87.

²⁹¹ Yeşilova, s. 613; Konuyla ilgili mülga kanun döneminde değerlendirmede bulunan **Kuru**, kanunda imtiyazlı alacakların konkordatodan müstesna tutulmuş alacaklar arasında sayılmadığını, bu nedenle konkordatoya yazdırılmayan imtiyazlı alacakların imtiyaz hakkını kaybedeceğini ve imtiyazsız alacak gibi konkordato hükümlerine göre ifa edilmeleri gerektiğini savunmuştur. Bkz. Kuru, El Kitabı, s. 1513-1514; Yürürlükteki İİK m. 308/c f. 3 uyarınca, imtiyazlı alacaklar konkordatonun bağlayıcılığından açıkça müstesna tutuldukları için, konkordatoya kaydettirilmemiş imtiyazlı alacakların konkordato projesiyle bağlı olmaksızın tamamen itfası gerekir.

²⁹² Kuru, El Kitabı, s. 1476; Yeşilova, s. 612.

²⁹³ Kuru, El Kitabı, s. 1475.

²⁹⁴ Alacaklı itiraza uğramış alacaklılar ile ilgili detaylı bilgi için bkz. 2.2.1.

²⁹⁵ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 162; Berkin, İflâs, s. 547; Postacıoğlu, s. 101 dn. 25; Kuru, El Kitabı, s. 1476.

alacaklılık sıfatını araştırma yetkisi bulunmamaktaydı²⁹⁶. Yürürlükteki konkordato hükümlerine göre değerlendirme yapan bir görüşe²⁹⁷ göre, çekişmeli alacaklar hakkında borçlu tarafından bir teminat gösterilmez. Bizim de katılmış olduğumuz görüş²⁹⁸ ise bu konuda mahkeme tarafından bir değerlendirme yapılması gerektiğini savunmaktadır. Çünkü İİK m. 305 f. 1'in d bendinde, İİK m. 302 f. 6 hükmünün kıyasen uygulanacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla, imtiyazlı olmayan çekişmeli alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına İİK m. 302 f. 6 uyarınca karar verecek olan mahkemenin, konkordatoya tabi olmadıkları için nisaba katılması mümkün olmayan imtiyazlı alacaklar bakımından ise teminat gösterilip gösterilmemesi konusunda bir karar vermesi gerekmektedir. Bu şekilde teminat gösterilmesine karar verilmiş olan bir alacak bakımından zaten gerekli garanti sağlanmış olduğundan, bir de İİK m. 308/b uyarınca pay ayrılması mümkün değildir²⁹⁹. Hakkında teminat gösterilmesine karar verilmiş olan ve borçlunun itirazı ile çekişmeli hale gelen imtiyazlı alacak bakımından da İİK m. 308/b f. 2 uygulama alanı bulur ve süresi içinde dava açılmazsa teminat ortadan kalkar³⁰⁰.

Teminat konusunda üzerinde durulması gereken bir diğer husus, kanunun yeterli teminattan bahsetmiş olmasıdır. Yeterli teminat ifadesinden anlaşılması gereken, teminata tabi alacaklılara alacaklarını tahsil etmeyi mümkün kılacak değer ve kuvvette teminat alınmasıdır³⁰¹. Yeterli teminat gösterme işleminin, konkordato dosyasının konkordato komiseri tarafından İİK m. 304 uyarınca mahkemeye tevdi edilmesinden önce tamamlanmış olması gerekmektedir³⁰². Teminatın yeterli olup olmadığı tasdik duruşmasından önce mahkeme tarafından re'sen değerlendirilmeli³⁰³ ve teminatın gösterilmemiş olduğu tespit edilir veya teminatın yetersiz olduğuna kanaat getirilirse, bu eksikliği tamamlaması için borçluya süre

²⁹⁶ Yeşilova, s. 612-613.

²⁹⁷ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 153.

²⁹⁸ Yeşilova, s. 611-615; Altay/Eskiocak, s. 274; Çiğdem Yazıcı, "Adi Konkordatoda Çekişmeli Alacaklar Hakkında Dava (İİK m. 308/b)", Bankacılar Dergisi, Sayı 116, 2021, s. 10.

²⁹⁹ Yazıcı, s. 10.

³⁰⁰ Yeşilova, s. 611; Altay/Eskiocak, s. 274.

³⁰¹ Semih Öktemer, "Konkordatoda Teminat Sorunu", Yargıtay Dergisi, 1977/1, s. 163.

³⁰² Öktemer, Konkordatoda Teminat Sorunu, s. 161; Süha Tanrıver, "İflas Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat", AÜHFD, Cilt 44, Sayı 1, s. 212; Altay/Eskiocak, s. 228-229.

³⁰³ Öktemer, Konkordatoda Teminat Sorunu, s. 163.

verilmelidir³⁰⁴. Mahkeme bu eksikliğin giderilmesi için tasdik duruşmasından önce borçluya süre vermemişse, tasdik duruşmasında bu süre verilmelidir³⁰⁵.

Teminatın şekli değerlendirilirken HMK m. 87 uygulama alanı bulmalıdır³⁰⁶. Bu kapsamda teminatın yeterliliği mahkeme tarafından re'sen değerlendirilecek olmakla birlikte, konkordato borçlusu ve alacaklı, teminatın şeklini aralarında kararlaştırmış ise mahkemenin takdir yetkisi ortadan kalkar. Nitekim alacaklının İİK m. 307 f. 1'in d bendi uyarınca teminat gösterilmesinden vazgeçmesi de mümkündür.

İpoteğin konkordato teminatı olarak kabulü için, kanunun öngördüğü koşullara uygun olarak fiilen tesis edilmiş olması şarttır; borçlunun imtiyazlı alacakları ödemesine kadar devam etmek kaydıyla, borçluya ya da borçlu yararına konkordato teminatı veren üçüncü kişiye ait tapu kayıtlarına ihtiyatî tedbir konulması suretiyle yetinilmesi halinde, konkordato teminatı koşulunun yerine getirildiğinden söz edilemez³⁰⁷.

Borçlunun ticari faaliyetine devamı açısından, iş yerinde mevcut ve ticaretinin konusunu teşkil eden örneğin satışa arz edilmiş menkul mal varlığının teminat olarak kabulü mümkün olmamakla birlikte, bunun dışındaki menkul rehlinin de teminat olarak kabulü gerekir³⁰⁸.

Öğretide bir görüş³⁰⁹, aynı teminat gibi şahsi teminat gösterilmesinin de mümkün olduğunu belirtmiştir. Yargıtay'ın da bazı kararlarında³¹⁰ benimsemiş olduğu aksi yöndeki görüş³¹¹ ise, kefaletin alacakların tahsilatı bakımından gerekli kolaylığı sağlamadığından bahisle yeterli teminat olarak sayılamayacağını savunmuştur. Kanun koyucu, İİK m. 36'da icranın geri bırakılması için

³⁰⁴ Öktemer, Konkordato Teminat Sorunu, s.162; Tanrıver, Tasdik Şartı Olarak Teminat, s.219; Kuru, El Kitabı, s. 1492; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 133; Altay/Eskiocak, s. 229.

³⁰⁵ Kuru, El Kitabı, s. 1492; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 133-134.

³⁰⁶ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 133; Altay/Eskiocak, s. 226.

³⁰⁷ Tanrıver, Tasdik Şartı Olarak Teminat, s. 217.

³⁰⁸ Öktemer, Konkordato Teminat Sorunu, s. 162; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 133; Tanrıver, Tasdik Şartı Olarak Teminat, s. 217.

³⁰⁹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 133.

³¹⁰ Bkz. Yarg. İ.İ.D., 10.7.1969 T., 7848/7723. (Altay/Eskiocak, s. 226, dn. 171); Bkz. Yarg. İ.İ.D., 27.12.1988 T., 9582/7952. (Altay/Eskiocak, s. 226, dn. 171); Bkz. Yarg. 11. HD., 13.02.1989 T., 290/770. (Altay/Eskiocak, s. 226, dn. 171).

³¹¹ Tanrıver, Tasdik Şartı Olarak Teminat, s. 216.

mahkemeden karar almak üzere borçluya süre verilmesini, hükmolunan para veya eşyanın resmî bir mercie depo edildiğini ispat etmesi yahut hükmolunan para veya eşya kıymetinde icra mahkemesi tarafından kabul edilecek taşınır rehni veya esham veya tahvilât veya taşınmaz rehni veya muteber banka kefaleti göstermesi veya borçlunun hükmolunan para ve eşyayı karşılayacak malının mahcuz olması şartına bağlamıştır. Kanun koyucunun icranın geri bırakılması için kefaleti yeterli bir güvence olarak değerlendirmedeği anlaşılmaktadır. Buradan hareketle bizim görüşümüz, konkordato bakımından da kefaletin yeterli teminat olarak değerlendirilmemesi gerektiği yönündedir.

Teminatı mutlaka bizzat borçlunun göstermesi gerekmez; üçüncü bir kişinin borçlu namına, yeterli olmak koşuluyla teminat vermesi mümkündür³¹².

Öğretide, imtiyazlı alacaklıların konkordatoya yazılmış olmak kaydıyla borçtan birlikte sorumlu olan kişilere karşı, alacağın tam olarak ödenmesi için bütün haklarını koruyacaklarına dair bir görüş³¹³ bulunmaktadır. Konkordatonun imtiyazlı alacaklar bakımından bağlayıcı olmadığına dair yukarıdaki açıklamalarımız kapsamında, borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı konkordatoya tabi alacaklıların başvuru hakkını düzenleyen İİK m. 303'ün imtiyazlı alacaklılar bakımından uygulanamayacağı kanaatinde olduğumuzdan, imtiyazlı alacaklıların birlikte borçlulara başvuruda bulunabilmesi için konkordatoya kaydedilmiş olması gerektiğine dair görüşe katılmıyoruz.

Öğretide bir görüş³¹⁴, konkordatonun tamamen feshinin, konkordatoya tabi alacaklar bakımından hüküm ve sonuçlarını doğurmakla beraber, konkordatodan etkilenmeyen ve konkordatonun feshini istemekte hukuki menfaati bulunmayan imtiyazlı alacaklılar bakımından da hüküm doğurduğu kanaatindedir. Bu görüşün pratikteki önemi ise, teminat konusunda karşımıza çıkmaktadır. Konkordatonun tamamen feshi kararının, teminatların ortadan kalkmasına sebep olup olmayacağıyla ilgili öğretilerdeki tartışmalara yukarıda³¹⁵ değindiğimizden, ilgili başlığa gönderme yapmakla yetiniyoruz.

³¹² Öktemer, Konkordato Teminat Sorunu, s. 164; Tanrıver, Tasdik Şartı Olarak Teminat, s. 213.

³¹³ Sarisözen, s. 80.

³¹⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 271.

³¹⁵ Bkz. 1.2.2.2.4.

2.1.1.2.2. Rehinli Alacaklar

İİK m. 308/c f. 3, rehinli alacaklıların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları bakımından konkordatonun bağlayıcı olmadığını açıkça düzenlemiştir. Dolayısıyla, rehinle karşılanan alacaklar bakımından, konkordato projesiyle bağlı olmaksızın, gerek mühlet içinde (İİK m. 295'in, muhafaza ve satış işlemi yapılamayacağına dair hükmü saklı kalmak kaydıyla), gerekse konkordatonun tasdikinden sonra rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilecektir. Rehinli alacaklıların alacağının rehinle karşılanmayan ve konkordato borçlusunun şahsen sorumlu olduğu kısmı ise, konkordato projesiyle bağlı olarak itfa edilecektir³¹⁶. Bu kapsamda öncelikle, hangi tür alacakların rehinli alacak olduğunun, sonrasında ise rehnin karşıladığı alacak kısmının tespiti gerekmektedir.

Rehnin kapsamı İİK m. 23'te belirlenmiş olup; "rehin" tabiri, "ipotek" ve "taşınır rehni" tabirlerine giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini; "ipotek" tabiri ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, irat senetlerini, eski hukuk hükümlerine göre tesis edilmiş taşınmaz rehinlerini, taşınmaz mükellefiyetlerini, bazı taşınmazlar üzerindeki hususî imtiyazları ve taşınmaz eklenti üzerine rehin muamelelerini; "taşınır rehni" tabiri ise, teslimine bağlı rehinleri, Türk Medenî Kanunu'nun 940. maddesinde öngörülen rehinleri, ticarî işletme rehnini, hapis hakkını, alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri ihtiva eder.

Öğretideki yaygın görüş³¹⁷, konkordato kapsamında mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışta satış bedeli alacağının, rehinle temin edilmiş alacak gibi değerlendirilmesi gerektiği yönündedir. Zira öğretilde, rehinli alacaklıları rehnin kıymeti tutarında konkordatodan istisna tutan İİK m. 308/c f. 3'teki rehin kavramının, hukuki anlamıyla değil, iktisadi anlamıyla aynı teminat olarak

³¹⁶ Ansay, Konkordato, s. 168.

³¹⁷ Postacıoğlu, s. 106; Kuru, C. IV, s. 3655; Altay/Eskiocak, s. 258; İsmail Tiyar, "Konkordatonun Tasdiki Şartları", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bilim Dalı, Danışman: Selçuk Öztekin, İstanbul 1991 (Yayınlanmamış YL Tez), s. 91 dn. 171; Boris Haberthür, "İcra ve İflâs Yollarıyla Takipte ve Konkordatoda Mülkiyeti Muhafaza", (Çeviren: Önen Ergun), AÜHF, Cilt 22, Sayı 1, 1996, s. 562-564; Börü, s. 180.

yorumlanması gerektiği belirtilmiş³¹⁸, bu kapsamda saklı tutulan mülkiyet hakkının satıcı bakımından aynı teminat teşkil ettiği ileri sürülmüştür³¹⁹. Fakat, mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışta satıcının rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatması mümkün olmayıp, ancak saklı tutmuş olduğu mülkiyet hakkından vazgeçmesi şartının varlığına bağlı olarak³²⁰, alıcının elinde bulunan malı İİK m. 295'in rehinli alacaklar bakımından sağladığı istisnadan yararlanarak haczettirebilecek³²¹ veya mahfuziyet kaydını ileri sürerek sözleşmeden dönebilecektir³²². 7101 sayılı kanunla değişik İİK m. 296'nın; sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerin borçlunun konkordatoya başvurduğu gerekçesiyle sona erdirilemeyeceğine dair hükmü, sadece konkordato nedeniyle sözleşmenin feshedilemeyeceğini düzenlediğinden, satıcının temerrüt nedeniyle sözleşmeden dönme hakkına bir etkisi bulunmamaktadır.

Kira bedelinin tamamının ödenmesi koşuluyla kiralananın mülkiyetinin kiracıya geçeceğinin kararlaştırılmış olduğu finansal kiralama sözleşmelerinin de mülkiyeti muhafaza kaydıyla satış sözleşmelerine kıyasen rehinli alacak hükümlerine tabi tutulması gerekmektedir³²³.

Rehinli alacaklının alacağının üçüncü kişiye ait bir mal ya da hakkın rehni suretiyle teminat altına alınmış olması halinde ise, bu alacaklar bakımından konkordatonun rehinli alacaklara ilişkin hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı, mühlet içinde veya sonrasında muhafaza ve satış işlemlerine ilişkin yasağın (İİK m. 295 ve 307) geçerli olup olmadığı, bu alacakların konkordatoya tabi adi alacak olarak nisaba katılıp katılmayacakları öğretide tartışmalıdır. İİK m. 302 f. 4 uyarınca rehniyle temin edilmiş olan alacaklar, İİK m. 298 uyarınca takdir edilen kıymet sonucunda teminatsız kaldıkları kısım için alacaklı çoğunluğunda hesaba katılırlar. Fakat hukukumuzda hakim olan ve Yargıtay'ın da oldukça güncel bir

³¹⁸ Haberthür, s. 563.

³¹⁹ Doğan, s. 129.

³²⁰ Hasan Pulaşlı, Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 1989, s. 153.

³²¹ Altay/Eskiocak, s. 258.

³²² Haberthür, s. 563.

³²³ Altay/Eskiocak, s. 164.

kararıyla³²⁴ benimsediği görüş³²⁵, alacağı üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınan alacaklının, borçlunun rehniyle güvence altına alınan alacaklılardan farklı olarak, alacağının tamamı yönünden nisaba dahil edileceği yönündedir. Bu görüşün temel gerekçesi, alacağı üçüncü kişi tarafından sağlanan rehinle güvence altına alınan alacaklının, konkordato nisabına dahil edilmeyerek teminattan mahrum bırakılması halinde üçüncü kişi de buna bağlı olarak rücu hakkının güvencesinden mahrum kalır³²⁶.

İİK'nın 7101 sayılı kanunla değişik konkordato hükümleri kapsamında bu konuda farklı değerlendirmeler yapan görüşler ortaya çıkmıştır. Bu konuda **Öztek**³²⁷, rehinli malın mühlet içinde muhafaza ve satışını yasaklayan İİK m. 295 hükmünde rehinli malın borçluya veya üçüncü kişiye ait olması yönünden bir ayırım yapılmadığı ve rehinli malın maliki üçüncü kişi ile borçlu arasında zorunlu takip arkadaşlığı bulunduğu için İİK m. 295 hükmünün üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınan alacaklar bakımından da geçerli olduğunu, satışı yapılamayan rehinli mal nedeniyle konkordato borçlusuna karşı mühlet içinde rücu hakkı doğmayan üçüncü kişi tarafından rehinle güvence altına alınmış olan alacağın adi alacak olarak konkordatoya yazdırılmasının gerekmediğini, konkordatonun tasdikinden sonraki süreçte malı paraya çevrilen üçüncü kişinin konkordatoya tabi bir alacaklı olarak rücu alacağını kabul edilen konkordato şartları dairesinde tahsil edebileceğini savunmuştur. Benzer bir görüş ileri süren **Atalay/Atalı/Erdoğan**³²⁸, mülga kanun

³²⁴ Bkz. Yarg. 15. HD., 16.2.2021 T., 2021/1389 E., 2021/275 K. (21.06.2021 tarihinde Lexpera üzerinden erişim sağlanmıştır); Tiyar, s. 89 dn. 168; Altay/Eskiocak, s. 689.

³²⁵ Postacıoğlu, s. 26-27; Gürdoğan, s. 185; Ansay, Konkordato, s. 172; Sarısözen, s. 355; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 497; Öztek, Yeni Konkordato Hukuku, s. 472; Kuru, El Kitabı, s. 1483-1484; Altay/Eskiocak, s. 190,256,306-308.

³²⁶ Kuru, El kitabı, s. 1483-1484; Altay/Eskiocak, s. 306.

³²⁷ Selçuk Öztek, "Üçüncü Kişi Rehniyle Temin Edilmiş Bir Alacağın Adi Konkordato Nisabının Hesaplanmasındaki Hukuki Durumu (Son Gelişmeler)", MİHDER, Cilt 16, Sayı 47, 2020, s. 745-765; Selçuk Öztek, "Adi Konkordatoda Üçüncü Kişi Rehninin Akıbeti Hakkında Bazı Düşünceler", Legal Blog, 2020 (28.04.2021 tarihinde "https://legal.com.tr/blog/genel/adi-konkordatoda-ucuncu-kisi-rehninin-akibeti-hakkinda-bazi-dusunceler/" adresinden erişim sağlanmıştır); Ankara BAM. 23. Hukuk Dairesi 2021/583 E. 2021/751 K. sayılı 25.05.2021 tarihli kararıyla **Öztek**'in görüşüne dayanarak Yarg. 15. HD., 16.2.2021 T., 2021/1389 E., 2021/275 K. sayılı kararına karşı direnme kararı vermiştir (Bkz. Ankara BAM. 23. HD., 25.05.2021 T., 2021/583 E., 2021/751 K. (15.08.2021 tarihinde Uyap Karar Arama üzerinden erişim sağlanmıştır)).

³²⁸ Oğuz Atalay / Murat Atalı / Ersin Erdoğan, "Üçüncü Kişi Rehniyle Güvence Altına Alınmış Olan Alacakların Borçlunun Konkordato Nisabında Dikkate Alınıp Alınamayacağı Meselesi", Lexpera Blog, 2020 (28.04.2021 tarihinde "https://blog.lexpera.com.tr/ucuncu-kisi-rehniyle-guvence-altina-

dönemindeki konkordatonun tasdiki için bütün alacaklar için teminat gösterilmiş olması şartının 7101 sayılı Kanun ile kaldırıldığını, dolayısıyla mülga kanun dönemindeki hakim görüşün temel gerekçesi olan, rehin veren üçüncü kişinin rücu alacağının teminatsız kalması ihtimalinin ortadan kalktığını, yürürlükteki kanunda rehinli malın borçluya ya da üçüncü kişiye ait olması bakımından bir ayırım yapılmadığı için İİK m. 308/h uyarınca yeniden yapılandırmaya tabi olması muhtemel rehinli alacağın bir de konkordato nisabına katılmasının düşünülemeyeceğini, nitekim İİK m. 302 f. 4 uyarınca rehinli alacakların ancak rehinle karşılanmayan alacakları bakımından nisaba dahil edileceklerinin açıkça düzenlendiğini, İİK m. 295 uyarınca muhafaza ve satış yasağının sona ermesiyle alacağın bir an önce tahsil edebilecek rehinli alacaklının nisaba katılması halinde yüksek ihtimalle olumsuz oy kullanacağını ancak bu durumun konkordato sayesinde alacağına kavuşma ihtimali olan adi alacaklıların aleyhine sonuç doğuracağını, üçüncü kişinin ileride doğabilecek rücu alacağı riskini adi alacak olarak konkordatoya kaydettirmesinin de pekala mümkün olduğunu ve kaydettirilen bu rücu alacağının şarta bağlı alacaklar (İİK m. 302 f. 6) gibi değerlendirilerek bu konuda mahkemece karar verilebileceğini belirterek üçüncü kişi rehniyle teminat altına alınmış olan rehinli alacakların konkordato nisabına dahil edilmeyeceğini ifade etmiştir. *Tunç Yücel*³²⁹ bu görüşlerin aksine, İİK m. 295'in münhasıran borçlunun malvarlığının korunması için getirilmiş olduğunu, bu nedenle mühlet içinde üçüncü kişiye ait rehinli malın muhafaza ve satışını engellemeyeceğini, rehinli malın satışı bakımından üçüncü kişi ile borçlu arasındaki zorunlu takip arkadaşlığı şekli bir arkadaşlıktan ibaret olduğundan İİK m. 295'te düzenlenen muhafaza ve satış yasağının üçüncü kişiye sirayet edemeyeceğini, İİK m. 307'nin gerekçesinde rehinli malın üçüncü kişiye ait olması durumunda da satışın erteleneceği ifade edilmişse de, gerekçeye katılmadığını ve

alinmis-olan-alacaklarin-borclunun-konkordato-nisabinda-dikkate-alinip-alinamayacagi-meselesi/#fn16" adresinden erişim sağlanmıştır).

³²⁹ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 43-51; Müjgan Tunç Yücel, "Üçüncü Kişinin Malı Üzerindeki Rehinle Temin Edilen Alacağın Konkordatodaki Durumu", Lexpera Blog, 2021 (20.05.2021 tarihinde "<https://blog.lexpera.com.tr/ucuncu-kisinin-mali-uzerindeki-rehinle-temin-edilen-alacagin-konkordatodaki-durumu/>" adresinden erişim sağlanmıştır).

üçüncü kişiye ait rehinli malın satışının tasdikten sonra da ertelenemeyeceğini, İİK. m.308/h maddesinde ise üçüncü kişiye ait rehinli mallardan söz edilmediğini, bu kapsamda üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınmış alacakların da adi alacak olarak değerlendirilerek nisaba dahil edilmesi gerektiğini, Yargıtay 15. Hukuk Dairesi'nin 16.02.2021 tarihli 2021/1389 E. 2021/275 K. sayılı kararıyla da bu görüşü benimsemiş olduğunu belirtmiştir. Benzer görüşte olan **Pekcanitez/Erdönmez**³³⁰, mühlet kararı verilirken en başta borçlunun malvarlığının korunmasının ve faaliyetine devam etmesinin amaçlandığını, rehin veren üçüncü kişinin borçluya sağlanan bu korumadan yararlanmasının mümkün olmadığını, dolayısıyla konkordatonun borçluya sağladığı hukuki korumaların borçlunun malvarlığıyla sınırlı olması ve rehinli alacaklara ilişkin hükümlerinin sadece borçlu tarafından sağlanan rehinle güvence altına alınan alacaklar bakımından uygulanması gerektiğini, aksinin kabulü ile İİK m. 307 uyarınca tasdik kararında sonra erteleme kararı verilmesi ihtimalinde üçüncü kişi rehniyle alacağı güvence altına alınmış alacaklının uzun süre alacağını tahsil edemeyerek adi alacaklıdan bile dezavantajlı duruma düşebileceğini, üçüncü kişi tarafından sağlanan teminatın şahsi veya ayni olması arasında konkordato hükümlerine tabi olmak açısından bir fark bulunmadığını, aksi halde mühlet içinde rehinli malının muhafaza ve satış işlemi yapılamayan üçüncü kişinin, mühlet içinde hakkında takip yapılarak malvarlığı haczettirilerek satışı yapılabilecek üçüncü kişiden haksız şekilde kayrılması sonucunun doğacağını, üçüncü kişiye ait rehinli malın borçlunun faaliyeti için önem arz etmesinin farklı bir sonuç yaratmayacağını, İİK m. 308/h hükmünün sadece borçlu tarafından verilen rehinler için uygulanabileceğini, netice itibarıyla üçüncü kişiye ait rehinli malın mühlet içinde veya tasdik kararı sonrasında haczinin ve satışının yapılabileceğini, aynı zamanda alacağın bir adi alacak olarak konkordatoya kaydettirilebileceğini ve nisaba dahil olacağını, rehinli alacaklının rehin tutarının karşılamadığı tutar kadar, rehin veren üçüncü kişinin ise rehinli malın satışı sonrasında alacaklıya yapılan ödeme kadar konkordatoya tabi

³³⁰ Hakan Pekcanitez / Güray Erdönmez, "Üçüncü Kişinin Verdiği Rehinle Teminat Altına Alınan Alacak Konkordato Nisabının Hesabına Dahil Edilmeli Midir?", Lexpera Blog, 2021 (20.05.2021 tarihinde "<https://blog.lexpera.com.tr/ucuncu-kisinin-verdigi-rehinle-teminat-altina-alinan-alacak-konkordato-nisabinin-hesabina-dahil-edilmeli-midir/#fnref27>" adresinden erişim sağlanmıştır).

olacaklarını belirtmiştir. İİK m. 295 ve 307 hükümleri kapsamında değerlendirme yapan **Köroğlu**³³¹ ise, rehin veren üçüncü kişi ile borçlu arasındaki mecburi takip arkadaşlığının maddi hukuktan kaynaklanmadığı için onlara karşı yapılacak işlemlerin birlikte yapılmasına gerek olmadığını, mecburi takip arkadaşlığından hareketle mühlet içinde rehinli malın muhafaza ve satışını yasaklayan İİK m. 295 hükmünün üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınan alacaklar bakımından da geçerli olduğunun söylenemeyeceğini, sorunun İİK m. 295 ve 307'nin birlikte değerlendirilmesiyle çözülebileceğini, İİK m. 307'nin kenar başlığı "*borçluya ait rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi*" iken başlıktaki "*borçluya ait*" ifadesinin özellikle çıkartılarak madde gerekçesinde açıkça üçüncü kişiye ait rehinli mal bakımından da erteleme kararı verilebileceğinin belirtilmiş olması nedeniyle rehinli malın kime ait olduğunun önemli olmadığını, borçlunun işletmesinin devamı için önem arz ediyorsa gerek mühlet içindeki gerekse de tasdik kararından sonra üçüncü kişiye ait rehinli malın muhafaza ve satışının engellenebileceği görüşünü ileri sürmüştür.

Yukarıda yer vermiş olduğumuz tüm bu görüşler 09.06.2021 tarih ve 7327 sayılı İcra Ve İflâs Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce dile getirilmiştir. 19.06.2021 tarihinde yürürlüğe giren 7327 sayılı kanunun 3. maddesiyle İİK'nın 295. maddesine, rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı olacak ise satışına izin verileceğine dair fıkra eklenmiştir. Böylece kanun koyucu, İİK m. 307 ile İİK m. 295 arasında irtibat kurmuştur. Zira İİK m. 307'de, konkordatonun tasdiki kararından sonra borçlunun faaliyeti için zorunlu olan ve paraya çevrilmesi durumunda borçlunun ekonomik varlığını tehlikeye düşürecek bir rehinli malın satış ve muhafazasının ertelenebileceği düzenlenmiştir. Kanun değişikliği ile kanun koyucunun amacının, borçlunun malvarlığının korunmasından ziyade rehinli malı kullanan işletmenin gerek mühlet içinde gerekse tasdik kararından sonra faaliyetine devam etmesi olduğu daha net şekilde ifade edilmiştir. Dolayısıyla biz de bu konuda **Köroğlu**'nun,

³³¹ Anıl Köroğlu, "*Rehinli Malın Konkordato Mühleti İçinde Paraya Çevrilmesi Yasağı (İİK m 295)*", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 78, Sayı 1, 2020, s. 148-156.

rehinli malın kime ait olduğunun önemli olmadığı, borçlunun işletmesinin devamı için önem arz ediyorsa gerek mühlet içindeki gerekse de tasdik kararından sonra üçüncü kişiye ait rehinli malın muhafaza ve satışının engellenebileceği görüşüne katılıyoruz. Üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınan alacağın konkordato nisabına katılıp katılamayacağıyla ilgili olarak ise bizim görüşümüz, rehinli malın maliki üçüncü kişinin İİK m. 303 uyarınca borçtan birlikte sorumlu olan kişi olarak değerlendirilmesi ve rehin borçlusuna karşı bütün haklarını muhafaza etmek isteyen alacaklının İİK m. 303'e uygun hareket etmesi gerektiği³³², İİK m. 303 uyarınca üçüncü kişilerin borçluyla birlikte sorumlu olduğu alacaklar nasıl konkordato nisabına dahil ediliyorsa, üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınmış alacakların da adi alacak gibi konkordatoya kaydettirilerek nisaba dahil olmaları yönündedir. Üçüncü kişiye ait rehinli malın muhafaza ve satışı mühlet içinde veya tasdik kararından sonra ertelenebilecek ve bu süreç içinde üçüncü kişi borçluya rücu edemeyecekse de bu ihtimal rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılmasının öngörülmüş olduğu istisnai haller bakımından geçerlidir. Böyle bir istisna nedeniyle borçlunun işletmesinde kullanılması öngörülmeyen ve dolayısıyla mühlet içinde dahi muhafaza ve satışı mümkün olan rehinli malların maliki üçüncü kişilerin de konkordato nisabına dahil edilmekte hukuki yararlarının bulunmadığının kabulü mümkün değildir. Ayrıca, borçlu işletmesinde kullanılması öngörüldüğü için mühlet içinde ve hatta tasdik kararından sonra muhafaza ve satışı mümkün olmamakla birlikte, önünde sonunda rücu hakkı gündeme gelebilecek ve konkordatoya tabi olacak üçüncü kişinin her halükarda nisaba katılmakta hukuki yararının bulunduğu kanaatindeyiz.

İİK m. 298 uyarınca konkordato komiseri tarafından yapılacak kıymet takdirine göre rehinle karşılanmayan miktar adi alacak olarak konkordatoya tabi olur. Eğer rehnin satış bedeli, kıymet takdirinden az ise, toplam alacak miktarından fiili satış bedeli çıkartılarak kalan tutar konkordatoya tabi olarak ödenecektir³³³. Ancak fiili satış bedeli, komiserin takdir ettiği itiraza uğramamış olan kıymet takdirini veya itiraz üzerine mahkemece yapılacak kıymet takdirini geçer ise bu

³³² İİK m. 303 hakkında detaylı açıklama için bkz. 2.2.2.

³³³ Yeşilova, s. 617-618; Altay/Eskiocak, s. 302.

durumda kıymet takdirine göre hesap edilen konkordatoya tabi alacak tutarı azalmış olacaktır. Bu şekilde azalmış olan konkordatoya tabi alacağın nasıl hesap edileceği konusunda iki farklı yöntem bulunmaktadır:

Birinci yöntemde göre; 100 birim toplam alacağın, 50 birim kıymet takdirinin, 80 birim de fiili satış bedelinin olduğu bir faraziye de, satıştan geriye kalan 20 birim alacak doğrudan konkordato şartlarına tabi tutulacak ve örneğin konkordato projesinde %50 tenzilat öngörülmüş ise rehnin karşılamadığı 20 birim alaktan %50 tenzilat yapılacak ve rehinli alacaklıya konkordato şartlarında 10 birim ödeme yapılacak, netice itibariyle rehinli alacaklı toplam 90 birim tahsil etmiş olacaktır.

İkinci yöntemde göre; birinci yöntemdeki faraziye ele alındığında, kıymet takdirine göre rehinli alacaklının rehin açığı 50 birim olarak öngörülmüş olduğu için %50 tenzilat doğrudan bu tutar üzerinden hesaplanacak ve rehinli alacaklıya konkordato şartlarında 25 birim ödeme yapılacak, netice itibariyle rehinli alacaklı toplam 105 birim tahsil etmiş olacak ve fazladan tahsil etmiş olduğu 5 birimi borçluya iade edecektir. Bu suretle alacak tamamen tatmin edilmiş olacaktır.

Öğretide³³⁴, genel olarak konkordatodan avantaj sağlayan borçlu yerine bu istisnai faraziye de alacaklıya avantaj sağlanmasının daha adaletli olacağı belirtilerek ikinci yöntemin uygulanması desteklenmektedir.

2.1.1.2.3. Amme Alacakları

İİK m. 308/c f. 3 uyarınca 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları konkordatonun bağlayıcılık ilkesine istisna teşkil eder ve bu alacakların konkordato projesiyle bağlı olmaksızın tam olarak itfa edilmeleri gerekir.

6183 sayılı Kanun'un 3. maddesi uyarınca, amme alacağı terimi; devlete, vilâyet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız

³³⁴ Postacıoğlu, s. 103-104; Altay/Eskiocak, s. 303-304; Yeşilova, s. 617-619.

iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları ve muhtelif kanunlarda 6183 sayılı Kanun'la yürürlükten kaldırılmış olan Tahsili Emval Kanunu'na göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacakları ifade eder.

İİK'nın konkordatoya ilişkin mülga hükümlerinde, İİK m. 206 f. 1'de sayılan amme alacaklarının (yani bir malın aynından doğan amme alacaklarının)³³⁵ konkordatodan müstesna olduğu düzenlenmiştir. 7101 sayılı Kanun'la değişik İİK m. 308/c f. 3, daha genel bir ifade olan "6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları" ifadesini kullanarak, tüm amme alacaklarının konkordatodan istisna olduğunu daha açık bir şekilde düzenlemiştir³³⁶.

İşbu alacaklar konkordatoyla bağlı olmaksızın tam olarak itfa edilecek olmakla birlikte, İİK m. 294 f. 1'in açık hükmü gereği, mühlet içinde bu alacaklar bakımından da takip muamelesi yapılamayacak, ancak konkordatonun tasdikinden sonra takip başlatılabilecek veya mevcut takiplere devam edilebilecektir³³⁷. Ancak takip yasağı üçüncü kişilere uygulanamayacağı için, amme alacakları bakımından sorumluluğu olan hissedarlar, yönetim kurulu üyeleri ve bir takım kanuni temsilcilere karşı mühlet içinde icra takibi yapılabilmesi mümkündür³³⁸.

6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacaklarının kanunda belirtilen ilandan itibaren on beş günlük süre içinde konkordatoya kaydettirilmemiş olmasının konkordatodan istisna tutulmasına herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Bu konuda imtiyazlı alacaklara ilişkin açıklamalarımıza gönderme yapmakla yetiniyoruz³³⁹. Kanunda, amme alacakları için teminat gösterilmesine dair bir hüküm düzenlenmemiş olduğundan, bu alacakların süresinde yazdırılmamış olması halinde, teminat gösterilmesine ilişkin imtiyazlı alacaklarda olduğu gibi bir tartışma da gündeme gelmeyecektir.

³³⁵ Kuru, El Kitabı, s. 700.

³³⁶ Yeşilova, s. 607.

³³⁷ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 157; Altay/Eskiocak, s. 118

³³⁸ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 42, 86-87.

³³⁹ Bkz. 2.1.1.2.1.

2.1.1.2.4. Komiserin İzniyle Mühlet İçinde Doğan Alacaklar

İİK m. 297, konkordato mühleti içinde borçlunun işlerine komiser nezareti altında devam edebileceğini, hatta mahkeme tarafından bazı işlemlerin ancak komiserin izninin varlığı halinde geçerli olabileceğini veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine ve borçlunun komiserin ihtarlarına aykırı davranması halinde, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisinin mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilebileceğini, ayrıca mahkeme tarafından alınan bu kararların, İİK m. 288 uyarınca ilan edileceğini ve ilgili yerlere bildirileceğini düzenlemiştir.

İİK m. 308/c f. 2'de ise "komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar" için konkordatonun mecburi olduğu düzenlenmiş olup, bu düzenlemenin mefhumu muhalifinden ulaşılan sonuç, konkordato mühleti içinde komiserin izniyle doğmuş olan alacakların, konkordatonun hükümleriyle bağlı olmaksızın tam olarak itfa edilmeleri gerektiğidir. Nitekim aynı maddenin 4. fıkrasında; "mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçlar adi konkordatoda konkordato şartlarına tabi değildir" şeklinde düzenleme yapılarak, aynı sonuç açık bir şekilde de ifade edilmiştir.

Ayrıca, İİK m. 305 f. 1'in d bendinde, mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasının, alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe yeterli teminata³⁴⁰ bağlanmış olması gerektiği de düzenlenmiştir. Öğretide, çekişmeli alacaklar bakımından borçlunun bir teminat göstermeyeceğini savunan bir görüş³⁴¹ bulunmaktadır. Bu görüşten hareketle, mühlet içinde komiserin izniyle doğan alacakların, tasdik yargılaması sırasında borçlu tarafından kabul edilmemesi halinde, bu alacakların kanunda öngörülmüş olan teminattan yararlanamayacakları ifade edilebilir. Ancak yukarıda³⁴² açıkladığımız üzere, İİK m. 305 f. 1'in d bendinde, İİK m. 302 f. 6 hükmünün kıyasen uygulanacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla, konkordatoya tabi çekişmeli alacakların hesaba katılıp katılmamasına

³⁴⁰ Teminata ilişkin detaylı açıklama için bkz. 2.1.1.2.1.

³⁴¹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 152-153; Yeşilova, s. 601 dn. 12;

³⁴² Bkz. 2.1.1.2.1.

ve ne oranda katılacağına İİK m. 302 f. 6 uyarınca karar verecek olan mahkemenin, konkordatoya tabi olmadıkları için nisaba katılması mümkün olmayan mühlet içinde komiserin izniyle doğmuş olan alacaklar bakımından ise teminat gösterilip gösterilmemesi konusunda bir karar vermesi gerekmektedir. Bu şekilde teminat gösterilmesine karar verilmiş olan bir alacak bakımından zaten gerekli garanti sağlanmış olduğundan, bir de İİK m. 308/b uyarınca pay ayrılması mümkün değildir³⁴³. Hakkında teminat gösterilmesine karar verilmiş olan ve borçlunun itirazı ile çekişmeli hale gelen mühlet içinde komiserin izniyle doğmuş alacak bakımından da İİK m. 308/b f. 2 uygulama alanı bulur ve süresi içinde dava açılmazsa teminat ortadan kalkar.

Mühlet içinde komiserin izniyle doğan alacaklar, takip yasağına da istisna teşkil etmekte ve bu alacaklar bakımından mühlet içinde borçluya karşı takip başlatılabilmekte, haciz ve satış işlemleri yapılabilmekte³⁴⁴, hatta imtiyazlı alacaklarda olduğu gibi bu alacaklar bakımından da ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararları borçlunun malvarlığına el koyulabilmektedir³⁴⁵.

Kanunun, bu alacaklar bakımından öngörmüş olduğu bir diğer avantaj ise, konkordatodan sonra borçlunun iflâsına karar verilmesi halinde bu alacakların masa borcu sayılacak olmasıdır³⁴⁶.

Esasen, konkordato mühleti içinde doğmuş olan alacaklar konkordato talebinden sonra doğmuş olacakları için, bu alacakların konkordatoya tabi olmaları zaten beklenemez. Ancak kanun koyucu, mühlet içinde komiserin iznine bağlı olmasına rağmen bu izin olmaksızın gerçekleştirilen işlemler bakımından adeta istisnai ve iki aşamalı bir müeyyide getirmiştir³⁴⁷. Öncelikle bazı işlemlerin ancak komiserin izniyle geçerli olarak yapılabileceğini belirttiğinden (İİK m. 297 f. 1), bu işlemler bakımında komiserin iznin alınmamış olmasının işlemin geçersizliği sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla bu işlemin karşı tarafı, kanunda geçersiz olduğu düzenlenen bir işlemin ifasını talep edemeyecektir. Hangi işlemlerin

³⁴³ Yazıcı, s. 10.

³⁴⁴ Kuru, El Kitabı, s. 1461; Kuru, C. IV, s. 3644.

³⁴⁵ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 345.

³⁴⁶ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 340.

³⁴⁷ Yeşilova, s. 600-601.

konkordato komiserinin izniyle geçerli olacağına dair kararların İİK m. 288 uyarınca ilan edileceği göz önünde bulundurulduğunda, işlemin karşı tarafının iyi niyetli olduğu yönünde bir savunma yapması da mümkün olmayacaktır. Öğretide *Simil*³⁴⁸, komiserin talimatına aykırı işlemler ile komiserin iznine bağlı işlemleri birbirinden ayırmaksızın tüm bu işlemlerin akıbeti hakkında kanunda bir düzenleme olmadığını, komiserin izni gerektiği halde gerekli iznin alınmadığı veya komiserin talimatlarına aykırı işlemlerin gerek medeni hukuk gerekse de icra hukuku bakımından geçerli olduğunu, geçerli olan bir işlem bakımından işlemin karşı tarafının iyi niyetli olup olmadığını değerlendirilmesine gerek olmadığını ve bu işlemlerden doğan alacakların konkordato projesi çerçevesinde ödeneceğini ileri sürmüştür. *Pekcanitez/Erdönmez*³⁴⁹ ise komiserin izni alınmadan yapılan işlemlerden alacakların konkordato alacağı olarak borçludan talep edilebileceğinin kanunda düzenlendiğini, eğer işlem geçersiz olsaydı böyle bir düzenleme yapılmayacağını, çünkü geçersiz bir işlemde doğan alacakların ifasının talep edilmesinin mümkün olmadığını, dolayısıyla bu işlemlerin geçersiz olduğundan söz edilemeyeceğini belirtmiştir. Ancak bizim görüşümüz, İİK m. 297 f. 1 gereği bu işlemlerin geçersiz sayılması gerektiği yönündedir. Bu noktada işlemin karşı tarafının bir tazminat talebinin gündeme geleceği söylenebilir³⁵⁰. Bu durumda ise kanun koyucu, konkordato talebinden sonra doğacak olan bu tazminat alacağı bakımından bir istisna getirerek, bu alacakların konkordatoya tabi alacaklar gibi konkordato şartlarına göre ifa edileceğini düzenlemiştir³⁵¹.

Bu kapsamda değerlendirme yapılırken, kanun koyucunun, komiserin nezaretinde yapılacak işlemler ile geçerliliği komiserin iznine bağlı işlemler arasında bir ayırım öngörmüş olduğuna dikkat edilmelidir. Komiserin iznine bağlı işlemler, bu konuda mahkeme tarafından bir karar alınmış olmasına bağlı olup, oldukça sınırlı hallere işaret etmektedir. Mahkemenin komiserin iznine bağladığı işlemler dışında borçlu, işlerini konkordato talebinden önce nasıl yürütüyorsa aynı şekilde yürütmeye devam edecektir. Zira İİK m. 297 f. 1 uyarınca izin şartı

³⁴⁸ Simil, s. 132-133.

³⁴⁹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 88-89.

³⁵⁰ Yeşilova, s. 600; Altay/Eskiocak, s. 123; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 89.

³⁵¹ Altay/Eskiocak, s. 124.

öngörülmeven her işlemde peşinen komiserlerden izin alınması gerektiği şeklindeki yorum işlem güvenliği ile çatışmakta, komiserin kanunen sınırları çizilen görevleriyle bağdaşmamaktadır³⁵².

Borçlunun mühlet içinde gerçekleştirmiş olduğu, komiserin iznine tabi olmamakla birlikte, borçluya nezaret eden komiserin uygun bulduğu işlemlerin akıbetinin de üzerinde durulmalıdır. İİK m. 308/c f. 2, 4 ve m. 305 f. 1'in d bendinde sadece komiserin izniyle doğmuş alacaklardan söz edilmektedir. Kanunun lafzından hareketle, komiserin iznine tabi kılınmamış ve fakat komiserin tavsiye ve görüşlerine aykırı olmayan işlemlerin de konkordatoya tabi olacağına veya konkordatoya tabi olmasa dahi teminattan yararlanamayacaklarına dair bir yorum yapılabilir. Ancak bu yorum, kanun koyucunun madde gerekçesinde de ortaya koymuş olduğu amacına aykırılık teşkil edecektir. İİK m. 308/c f. 4'ün gerekçesinde; rutin alım satımlar da dahil olmak üzere, komiserin izniyle akdedilmiş olan tüm borçların proje tabi tutulmayacağı, bu alacaklıların kendileri için ticari risk olarak borçlunun zor zamanında projeye, daha tasdik öncesinde maddi ve mali destek vermiş kişiler olarak adeta ödüllendirilmelerinin uygun olduğu belirtilmiştir. Gerekçede her ne kadar, komiserin izniyle akdedilmiş borçlardan söz edilmişse de, "rutin alım satımlar da dahil olmak üzere" ifadesinin özellikle kullanılmış olması ve mühlet içindeki tüm işlemler için komiserin izninin aranmayacağına dair yukarıdaki açıklamalarımız çerçevesinde, gerekçede ve maddede geçen "izin" ifadesi geniş yorumlanmalı ve komiserin görüş ve tavsiyelerine aykırı olmayan işlemlerin de komiserin izniyle akdedilmiş oldukları kabul edilmelidir. Bu kapsamda, komiserin menfi içerikli emir ve talimatları ile çatışmayan işlemleri de İİK m. 308/c f. 2 ve 4'teki "izin" şartına uyduğundan, bu işlem tarafları da kanun koyucunun amacı doğrultusunda ödüllendirilmeli, dolayısıyla bu kişilerin alacakları da konkordatoya tabi olmadan tam olarak itfa edilmeli ve İİK m. 305 f. 1'in d bendi uyarınca teminata bağlanmalıdır³⁵³.

³⁵² Yeşilova, s. 603-604.

³⁵³ Yeşilova, s. 603-605; Mülga kanun döneminde komiserin görevlerinin düzenlendiği İİK m. 287'de komiserin borçlunun faaliyetlerine nezaret edeceği düzenlenmiş ancak yürürlükteki konkordato hükümlerinden farklı olarak bazı işlemlerin komiserin izniyle geçerli olarak yapılabileceğine dair bir hükme yer verilmemiştir. Bu nedenle mülga kanun döneminde değerlendirme yapan bazı yazarlar, mülga İİK m. 303 f. 1'deki komiserin onayı olmaksızın

Geçerliliği komiserin iznine bağlı olmamakla birlikte, komiserin yapılmasını uygun bulmadığı işlemlerin de ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu işlemlerin geçersiz olduğuna dair bir düzenleme kanunda mevcut değildir. Dolayısıyla, bu işlemlerin geçersiz olduğundan söz edilemeyecek, ancak İİK m. 297 f. 3 uyarınca komiserin ihtarına aykırı harekete bağlanan, borçlunun tasarruf yetkisinin kısıtlanması veya konkordato talebinin reddi sonuçları gündeme gelecektir³⁵⁴. İşbu işlemlerden doğan alacakların ise konkordatoya tabi olup olmadıkları konusunda açık bir düzenleme bulunmamakta, bizim de katılmış olduğumuz öğretideki bir görüş³⁵⁵ İİK m. 308/c f. 4 hükmünün mefhumu muhalifinden hareketle konkordatoya tabi olacakları sonucuna varılabileceğinin mümkün olduğunu belirtmektedir.

2.1.2. Konkordatonun Tasdikinin Zamanaşımı ve Hak Düşürücü Sürelere Etkisi

İİK m. 294 f. 1 uyarınca konkordato mühleti verilmesiyle birlikte, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin işlemesi duracaktır. Bu durum, takip yasağının bir sonucu olduğundan³⁵⁶, konkordato mühleti içinde yapılmasına cevaz verilen işlemler için söz konusu kural uygulanmayacak ve ilgili süreler işlemeye devam edecektir³⁵⁷. Örneğin, konkordato başvurusu nedeniyle aciz halinde olduğu kabul edilen borçluya karşı mühlet öncesinde yaptığı icra takibi kesinleşen alacaklı, mühlet içinde tasarrufun iptali davası açabileceğinden, bu davanın açılması için tasarruf tarihinden itibaren öngörülmüş olan beş yıllık hak düşürücü süre (İİK m. 280 f. 1) mühlet sırasında da

konkordatonun tasdikine kadar doğmuş alacakların tamamı için konkordatonun mecburi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir bkz. Kuru, El Kitabı, s. 1508; Süha Tanrıver, Komiser, s. 193-194.

³⁵⁴ Altay/Eskiocak, s. 125; Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 64.

³⁵⁵ Yeşilova, s. 601.

³⁵⁶ Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 512.

³⁵⁷ Cenk Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", TBBD, 2019 (141), s. 244.

işlemeye devam edecektir³⁵⁸. Bir diğer örnek, TBK m. 598 f. 3'te kefile başvuru için öngörülmüş olan on yıllık süre olup, konkordato mühleti verilmiş olması halinde alacaklı TBK m. 585 uyarınca doğrudan doğruya kefile başvurabileceğinden, mühlet kararı bu on yıllık hak düşürücü süreyi kesmeyecektir³⁵⁹. Örnekler çoğaltılabilecek olmakla birlikte her somut olay bakımından ayrı ayrı değerlendirme yapılmalı ve hak düşürücü süreye veya zamanaşımına tabi olan işlemin konkordato mühleti içinde yapılmasına cevaz verilip verilmediği dikkate alınmalıdır.

İİK m. 294 f. 1 hükmü değerlendirilirken, maddede geçen "takip muamelesi" ifadesinin üzerinde durulması gerekmektedir. Maddede, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü müddetlerin işlemeyeceği düzenlenmiştir. Takip işlemleri öğretide, taraf takip işlemleri ve icra organlarınca yapılan takip işlemleri (icra takip işlemleri) olmak üzere ikiye ayrılmıştır³⁶⁰. Öğretide, icra takip işlemi ile zamanaşımının kesildiği, taraf takip işlemlerinin tatil ve talik hallerinde de yapılabildiği, taraf takip işlemlerinin icra takip işlemlerinden olmadığı, bu nedenle örneğin taraf takip işlemi olan haciz veya satış talebinde bulunmak için kanunda öngörülmüş olan hak düşürücü sürelerin işlemeye devam edeceğini savunan bir görüş³⁶¹ bulunmaktadır. Bizim de katılmış olduğumuz aksi yöndeki görüşe³⁶² göre, İİK m. 294 f. 1 uyarınca mühlet içinde taraf takip işlemleri de dahil olmak üzere hiçbir takip işlemi yapılamaz ve haciz isteme gibi taraf takip işlemleri bakımından da zamanaşımı ve hak düşürücü süreler mühlet içinde işlemez. Çünkü İİK m. 294 f. 1'in lafzında sadece icra takip işlemlerinin değil, hiçbir takip işleminin yapılamayacağından bahsedilmektedir. Hüküm sadece icra takip işlemleri için düzenlenmiş olsaydı alacaklı, taraf takip işlemi yaparak zamanaşımını kesebileceğinden, İİK m. 294 f. 1'in zamanaşımı ve hak düşürücü

³⁵⁸ Tolga Akkaya, "*Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi*", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2021/1, s. 242; Konkordatonun tasdikinin tasarrufun iptali davalarına ve bu kapsamda hak düşürücü sürelerle etkisi bakımından detaylı açıklama için bkz. 2.2.4.2. numaralı başlık.

³⁵⁹ Haluk Nami Nomer, "*TBK m. 598, f. 3'te Yer Alan Gerçek Kişilerin Kefaletine İlişkin 10 Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği ve 818 Sayılı (Eski) Borçlar Kanunu Zamanında Kurulmuş Kefaletlere Etkisi*", Prof. Dr. Necla Giritlioğlu'na Armağan, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 432-434.

³⁶⁰ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 131.

³⁶¹ Kuru, El Kitabı, s. 1463; Akil, s. 244

³⁶² Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 130-136.

sürelerin işlemeyeceğine dair hükmüne de ihtiyaç kalmayacaktır. Ayrıca mühlet içinde alacaklının taraf takip işleminde bulunabileceğinin kabul edilmesi, bazı durumlarda alacaklının zarara uğramasına neden olabilir. Örneğin haciz talebinde bulunmak için bir yıllık hak düşürücü sürenin mühlet içinde işleyeceğinin kabulü halinde alacaklı, uygulanmayacağını bile bile mühlet içinde haciz talebinde bulunarak gerekli harç ve masrafları yatırmak zorunda kalacak, ancak konkordatonun tasdiki halinde bu hacizler düşeceği için yatırmış olduğu harç ve masraflar yüzünden zarara uğrayacaktır.

Mühlet içinde cevaz verilmeyen işlemler bakımından duran zamanaşımı ve hak düşürücü süreler, konkordato prosedürünün konkordato tasdik kararıyla birlikte sona ermesi halinde kaldıkları yerden işlemeye devam ederler³⁶³. Yani konkordato mühleti bakiye zamanaşımı süresine ve hak düşürücü süreye ilave edilir³⁶⁴.

Ancak, konkordatonun tasdikine karar verilmesi halinde, konkordatoya tabi olan alacakların zamanaşımı bakımından ayrı bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Konkordato ödeme şekil ve koşullarında değişiklik yarattığından³⁶⁵, tasdik kararıyla birlikte zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye devam etmeyecek, yeni bir zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır³⁶⁶. Nitekim TBK m. 154 f. 1’de açıkça borçlunun borcu ikrar etmesi halinde zamanaşımının kesileceği düzenlenmiştir. Konkordatoya kaydedilen ve itiraza uğramamış alacaklar konkordatonun tasdikiyle birlikte ikrar edilmiş borç niteliği kazanacağından³⁶⁷, salt TBK m. 154/1 hükmünden hareketle tasdik kararıyla birlikte bu alacaklar bakımından yeni bir zamanaşımı süresinin işleyeceği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Türk Hukuku’nda genel alacak zamanaşımı TBK m. 146 uyarınca on yıl olmakla birlikte, bazı alacak kalemleri için mevzuatta farklı zamanaşımı süreleri düzenlenmiştir. Ancak, TBK m. 156 f. 2 uyarınca borç bir mahkeme kararına bağlanmış ise, yeni zamanaşımı süresinin her zaman on yıl olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca İİK m. 39 uyarınca ilama dayalı takipler, son işlem tarihinin üzerinden on

³⁶³ Altay/Eskiocak, s. 115.

³⁶⁴ Akil, s. 244.

³⁶⁵ Detaylı bilgi için bkz. 1.1.1.

³⁶⁶ Altay/Eskiocak, s. 334; Pekcamitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 508; Yeşilova, s. 620.

³⁶⁷ Detaylı bilgi için bkz. 1.1.2.

yıl geçmesiyle birlikte zamanaşımına uğrayacaktır. Bu kapsamda konkordato projesi uyarınca ödenecek alacak bakımından kanunda özel bir zamanaşımı süresi öngörülmemiş olsa dahi, tasdik kararı ile ikrar edilmiş borç niteliği kazanan ve ilamlı takibe konu edilebilecek bu alacaklar³⁶⁸ bakımından da zamanaşımı süresi her zaman on yıl olarak hesaplanacaktır³⁶⁹. Ancak burada önem arz eden husus, zamanaşımı süresinin hangi tarihten itibaren başlaması gerektiğidir. Her ne kadar konkordato, borcun yenilenmesi olarak nitelendirilemeyecek olsa da³⁷⁰, alacak hangi sebepten doğmuş olursa olsun, sadece konkordato projesine uygun olarak belirlenen vadelerde tahsil edilebileceğinden, zamanaşımı süresinin de konkordato projesine göre belirlenen vade tarihinden itibaren başlaması gerekmektedir³⁷¹.

Çekişmeli alacaklar bakımından bu sürenin başladığı tarih ise doktrinde tartışmalıdır. İİK m. 308/b uyarınca açılacak davanın kesinleştiği tarihin dikkate alınması gerektiğini savunan bir görüş³⁷² olduğu gibi mahkeme ilamının tebliğ edildiği tarihten itibaren zamanaşımı süresinin işlemeye başlayacağını savunan bir görüş³⁷³ de bulunmaktadır. Bizim kanaatimiz, Yargıtay'ın da yakın tarihli bir kararında³⁷⁴ detaylı şekilde açıklandığı üzere, zamanaşımının süresinin işlemeye başladığı tarih bakımından aşamalı bir değerlendirmede bulunmak gerekmektedir. Bu kapsamda, TBK m. 156 f. 2 uyarınca, mahkeme ilamına bağlanmasıyla birlikte çekişmeli alacak hakkında karar verildiği tarihten itibaren on yıllık yeni bir zamanaşımı işlemeye başlar. Bu on yıllık zamanaşımı süresi içinde ilamın borçluya tebliğ edilmesi halinde, TBK m. 157'nin; "*Bir dava veya def'i yoluyla kesilmiş olan zamanaşımı, dava süresince tarafların yargılamaya ilişkin her işleminden veya hâkimin her kararından sonra yeniden işlemeye başlar*" hükmü uyarınca tebliğ tarihinden itibaren yeni bir on yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlar. Borçlu bu hükme karşı kanun yoluna başvurur ve hüküm kanun yolu incelemesi neticesinde

³⁶⁸ Bkz. 1.1.2.

³⁶⁹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 224; Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 150

³⁷⁰ Detaylı bilgi için bkz. 1.1.3.

³⁷¹ Altay/Eskiocak, s. 349.

³⁷² Kuru, C. IV, s. 3828; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 224; Yeşilova, s. 646.

³⁷³ Altay/Eskiocak, s. 349.

³⁷⁴ Bkz. Yarg. 12. HD., 16.11.2020 T., 2020/5470 E., 2020/9801 K. (23.06.2021 tarihinde Yargıtay Karar Arama üzerinden erişim sağlanmıştır).

kesinleşirse, on yıllık zamanaşımı süresi hükmün kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Konkordatoya yazdırılmamış alacaklar yönünden ise zamanaşımı süresinin başlangıcı olarak çekişmeli alacaklarla aynı şekilde İİK m. 308/b uyarınca açılacak davanın kesinleştiği³⁷⁵ veya mahkeme kararının tebliğ edildiği³⁷⁶ tarihin dikkate alınması gerektiğini savunan görüşlerden farklı olarak bu alacakların normal olarak tabi bulunduğu zamanaşımı süresinin dikkate alınacağını, ancak bu sürenin konkordato mühleti boyunca işlemeyeceğini (İİK m. 294) savunan bir görüş³⁷⁷ de bulunmaktadır. Konkordato, konkordatoya kaydettirilmemiş alacaklar bakımından da bağlayıcı olduğundan, konkordatonun tasdikiyle birlikte bu alacaklar bakımından yeni bir zamanaşımı süresinin başlaması gerektiği görüşünde olduğumuz için bu son görüşe katılamıyoruz. Dolayısıyla, yeni on yıllık zamanaşımı süresinin, çekişmeli alacaklarda olduğu gibi aşamalı olarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Son olarak, eğer çekişmeli veya konkordatoya kaydettirilmemiş alacak bakımından bir dava açılmamış ise, bu alacaklar da konkordatoya tabi olduğundan, konkordato projesine göre belirlenen vade tarihinden itibaren on yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrayacaktır.

2.1.3. Konkordatonun Tasdikinın Faizlere Etkisi

İİK m. 294 f. 3 uyarınca proje aksine hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur. İİK m. 288 f. 1 uyarınca geçici mühlet, kesin mühletin sonuçlarını doğuracağından faiz işlemesi geçici mühlet karar tarihinden itibaren duracaktır³⁷⁸. İİK m. 294 f. 3'te ana para faizi ve temerrüt faizi bakımından herhangi bir ayırım yapılmadan faiz işlemesinin duracağı belirtilmiş olduğu için gerek ana para gerekse

³⁷⁵ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 224.

³⁷⁶ Altay/Eskiocak, s. 349.

³⁷⁷ Kuru, El Kitabı, s. 1523.

³⁷⁸ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 347; Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 183.

de temerrüt faizinin işlemesi duracaktır³⁷⁹. Mühlet kararının aynı haklar üzerinde bir değişiklik meydana getirmesi mümkün olmadığından, rehinli alacakların rehin tutarıyla karşılanan kısmı için mühlet içinde faiz işlemeye devam edecektir³⁸⁰. Öğretide **Tunç Yücel**³⁸¹, üçüncü kişi rehniyle teminat altına alınan alacaklar konkordato nisabına adi alacak olarak dahil olacağından bu alacaklar için faizin işlemeye devam edeceği görüşünü dile getirmiştir. **Kale**³⁸² ise kanunun lafzında rehinli alacaklardan bahsedildiği ve herhangi bir ayırım yapılmadığı için üçüncü kişi rehniyle teminat altına alınan alacaklar bakımından faizin işlememesi gerektiği görüşündedir. Aynı sonuca ulaşan fakat farklı bir gerekçe ileri süren **Şahin**³⁸³, üçüncü kişi rehniyle teminat altına alınan alacağın rehinli alacak olarak değerlendirilemeyeceğini, zira adi alacak olarak konkordato nisabına dahil olacağını, dolayısıyla bu alacaklar için faiz işlemesinin duracağını savunmaktadır. Bizim görüşümüz, üçüncü kişi rehniyle temin edilmiş alacaklar bakımından da mühlet içinde faizin işlemeye devam edeceği yönündedir. Yukarıda³⁸⁴ da belirtmiş olduğumuz üzere, rehinli malın maliki üçüncü kişinin İİK m. 303 uyarınca borçtan birlikte sorumlu olan kişi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. İİK m. 303'teki külfetleri yerine getiren alacaklı, konkordatoya tabi olmaksızın borçtan birlikte sorumlu olan kişiye karşı tüm haklarını muhafaza eder. Konkordato hükümlerinin konkordatoya tabi olmayan alacaklılar bakımından uygulanması mümkün olmadığından, İİK m. 303'teki külfetleri yerine getiren ve alacağı üçüncü kişi rehniyle temin edilen alacaklı bakımından da konkordato hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Aksinin kabulü, konkordatonun amacına ve hakkaniyete aykırılık teşkil eder. Dolayısıyla İİK m. 294 f. 3 hükmü, konkordatoya tabi olmayan bu alacaklı bakımından uygulanamaz ve alacaklı, mühlet içinde işleyen faiziyle birlikte alacağının tamamının, rehinli malın satışından elde edilecek

³⁷⁹ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 183; Çağatay Serdar Şahin, Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 296.

³⁸⁰ Şahin, s. 296.

³⁸¹ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 185.

³⁸² Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 346.

³⁸³ Şahin, s. 295-296.

³⁸⁴ Bkz. 2.1.1.2.2.

tutardan tahsilini talep edebilir. Nitekim maddenin lafzında, üçüncü kişi veya borçlu ayrımı yapılmamıştır. Bu hususta son olarak, üçüncü kişi rehniyle temin edilen alacağın adi alacak olarak nisaba dahil olacağı göz önünde bulundurulduğunda, mühlet kararından sonra da alacağa faiz işleyecek olması nedeniyle alacağın nisaba hangi tutarda dahil edileceğinin belirlenmesinde sıkıntı yaşanacağına dair bir fikir ileri sürülebilir. Ancak bu sorun, alacağın doğrudan borçlu rehniyle temin edilmesi durumunda da gündeme gelir. Çünkü rehin tutarıyla karşılanmayan kısmın konkordato nisabına ne tutarda dahil olacağı hesaplanırken mühlet içinde işleyecek faiz de hesaba katılır. Aynı şekilde üçüncü kişi rehniyle temin edilen alacağa işleyecek olan faizin de nisap hesabı yapılırken dikkate alınmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Öğretide, maddenin lafzında sadece rehinli alacıklardan söz edildiğinden, her ne kadar konkordatoya tabi olmasalar da amme alacaklarına ve imtiyazlı alacaklara da faiz işlemesinin duracağı yönünde görüş³⁸⁵ belirten yazarlar bulunmaktadır. Her ne kadar kanunun lafzında, her türlü alacağa faiz işlemesinin duracağı belirtilmişse de, rehinli alacaklar bakımından getirilen satış ve muhafaza yasağında olduğu gibi ilgili alacak bakımından istisnai bir düzenleme öngörülmemiş ise konkordato hükümlerinin konkordatoya tabi olmayan alacaklılar bakımından uygulanamayacağı kanaatinde olduğumuz için biz, konkordatoya tabi olmayan amme alacakları ve imtiyazlı alacaklara faiz işlemesinin devam edeceği yönündeki görüşe³⁸⁶ katılıyoruz.

Mühlet içinde konkordato komiserinin izniyle akdedilen alacaklar ise mühlet tarihinden sonra doğmuş olacakları için, mühlet içinde de faiz işlemeye devam edecektir³⁸⁷.

Borçlunun kaynakları, faizli ödeme yapmaya elverişli ise vade konkordatolarında, komiserlik tarafından ödeme projesinin faiz içerecek şekilde

³⁸⁵ Altay/Eskiocak, s. 329; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 348; Sarısözen, s. 174.

³⁸⁶ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 184; Şahin, s. 296; Öğretide Atalı/Ermenek/Erdoğan, imtiyazlı alacaklar ile amme alacaklarına da faiz işlemesinin duracağını, çünkü kanun hükmünde sadece rehinli alacıklardan söz edildiğini, ancak konkordatoya tabi olmayan alacakların bu şekilde konkordatodan etkilenmelerinin hatalı görüldüğünü dile getirmiştir (Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 689-690.)

³⁸⁷ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 347.

değiştirilmesi konusunda borçlunun uyarılması, gerekli değişikliği yapılmaması halinde İİK m. 305 f. 2 uyarınca asliye ticaret mahkemesi tarafından gerekli düzeltmenin yapılmasının istenmesi, bu zorunluluğa uymayan borçlunun konkordato talebinin İİK m. 305 f. 1'in b bendinde öngörülen; "teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması" şartı yerine getirilmediği için reddedilmesi gerekmektedir³⁸⁸.

Bu düzenleme, işleyen faizlerle birlikte borçlunun borç yükünün artmasının önüne geçilmesi ve alacak nisabı ile borçlunun aktif ve pasiflerini tespit edecek olan komiserin hesap yaparken karşılaşılabilecek zorlukları en aza indirmek için öngörülmüştür³⁸⁹.

Aksi projede kararlaştırılmadığı sürece kural olarak her türlü alacağı faiz işleminin duracak olması öğretide; enflasyonun yok denecek derecede az olduğu İsviçre'den alınan bu düzenlemenin enflasyonun çift hanelere ulaştığı ülkemizde alacaklılar aleyhine olacak şekilde ölçülülük ve menfaat dengesine aykırı olduğu ve iflâsta tasarruf yetkisi oldukça kısıtlanan müflis bakımından dahi iflâs masasına giren alacaklara faiz işlemesi devam ederken belli kısıtlamalar dışında mühlet sonrasında işlerine devam edebilen borçlu hakkında faizlerin duracağı kabul edilmesinin çelişki yarattığı gerekçeleriyle bu hükmün kanundan çıkarılmasının isabetli olacağı ifade edilmektedir³⁹⁰.

Faizler, tasdik kararı verilmeden önce geçici mühlet kararıyla birlikte duracak olmakla birlikte³⁹¹, bunun hüküm ve sonuç doğurabilmesi için tasdik kararının verilerek bağlayıcı hale gelmesi gerekmektedir³⁹². Konkordato mühletinin, tasdik kararı dışında bir nedenle sona erer veya konkordato feshedilirse, faizler geçmişe etkili olarak (ex tunc) işlemeye devam edecektir³⁹³.

³⁸⁸ Altay/Eskiocak, s. 329-330

³⁸⁹ Sema Taşpınar, "Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", BATİDER, 2003/2, s. 65; Akil, s. 245.

³⁹⁰ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 155; Aynı yönde bkz. Sarısözen, s. 173.

³⁹¹ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 347.

³⁹² Kaman, s. 112-113.

³⁹³ Serdar Kale, Sorularla Konkordato, s. 23; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 345-346; Akil, s. 246; Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 184; Şahin, s. 296.

2.2. KONKORDATONUN TASDİKİNİN ALACAKLILAR YÖNÜNDEN ETKİLERİ ve SONUÇLARI

2.2.1. Alacakları İtiraza Uğramış Alacaklılar Yönünden

2.2.1.1. Genel Olarak

İİK m. 308/b uyarınca, konkordatonun tasdikine karar veren mahkeme, konkordato projesi uyarınca çekişmeli alacaklara isabet eden payın, kararın kesinleşmesine kadar borçlu tarafından, mahkemece belirlenen bir bankaya yatırılmasına karar verebilecektir. Böyle bir karar vermesi halinde mahkeme, kararında her bir çekişmeli alacaklı için ayrılması gereken payı açıkça gösterilmelidir³⁹⁴.

Kanunun lafzı dikkate alındığında, çekişmeli alacaklar bakımından pay ayrılması konusunda kanun koyucunun mahkemeye bir takdir yetkisi tanıdığı görülmektedir³⁹⁵. Öğretide, mahkeme tarafından çekişmeli alacaklılar için pay ayrılması öngörülmüş ise çekişmeli alacaklının çoğunluk hesabına katılmış olup olmadığı dikkate alınmaksızın tüm çekişmeli alacaklar için gerekli tutarın depo edilmesinin hakkaniyete uygun olduğu ifade edilmiştir³⁹⁶. Ancak, kanun bu konuda mahkemeye bir takdir yetkisi tanımıştır ve İİK m. 302 f. 6 uyarınca nisaba katılmaları noktasında çekişmeli alacakların varlığının olası olup olmadığını değerlendiren mahkemenin, olası görmediği ve dolayısıyla nisaba katılmamasına karar verdiği çekişmeli alacaklar bakımından da borçluyu pay ayırmak zorunda bırakmak borçlunun oldukça aleyhine ve konkordatonun başarıya ulaşması amacına aykırı bir sonuç yaratabilir. Bu nedenle biz, mahkemenin kendi takdirine göre sadece bazı çekişmeli alacaklar için pay ayrılmasına karar verebileceği yönündeki görüşe³⁹⁷ katılıyoruz.

³⁹⁴ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 579.

³⁹⁵ Yazıcı, s. 9.

³⁹⁶ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 578; Sarısözen, s. 237.

³⁹⁷ Doğan, s. 279-280; Yazıcı, s. 8-9.

Tasdik edilen konkordato projesinde birden çok vade öngörölmüş ise çekişmeli alacak bakımından bankaya yatırılacak pay da konkordato projesindeki ödeme planına göre vadelere bölünmeli ve vadesi gelen miktar kadar bankaya para yatırılmalıdır³⁹⁸. Zira, çekişmeli alacaklıya düşen payın tamamının bankaya yatırılması gerektiği yönündeki düşünce, hiçbir teminat ve hisse ayrılmak zorunda olmayan çekişmesiz alacaklıları, çekişmeli alacaklılar karşısında dezavantajlı duruma getirecek ve alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir³⁹⁹.

İİK m. 308/b f. 2’de, çekişmeli alacaklıların kendileri için ayrılan bu paydan yararlanabilmeleri için, tasdik kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir aylık hak düşürücü süre içinde dava açmaları gerektiği, aksi halde bu paydan ödeme yapılmasını talep edemeyeceklerini ve bu durumda yatırılan payın borçluya iade edileceği düzenlenmiştir.

Süresi içinde mahkemede dava açan veya geçerli bir tahkim sözleşmesi varsa tahkim yoluna başvuran alacaklı⁴⁰⁰, bu yargılama neticesinde alacağının varlığını ilama bağlayabilirse, alacağını konkordato şartları çerçevesinde talep edebilecek ve İİK m. 308/b f. 2 uyarınca kendisi bankaya yatırılmış olan paydan istifade edebilecektir. Alacaklının alacağının ve depo edilen payın ödenmesini talep edilebilmesi için hükmün kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır⁴⁰¹.

İİK m. 308/b f. 1’de öngörölmüş olan bir aylık hak düşürücü süre, tüm çekişmeli alacaklar yönünden bağlayıcıdır. Çekişmeli alacak bakımından İİK m. 302 f. 5 uyarınca mahkemenin mühlet aşamasında vermiş olduğu çoğunluk hesabına katılıp katılmayacağına dair karar, alacağın esasına etkili olmadığından⁴⁰², mahkemenin vermiş olduğu bu karardan bağımsız olarak tüm çekişmeli alacaklıların bir aylık süre içinde gerekli davayı açmaları gerekecektir. Yani hem

³⁹⁸ Yazıcı, s. 9.

³⁹⁹ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 579.

⁴⁰⁰ Kuru, El Kitabı, s. 1500-1501; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 153; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 579.

⁴⁰¹ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 154; Altay/Eskiocak, s. 272.

⁴⁰² Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 575.

çoğunluk hesabına katılmış hem de katılmamış çekişmeli alacaklılar, bu bir aylık hak düşürücü süre içinde dava açmalıdır⁴⁰³.

Mülga İİK m. 302’de, tasdik kararının tefhim veya tebliğinden itibaren on günlük süre içinde dava açılmaması halinde teminattan yararlanma ve konkordatoyu feshettirme haklarının düşeceği, fakat icra takibi sonucunda kesinleşmiş alacaklar ile ilama bağlı alacaklara ilişkin hakların saklı olduğu düzenlenmiştir. 7101 sayılı Kanun’la değişik konkordato hükümlerinde ise mülga kanunundan farklı olarak, dava açma süresi tasdik kararının ilanından itibaren bir ay olarak belirlenmiş ve süresinde dava açılmamış olması halinde mahkeme tarafından bir bankaya yatırılmasına karar verilmiş olan payın, alacaklıya ödenmeyeceğini ve borçluya iade edileceği düzenlenmiştir⁴⁰⁴.

Süresi içinde dava açmayan çekişmeli alacaklı, maddi hukuk bakımından alacak hakkını kaybetmez⁴⁰⁵. Öğretide⁴⁰⁶ her ne kadar, süresi içinde dava açmayan çekişmeli alacaklının, konkordato bağlamında herhangi bir hak talebinde bulunamayacağı, süresinden sonra açacağı davanın süre sebebiyle reddedileceği, projeye göre kendisine ödeme yapılmasını talep edemeyeceği belirtilmişse de; bizim kanaatimiz, alacağını maddi hukuk bağlamında muhafaza eden ve süresi geçtikten sonra genel mahkemelerde dava açan çekişmeli alacaklı, bu davayı kazandığı takdirde alacağının konkordato projesi kapsamında itfasını talep edebilecektir. Zira, alacağını konkordatoya hiç kaydettirmemiş alacaklı dahi istediği zaman açacağı bir davanın lehine sonuçlanması ile konkordato kapsamında alacağının tahsilini talep edebilirken süresinde alacağını bildirmiş olan çekişmeli alacaklının süresinde dava açmaması nedeniyle alacağını tahsil edememesi hakkaniyete uygun değildir⁴⁰⁷.

⁴⁰³ Kuru, El Kitabı, s. 1500; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 153; Tanrıver/Deynekli, s. 142; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 575-576; Yazıcı, s. 13.

⁴⁰⁴ İtiraz uğramış imtiyazlı alacaklar bakımından detaylı açıklama için bkz. 2.1.1.2.2. numaralı başlık.

⁴⁰⁵ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 154; Altay/Eskiocak, s. 268-269, Kuru, El Kitabı, 1501.

⁴⁰⁶ Yeşilova, s. 641-642; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 154; Necmeddin Berkin, "Konkordatoda İtirazlı Alacakların Müddeti İçinde Dava Edilmemesinin Neticeleri", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 30, Sayı 3-4, 1964, s. 784-787.

⁴⁰⁷ Doğan, s. 283-284; Yazıcı, s. 14-16.

Mülga kanun döneminde, öğretide bazı yazarlar, alacağı para borcu olan çekişmeli alacaklının doğrudan dava yolunu tercih etmeyip, kanunda öngörülen süre içinde borçluya karşı ilamsız icra takibi başlatması halinde de, maddede öngörülen dava açma şartının yerine getirilmiş sayılacağını ifade etmiştir⁴⁰⁸. Ancak, yürürlükteki konkordato hükümlerinde, mülga kanunda olduğu gibi "*icra takibi sonucunda kesinleşmiş alacaklar ile ilama bağlı alacaklara ilişkin hakların saklı olduğu*" şeklinde bir düzenleme öngörülmemiş olması ve madde lafzında doğrudan dava açılmasının ifade edilmiş olması nedeniyle, bir aylık süre içinde borçlu hakkında ilamsız icra takibi başlatan çekişmeli alacaklının, dava açma şartını yerine getirmiş sayıldığından söz edilemeyeceği, dolayısıyla mahkeme tarafından verilen depo kararından istifade edemeyeceği kanaatindeyiz.

Fakat, çekişmeli alacaklı tarafından konkordato borçlusuna karşı konkordatonun tasdiki kararından önce açılmış bir dava olması halinde, ilgili madde gereğince yeniden dava açılmasına gerek bulunmamaktadır⁴⁰⁹.

2.2.1.2. Çekişmeli Alacak Hakkında Davada Yargılama Usulü

Çekişmeli alacaklar hakkında İİK m. 308/b uyarınca açılacak davada yetkili ve görevli mahkeme kanunda açıkça belirtilmemektedir. Bu konuda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan azınlıkta kalan görüş⁴¹⁰, konkordatoya ilişkin tüm davaların borçlunun ikametgahının bulunduğu asliye ticaret mahkemesinde açılması gerektiğini savunurken; baskın olan diğer görüş⁴¹¹, kanunda bu konuda açık bir düzenleme olmadığından davanın genel yetkili mahkemelerde açılması gerektiğini belirtmektedir.

Çekişmeli alacak davası sonunda verilen hükmün, bir tespit hükmünden ibaret olduğu kabul edilirse, çekişmeli alacak davasını kazanan ancak kendisi için ayrılan pay kendisine ödenmeyen veya konkordato uyarınca kendisine ifade

⁴⁰⁸ Kuru, El Kitabı, s. 1501 dn. 137; Altay/Eskiocak, s. 267-268.

⁴⁰⁹ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 579-580; Kuru, El Kitabı, s. 1501.

⁴¹⁰ Altay/Eskiocak, s. 269.

⁴¹¹ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 580; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 153; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 504; Yazıcı, s. 12.

bulunulmayan alacaklı, elindeki tespit hükmüne dayalı olarak ilamlı icra takibi başlatamaz. Bu durumda alacaklının elindeki tek hukuki imkan, konkordatonun feshini istemektir. Fakat konkordatonun feshine karar verilse dahi alacaklı, borçluya karşı ilamlı icra takibi yapabilmek için yeniden bir eda davası açmak zorundadır. Bu kapsamda biz, çekişmeli alacak davası neticesinde verilecek hükmün bir eda hükmü olması gerektiği ve çekişmeli alacak davasının da esasen konkordatoya ilişkin bir dava değil, alacağın tahsiline yönelik genel hükümlere tabi bir eda davası olarak kabul etmek gerektiği yönündeki görüşe⁴¹² katılıyoruz. Böylece kendisine ifada bulunulmayan alacaklı, fesih davası açmadan konkordato uyarınca kendisine ifada bulunulması talebiyle veya konkordatonun feshinden sonra alacağın tamamının tahsili talebiyle borçluya karşı ilamlı icra takibi başlatabilecektir. Çekişmeli alacak davasının genel hükümlere tabi bir eda davası olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatinde olduğumuz için bizim de görüşümüz, bu davanın genel yetkili mahkemelerde açılması gerektiği yönündedir.

Öğretide bir görüş⁴¹³, davanın konusu dikkate alındığında arabulucuya başvurunun bir dava şartı olduğu sonucuna ulaşılabileceğini, ancak bu dava ile konkordato arasında sıkı bir ilişki olduğunu, dava sonucunda verilecek kararın konkordato projesini ve diğer alacaklıların menfaatini doğrudan etkileyeceğini, bu nedenle dava açılması için arabulucuya başvuru zorunluluğunun bulunmadığını ifade etmiştir. Ancak, yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere çekişmeli alacak davası, konkordatoya ilişkin bir dava değil, alacağın tahsiline yönelik genel hükümlere tabi bir eda davasıdır. Çekişmeli alacak davasının konkordatoya etkisi, bu davanın süresi içinde açılmaması halinde çekişmeli alacak için ayrılmasına karar verilen payın borçluya iade edilecek olmasından ibarettir. Borçlunun diğer alacaklılara konkordato projesi uyarınca yapacağı ödemelerin çekişmeli alacak davasından herhangi bir şekilde etkilenmesi mümkün olmadığından, bu davanın diğer alacaklıların menfaatini doğrudan etkilediğinden söz edilemeyecektir. Kanunda, çekişmeli alacak davasında zorunlu arabuluculuğa başvuru yönünden bir istisna da düzenlenmemiştir. Bu kapsamda bizim kanaatimiz, hukukumuzdaki

⁴¹² Kuru, El Kitabı, s. 1501; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 697; Yazıcı, s. 11-12.

⁴¹³ Ermenek/Azıklı Arslan, s. 185-186.

zorunlu arabuluculuğa dair düzenlemelerin (İMK m. 3, TTK m. 5/A, TKHK m. 73/A) çekişmeli alacak davası bakımından da geçerli olduğu yönündedir. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 18/A f. 15 uyarınca arabuluculuk bürosuna başvurulmasından son tutanağın düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede hak düşürücü süreler işlemeyeceği için, İİK m. 308/b’de düzenlenen bir aylık dava açma süresi arabuluculuk süreci boyunca işlemez. Öğretide, çekişmeli alacaklı ile borçlunun, alacağın varlığı ve miktarı yönünden arabuluculuk sürecinde anlaşabilecekleri, ancak alacağın ödenmesi hususunda konkordato hükümlerinden farklı bir çözüm üzerinde anlaşamayacaklarına dair bir görüş⁴¹⁴ bulunmaktadır. Konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada, borçlu tarafından alacaklılardan birine veya bir kısmına, herhangi bir hukuki sebebe dayanmaksızın, konkordato projesinde öngörülenden daha fazla veya örneğin projede öngörülenden vadeden daha kısa sürede kazandırmada bulunulmasının, tasdik kararından önce bu konuda haricen bulunulan vaadin yerine getirilmesi yönünde borçlu aleyhine fiili karine olarak kabul edilmesi ve borçlunun borç ikrarını veya kazandırmayı haklı gösterecek şekilde aksini ispat faaliyetinde bulunamaması halinde konkordatonun tamamen feshine karar verilmesi gerektiği kanaatinde olduğumuz için⁴¹⁵, böyle bir durumda ispatın da oldukça zor olduğu göz önünde bulundurulduğunda, biz de arabuluculuk yoluyla alacağın ödenmesi hususunda konkordato hükümlerinden farklı bir çözüm üzerinde anlaşamayacağına dair görüşe katılıyoruz.

Çekişmeli alacaklı tarafından açılan davada uygulanacak yargılama usulüyle ilgili, yetkili ve görevli mahkemede olduğu gibi kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide bir görüş⁴¹⁶, İİK m. 308/b uyarınca açılacak davanın konkordato ile çok sıkı ilişki içinde olduğunu ve alacaklının bir an önce payına ulaşması için HMK m. 316 f. 1’in e bendi uyarınca basit yargılama usulüne tabi olduğunu ifade etmektedir. Bizim de katıldığımız aksi yöndeki görüş⁴¹⁷ ise kanunda bu konuda açık bir düzenleme olmadığından genel hükümlere tabi olan davanın yargılama usulünün de davanın niteliğine göre, basit yargılama usulüne

⁴¹⁴ Yazıcı, s. 13-14.

⁴¹⁵ Bkz. 1.2.3.

⁴¹⁶ Altay/Eskiocak, s. 271.

⁴¹⁷ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 580-581; Yazıcı, s.16.

tabi olduğu öngörülen davalar için basit yargılama, yazılı yargılama usulüne tabi olduğu öngörülen davalar bakımından ise yazılı yargılama usulünün uygulanması gerektiğini savunmaktadır.

2.2.1.3. Çekişmeli Alacak Hakkında Davada Karar ve Karara Karşı Kanun Yolları

Mahkeme alacağın varlığına kanaat getirirse davanın kabulüne, yoksa davanın reddine karar verir. Öğretide, gerek bilirkişi raporunda gerekse de kabul kararının içeriğinde, alacağın konkordato koşullarına göre tahsili ile iflâs veya konkordatonun feshi ihtimalinde tam olarak tahsiline göre iki ihtimalli bir hesaplamada bulunmakta ve karar oluşturmakta fayda olduğu, örneğin, konkordatoda kural olarak rehinli alacaklar dışındaki alacaklara faiz işlemesi duracağından, alacağın konkordatoya göre tahsil edilecek olması durumunda mühlet tarihine kadar faiz hesaplanarak; konkordatonun feshedilmesi ihtimali için hesaplama yapılırken ise mühlet içinde faizin duracağına dair hüküm göz ardı edilerek alacağın tespit edilmesinin kararın infazı sırasında ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçebileceği ileri sürülmüştür⁴¹⁸. Ancak, biz bu görüşe HMK m. 297 f. 2 hükmü nedeniyle katılmıyoruz. HMK m. 297 f. 2 uyarınca gerekçeli kararda, taleplerden her biri hakkında verilen hükümlerle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gerekmektedir. Davacının talebinin ne kadarının kabul edildiğinin ve davalının neye mahkum edildiğinin açık ve net şekilde anlaşılması, taraflar kadar hükmün icrasını yerine getirecek icra memuru açısından da önemlidir⁴¹⁹. Aksi hal, hükmün infazı bakımından tereddüt ve ihtilaf yaratır⁴²⁰. Nitekim Yargıtay da şarta bağlı biçimde karar tesis edilmesinin mümkün olmadığı görüşünü benimsemiştir⁴²¹. Bu

⁴¹⁸ Altay/Eskiocak, s. 271.

⁴¹⁹ Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 433.

⁴²⁰ Karşlı, s. 730 dn. 1366.

⁴²¹ "6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 297'nci maddesinde; "...taleplerden her biri hakkında verilen hükümlerle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir" hükmüne yer verilmiştir. Hükümlerin çelişkiden uzak ve infaza elverişli olması, gerçeğe ve hukuka uygun bir karar verilmesi

kapsamda değerlendirme yapıldığında, çekişmeli alacaklı tarafından açılan davanın kabulüne dair gerekçeli kararda, konkordatodan bağımsız şekilde alacağın tamamının tahsiline hükmedilmelidir. Bu şekilde ilama bağlanan alacak, İİK m. 308/c f. 2 uyarınca konkordatoya tabi olacaktır.

Kabul kararı verilmesi halinde alacaklı, konkordato hükümlerine göre vadesi gelmiş alacaklarının hemen, vadesi gelmemiş olan alacaklarının vadeleri geldiğinde ödenmesini borçludan talep edebilir. Tasdik kararını veren mahkeme tarafından çekişmeli alacağa isabet eden payın bankaya yatırılmasına karar verilmişse alacaklı bu payın kendisine ödenmesini talep edebilir, bu alacaklar bakımından ilamlı icra takibi başlatabilir ve bunların ödenmemesi halinde konkordatonun kendisi bakımından feshini talep edebilir⁴²². Bunun için kararın kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır⁴²³.

Her ne kadar İİK 308/e'nin açık hükmüne göre proje uyarınca ödeme yapılmaması halinde kısmen fesih davası açılabilceği düzenlenmişse de, kabul kararının borçluya tebliğ edildiği gün içinde ödemenin yapılmaması halinde hemen fesih davası açılabilceğinin kabulünün pratik gerçeklere ve hukuki güvenliğe aykırı olduğu, bu nedenle borçluya bir icra emri gönderilerek borcun yedi günlük süre içinde ödenmemesi halinde fesih davası açılmasının mantıki bir çözüm olduğu yönünde doktrinde görüş⁴²⁴ bulunmaktadır.

Kararın icrası için kesinleşmesine gerek bulunmamakla birlikte borçlu, İİK m. 36 uyarınca ilama konu miktarı teminat olarak depo etmek koşuluyla, icranın durdurulması talebinde bulunabilir⁴²⁵. Bu durumda alacağımı konkordato şartlarına

gerekir. Diğer taraftan, hüküm, davanın açıldığı tarihteki hal ve şartlara göre tesis edilen bir karar olup Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre ileriye dönük olarak ve şarta bağlı biçimde karar tesis edilmesi mümkün değildir.

Mahkemece, kurum zararını oluşturan 53.019,09 TL peşin sermaye değerli gelire onay tarihi olan 23/08/2011 tarihinden itibaren uygulanacak yasal faiz ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya ödenmesine, davalı ... şirketinin sorumluluğunun sigorta poliçesi limiti dahilinde ve dava tarihinden sonra ödeme yapılmış ise ödeme tarihine kadar ödenen miktarın faizinden sorumlu tutulmasına ilişkin şartlı hüküm kurulması isabetsizdir." Bkz. Yarg. 10. HD., 2.6.2020 T. 2019/3936 E. 2020/2511 K. (21.05.2021 tarihinde Lexpera üzerinden erişim sağlanmıştır.)

⁴²² Altay/Eskiocak, s. 272.

⁴²³ Pekcanıtez/Erdönmez, Konkordato, s. 154.

⁴²⁴ Altay/Eskiocak, s. 272-273.

⁴²⁵ Altay/Eskiocak, s. 272.

göre tahsil etmek isteyen alacaklının, kararın kesinleşmesini beklemesi gerekecektir. İİK m. 36'da geçen "*hükmolunan para veya eşyanın resmî bir mercie depo edildiğini ispat eder*" ifadesinden hareketle, tasdik mahkemesince İİK m. 308/b uyarınca hükmedilmiş olan bir bankaya yatırılmış çekişmeli alacağa isabet eden payın da muteber bir teminat olarak yorumlanması mümkündür⁴²⁶. Nitekim, İİK m. 308/b f. 2 hükmünde de, bu payın, çekişmeli alacak hakkında verilecek olan kararın kesinleşmesine kadar yatırılmasına karar verilebileceği düzenlendiğinden, her iki maddenin birbiriyle uyumlu olduğu görülmektedir.

Çekişmeli alacağın esasına ilişkin davanın alacaklı lehine sonuçlanması halinde hükmedilen vekalet ücreti, yargılama gideri ve varsa icra inkar tazminatının konkordatoya tabi olarak mı, yoksa tamamen mi itfa edileceği hususu da tartışmalıdır. Bu konuda Yargıtay, eski tarihli bir kararında⁴²⁷ bu alacakların da konkordato hükümlerine tabi olacağını belirtmiştir. Bizim de katıldığımız öğretideki ağırlık görüşü⁴²⁸ ise bu alacakların konkordatodan sonra doğacak olmaları nedeniyle konkordatoya tabi olmaksızın tam olarak ödenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Çekişmeli alacak davası, genel hükümlere tabi bir eda davası olduğundan, HMK'nın kanun yollarına ilişkin genel hükümleri uygulanır. Bu kapsamda kararın tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde (HMK m. 341) istinaf kanun yoluna, istinaf kanun yolu neticesinde verilen temyizi kabil karara karşı da kararın tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde (HMK m. 361) temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Kanun yolu başvurusunda parasal sınırın aşılp aşılmadığı değerlendirilirken, tasdik konkordato projesine göre çekişmeli alacaklıya ödenmesi gereken tutar değil, alacağın tamamı dikkate alınır⁴²⁹.

⁴²⁶ Altay/Eskiocak, s. 273.

⁴²⁷ Bkz. Yarg. İİD., 12.02.1962 T., 1303/1814 (Altay/Eskiocak, s. 1043).

⁴²⁸ Altay/Eskiocak, s. 271-272; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 580-581; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 154; Yazıcı, s. 18.

⁴²⁹ Yazıcı, s. 16-17.

2.2.2. Konkordatoya Tabi Olup Borçtan Birlikte Sorumlu Olanlara Başvuru Hakkına Etkisi

Konkordatonun, alacaklıların konkordato borçlusuyla birlikte borçtan sorumlu olanlara karşı sahip oldukları haklara etkisi İİK m. 303'te düzenlenmiştir. 7101 sayılı Kanun'la değişik 303. maddede, mülga hükümden (mülga İİK m. 295) farklı olarak "borçtan birlikte sorumlu olanlar" ifadesi kullanılmış, hükmün gerekçesinde de mülga kanunda kullanılan "müşterek borçlu, borçlunun kefilleri ve borcu tekeffül edenler" yerine bu ifadenin kullanılmış olduğu belirtilmiştir. Bunun dışında mülga hükmün esasına ilişkin bir değişiklik yapılmamıştır.

Mülga kanun sadece lafzıyla yorumlanarak tekeffül kelimesi kefaletin bir tekrarı şeklinde değerlendirilirse, alacaklı bu maddenin sağladığı hakları müşterek borçlu ve kefiller dışındakilere karşı kullanamayacaktır. Maddenin konuluş amacı, alacaklıyı, borç ilgililerini geniş tutarak korumak olduğundan, "borçtan birlikte sorumlu olanlar" ifadesiyle kastedilen, aralarında halefiyet veya kanuni rücu ilişkisini barındıran, yani ödemede bulunan birlikte borçlunun konkordato borçlusuna rücu edebileceği borçluluktur⁴³⁰. Bu kapsamda "borcu tekeffül edenler" ifadesinden anlaşılması gereken de, borçlunun aczi halinde başvurulabilecek olan, borçlunun edimini garanti eden kimselerdir⁴³¹. Borcu tekeffül edenlere örnek olarak; rehinli malın maliki üçüncü kişi (TMK m. 873 f. 1 ve TMK m. 946), alacağın temlikinde temlik eden (TBK m. 191), kambiyo senetlerinde aval veren (TTK m. 702), ciro edilen senetlerde kendinden sonra gelenlere karşı ciranta (TTK m. 685), poliçenin muhatap tarafından ödeneceğini hamile taahhüt eden keşideci (TTK m. 679), işletme devrinde devralanla birlikte devirden itibaren iki yıl boyunca müteselsil sorumlu olan devreden (TBK m. 202 f. 2), adi ortaklık ilişkisi çerçevesinde üçüncü kişiye karşı üstlenilen borçlardan müteselsil sorumlu olan adi ortaklar (TBK m. 638 f. 3), tereke borçları bakımından mirasçılar (TMK m. 641 f.

⁴³⁰ Dilek Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", MİHDER, Cilt 15, Sayı 43, 2019, s. 530; Levent Börü/Şafak Parlak Börü, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmelerine Etkileri", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 78, Sayı 3, 2020, s. 1258; Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 38.

⁴³¹ İhsan Erdoğan, "Konkordatonun Müşterek Borçlulara ve Kefillere Etkisi (İİK. m. 295) (I)", Yargıtay Dergisi, Cilt 10, Sayı 1-2, 1984, s. 163-164.

1), teminat mektubu gibi gayri nakdi kredi temin ederek borçlunun taahhüdünü garanti eden bankalar (TBK m. 128) gösterilebilir⁴³².

İİK m. 303, hem alacaklıyı hem de alacaklıya ödeme yaptıktan sonra konkordato borçlusuna rücu edecek olan birlikte borçluyu korumak üzere düzenlenmiş bir hüküm olduğundan, eğer borcu ödeyen borçtan birlikte sorumlu olan kişinin, konkordato borçlusuna rücu hakkı bulunmuyor ise alacaklı, aşağıda ele alınacak olan formaliteleri yerine getirmeksizin konkordatoya onay verse veya alacağını konkordatoya hiç kaydetmemiş olsa dahi birlikte borçlunun alacaklıya veya borçluya karşı İİK m. 303 kapsamında herhangi bir hak talep etmesi mümkün değildir⁴³³.

Rücu hakkına sahip olan ve borcu ifa eden üçüncü kişi alacakla birlikte halefiyet gereği alacağına bağlı haklara da sahip olur. Örneğin, üçüncü kişi tarafından ifa edilen alacak, İİK m. 206'nın birinci sırasında yer alan imtiyazlı alacaklardan ise, halefiyet gereği üçüncü kişi İİK m. 308/c f. 3 uyarınca konkordatoya tabi olmaksızın konkordato borçlusuna müracaat edebilecektir⁴³⁴.

İİK m. 303 uyarınca konkordatonun, alacaklının birlikte borçluya karşı sahip oldukları haklara etkisi tasdik kararıyla birlikte ortaya çıkacaktır⁴³⁵.

Bu başlık altında, konkordatonun tasdiki kararının borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı haklara etkisi değerlendirilecektir.

⁴³² Selçuk Öztek / Müjgan Tunç Yücel, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztek, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 509; Erdoğan, (I), s. 163; Aydemir D., s. 525.

⁴³³ Altay/Eskiocak, s. 320; Aydemir D., s. 530-531; Öztek/Tunç Yücel, s. 512; Erman Eyüp Sabri, "Konkordatonun Müşterek ve Mütessesil Borçlulara ve Keşillere Etkisi", Adalet Dergisi, 1961/1, s. 3-11.

⁴³⁴ Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 54-55.

⁴³⁵ Altay/Eskiocak, s. 323; Aydemir D., s. 536; Börü/Börü, s. 1258-1259; Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, s. 37.

2.2.2.1. Alacaklının Konkordatoya Kayıt Yaptırması Halinde

2.2.2.1.1. Konkordatoya Muvafakat Etmeyen Alacaklı Yönünden

İİK m. 303 f. 1 uyarınca alacağını kaydettirerek konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza eder. Alacaklının alacağını yazdırmakla birlikte alacaklılar toplantısına katılmaması veya katılıp oy kullanmaması da çoğunluğun hesabında ret oyu kullanılmış gibi hesaba katılacağı için⁴³⁶ bu hallerde de alacaklı borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün hakkını muhafaza edecektir.

Alacaklının, borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza edecek olması, konkordato mühleti içinde veya sonrasında alacaklının bu kişilere karşı her türlü takip muamelesinde bulunabileceği, haciz ve satış işlemi yapabileceği anlamına gelmektedir⁴³⁷. Adi kefalette kefil, öncelikle borçluya başvurulması yönünde tartışma def'inden yararlanamaz. Çünkü konkordato talep eden borçlu aciz halindedir ve TBK m. 585 f. 1'in 4. bendinde borçlusuna konkordato mehli verilen alacaklının doğrudan doğruya kefile başvurabileceği açıkça düzenlenmiştir. Müteselsil kefalette ise mühlet içinde olan borçlunun ödeme güçsüzlüğüne düştüğü kabul edileceği için TBK m. 586 f. 1 uyarınca alacaklı, borçluya ihtarda bulunmak zorunda olmaksızın, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefile karşı takip başlatabilecektir. Hatta alacak, teslimine bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmış olsa dahi alacaklı, TBK m. 586 f. 2 uyarınca bu rehinlerin paraya çevrilmesinden önce de kefile başvurulabilecektir.

TBK m. 594 hükmü kefile başvuru bakımından İİK m. 303'e ek olarak alacaklıya özel bir külfet getirmiş olup, konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklının haklarının tamamını kefile karşı muhafaza edebilmesi için alacağını konkordatoya kaydettirmesinin yanında, alacaklı konkordatoya muvafakat etmese

⁴³⁶ Kuru, El Kitabı, 1481-1482; Altay/Eskiocak, s. 213; Öztekin/Tunç Yücel, s. 500-501; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 97; Aydemir D., s. 540; Erdoğan, (I), s. 168-169.

⁴³⁷ Erdoğan, (I), s. 164-165.

dahi borçluya konkordato mühleti verildiğini öğrendiği anda durumu kefile bildirmesi gerektiğini, aksi halde bundan dolayı kefilin uğradığı zarar miktarınca kefile başvuru hakkını kaybedeceğini düzenlemektedir.

Alacaklının alacağını tam olarak itfa eden borçtan birlikte sorumlu olan kişi ise konkordato borçlusuna ancak tasdik edilen konkordato projesi çerçevesinde rücu edebilecektir⁴³⁸.

Alacaklı, konkordato borçlusuna karşı takas hakkı bulunmasına rağmen bu hakkı kullanmaksızın borçtan birlikte sorumlu olana müracaat ederse, birlikte borçlu olan kişi, TBK m. 591 f. 1 uyarınca alacaklıya karşı borçlunun sahip olduğu takas def'ini ileri sürmek zorundadır. TBK m. 591 f. 3 uyarınca birlikte borçlu, takas def'inin varlığını bilmeksizin ödemedede bulunursa, bu takas def'ini borçluya karşı ileri sürebilir. Takas def'inin varlığını bildiği halde ileri sürmeyen birlikte borçlu ise ileri sürmüş olsaydı ödemededen kurtulacağı ölçüde borçluya rücu hakkını kaybeder.

2.2.2.1.2. İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki Külfetleri Yerine Getiren Alacaklı Yönünden

İİK m. 303 f. 2 uyarınca alacaklı kendi haklarını, borçtan birlikte sorumlu olan kişilere ödeme mukabilinde devir teklif etmiş ve onlara toplantıların günü ile yerini en az on gün önce haber vermişse, devir teklifi kabul edilsin veya edilmesin, konkordatoya muvafakat etse dahi borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza edebilecektir.

Alacaklı tarafından yapılacak olan ödeme mukabilinde devir teklifi, bir temlik vaadidir ve gerek temlik vaadi gerekse de toplantı gününün on gün önceden bildirim için kanunda herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Ancak öğretideki hakim görüş⁴³⁹, ispat kolaylığı açısından bu işlemlerin taahhütlü mektup veya noter kanalıyla yazılı olarak yapılması gerektiğini belirtmektedir.

⁴³⁸ Altay/Eskiocak, s. 324-325.

⁴³⁹ İhsan Erdoğan, "Konkordatonun Müşterek Borçlulara ve Kefillere Etkisi (İİK. m. 295) (II)", Yargıtay Dergisi, Cilt 10, Sayı 3, 1984, s. 318-319; Erman, s. 8; Postacıoğlu, s. 139; Altay/Eskiocak,

Kanunda belirtildiği şekilde on gün önceden bildirim yapılmamış olsa dahi, şayet borçtan birlikte sorumlu olan kimse temlik vaadini kabul ederse, süresinde bildirim yapılmış olmasının sonuçları doğar ve alacaklı borçtan birlikte sorumlu olana karşı tüm haklarını muhafaza etmeye devam eder⁴⁴⁰.

Alacaklı, on günlük bildirim süresine uymamış olmasına rağmen, eğer borçtan birlikte sorumlu olan kişi, alacaklılar toplantısının günü ve yerini zaten biliyor ise, alacaklının yapmış olduğu temlik vaadi yine geçerli kabul edilecek ve temlik vaadi reddedilse dahi borçtan birlikte sorumlu olana karşı haklarını muhafaza edecektir⁴⁴¹.

İİK m. 303 f. 2'deki külfetleri yerine getirmeyen ve fakat konkordatoya muvafakat eden alacaklının birlikte borçlulara müracaat hakkını kaybedeceğine dair öğretide bir görüş⁴⁴² olmakla birlikte; bizim de katılmış olduğumuz görüşe⁴⁴³ göre bu durumda alacaklı, birlikte borçlulara başvuru hakkını kaybetmeyecek, ancak birlikte borçlunun durumu tasdik edilen konkordato projesindeki koşulları kadar kötüleşmiş olacağından alacaklı, birlikte borçluya ancak konkordato koşullarında başvurabilecektir. Nitekim bu durum TBK m. 594 f. 3 hükmünün doğal sonucudur. TBK m. 594 f. 3'te, alacağını konkordatoya kaydettirmeyen ve haklarının korunması için gerekeni yapmayan alacaklının, bundan dolayı kefilin uğradığı zarar miktarınca kefile karşı haklarını kaybedeceği düzenlenmiştir. Konkordatoya muvafakat eden alacaklının İİK m. 303 f. 2'deki külfetleri yerine getirmemesi, haklarının korunması için gerekeni yapmadığı anlamına gelecektir.

İİK m. 303 f. 3 uyarınca alacaklının borçtan birlikte sorumlu olan kişilere konkordato müzakerelerine katılma yetkisi vermesi ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunması halinde de, borçtan birlikte sorumlu olan kişi müzakerelere katılsın veya katılmasın ya da isterse konkordatoya kabul oyu versin, alacaklı

s. 318; Öztekin/Tunç Yücel, s. 513; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 98; Kale, Sorularla Konkordato, s. 73; Aydemir D., s. 542.

⁴⁴⁰ Erdoğan, (II), s. 319; Postacıoğlu, s. 139; Aydemir D., s. 542.

⁴⁴¹ Öztekin/Tunç Yücel, s. 513; Ansay, Konkordato, s. 169; Erdoğan, (II), s. 319; Altay/Eskiocak, s. 318; Aydemir D., s. 542-543.

⁴⁴² Buruloğlu/Reyna, s. 87-88; Öztekin/Tunç Yücel, s. 513.

⁴⁴³ Aydemir D., s. 543; Erdoğan, (I), s. 166-167, 319; Altay/Eskiocak, s. 319.

alacağının tamamı için birlikte borçlulara müracaat edebilecektir⁴⁴⁴. Üstelik, borçtan birlikte sorumlu olan kişinin alacaklının vermiş olduğu bu yetkiyi kabul etmemesi halinde alacaklı, konkordatoya muvafakat etse dahi birlikte borçluya karşı tüm haklarını muhafaza edecektir⁴⁴⁵.

Her ne kadar öğretilerde, oy kullanabilecek olan kişilerin vekil aracılığıyla beyanda bulunmak istemeleri durumunda temsilcinin mutlaka baroya kayıtlı bir avukat olması gerektiğine dair bir görüş⁴⁴⁶ olsa da bu görüş, İİK m. 303 f. 3 uyarınca birlikte borçluya verilebilecek müzakereye katılma yetkisi ile çelişmektedir. Bizim katıldığımız görüşe⁴⁴⁷ göre, işin mahiyeti gereği konu ve zaman bakımından sınırlı bir vekaletname ile avukat olmayan fakat borçtan birlikte sorumlu olan kişinin yetkilendirilmesi mümkün ve gereklidir⁴⁴⁸. Temsil yetkisinin verilmesi için kanunda özel bir şekil şartı öngörülmemiş olmamakla birlikte, gerek temsil olunan temsilci arasında konkordato müzakerelerine katılma yetkisinin verilip verilmediğiyle ilgili, gerekse temsilci ile konkordato komiseri arasında temsil yetkisinin olup olmadığıyla ilgili çıkacak ihtilafların önlenmesi için, yazılı bir temsil belgesinin aranması gerekmektedir⁴⁴⁹.

İİK m. 303'ün üçüncü fıkrasında, ikinci fıkradaki hükmün aksine birlikte borçluya katılma yetkisi vermek için toplantıdan en az on gün önce haber vermek gibi bir külfet getirilmemiştir. Bu kapsamda öğretilerde, alacaklının borcun diğer borçlularına karşı temsil yetkisini müzakerenin başlayacağı ana kadar verebileceğini savunan bir görüş⁴⁵⁰ bulunmaktadır. Ancak bizim katıldığımız görüş⁴⁵¹, birlikte borçlunun gerekli değerlendirmeyi yapabilmesi için ikinci fıkradaki on günlük sürenin burada da kıyasen uygulanması ve toplantıdan en az on gün önce başlayıp yedi günlük iltihak süresinin sonuna kadar geçerli bir temsil yetkisi verilmesi gerektiği yönündedir.

⁴⁴⁴ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 99; Aydemir D., s. 545.

⁴⁴⁵ Erdoğan, (II), s. 321-322.

⁴⁴⁶ Altay/Eskiocak, s. 215.

⁴⁴⁷ Buruloğlu/Reyna, s. 49-50.

⁴⁴⁸ Aydemir D., s. 544.

⁴⁴⁹ Erdoğan, (II), s. 320-321; Aydemir D., s. 544.

⁴⁵⁰ Erdoğan, (II), s. 320.

⁴⁵¹ Öztekin/Tunç Yücel, s. 514; Aydemir D., s. 544; Börü/Börü, s. 1265.

Müzakerelere katılma yetkisi verilen borçtan birlikte sorumlu olan kişi sayısı birden fazla ise, bu kişilerin temsil yetkisini birlikte kullanmaları gerekir⁴⁵².

Öğretide, alacaklının İİK m. 303 f. 3 uyarınca birlikte borçlu olan kişilere temsil yetkisi vermemiş veya temsil yetkisi vermesine rağmen müzakereye katılarak oy kullanmış olması halinde birlikte borçlulara başvuru hakkını kaybedeceği belirtilmiştir⁴⁵³. Ancak bizim kanaatimiz, İİK m. 303 f. 2'deki külfetlerin yerine getirilmemesinde olduğu gibi burada da alacaklı, birlikte borçlulara başvuru hakkını kaybetmeyecek, ancak birlikte borçlunun durumu tasdik edilen konkordato projesindeki koşullar kadar kötüleşmiş olacağından alacaklı, birlikte borçluya ancak konkordato koşullarında başvurabilecektir.

2.2.2.1.3. İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki Külfetleri Yerine Getirmeyen Alacaklı Yönünden

İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki külfetleri yerine getirmeyen alacaklı, konkordatoya muvafakat etmesi halinde borçtan birlikte sorumlu olanlara ancak konkordato projesinin cevaz verdiği ölçüde başvurabilir⁴⁵⁴. Zira TBK m. 168/2'nin müteselsil borçlulara ilişkin; "*Alacaklı diğerlerinin zararına olarak borçlulardan birinin durumunu iyileştirirse, bunun sonuçlarına katlanır.*" hükmü konkordatoda borçtan birlikte sorumlu olanlar açısından da kıyasen uygulama alanı bulur ve konkordato alacaklısı, konkordatoya muvafakat ederek konkordatonun tasdikine katkıda bulunduğu için, borçtan birlikte sorumlu olanın zararına olacak şekilde konkordato borçlusunun durumunu iyileştirmiş olduğundan bunun sonuçlarına katlanması gerekir⁴⁵⁵.

Öğretide, konkordatoya kabul oyu veren alacaklının oyu olmasaydı dahi konkordatoda gerekli çoğunluk sağlanabiliyorsa, bu durumda alacaklının borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı tüm haklarını muhafaza edebileceğini savunan bir

⁴⁵² Öztekin/Tunç Yücel, s. 514; Aydemir D., s. 545.

⁴⁵³ Öztekin/Tunç Yücel, s. 514; Aydemir D., s. 545.

⁴⁵⁴ Postacıoğlu, s. 145; Erdoğan, (I), s. 167; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 97; Kale, Sorularla Konkordato, s. 72; Öztekin/Tunç Yücel, s. 512.

⁴⁵⁵ Altay/Eskiocak, s. 320; Aydemir D., s. 540-541.

görüş⁴⁵⁶ bulunmaktadır. Ancak bizim de katılmış olduğumuz aksi yöndeki görüşe⁴⁵⁷ göre, alacaklının hem kabul oyu kullanıp hem de birlikte borçlulara başvuru hakkını muhafaza etmesi için gerekli koşullar İİK m. 303 f. 2’de belirtilmiş olduğundan bu görüşe katılmak mümkün değildir.

İİK m. 303, konkordato nisabına katılacak alacaklar dikkate alınarak öngörülmuş bir düzenlemedir. Bu nedenle, konkordatoda oy hakkı bulunmayan ve dolayısıyla birlikte borçlunun durumunu kötüleştirilmesi mümkün olmayan İİK m. 302 f. 4 ve 5’te belirtilen alacaklılar bakımından İİK m. 303’ün tatbiki mümkün olmayıp, konkordatoya kayıt yaptırmış olmak şartıyla bu alacaklılar İİK m. 303’te getirilen külfetleri yerine getirmeksizin borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı tüm haklarını muhafaza edeceklerdir⁴⁵⁸.

İİK m. 303’te düzenlenen külfetleri yerine getirmeyen alacaklı konkordatonun tamamen feshi halinde borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı alacağın tamamı için başvurma hakkına yeniden kavuşur⁴⁵⁹.

Öğretide, alacaklının borçtan birlikte olanlara karşı ileri süreceği alacağa ilişkin zamanaşımı süresinin, TBK m. 153 f. 1’in 6. bendinin, alacağın Türk mahkemelerinde ileri sürülme imkanı bulunmadığı sürece zamanaşımının duracağına dair hükmü gereği, talep hakkının İİK m. 303 uyarınca ortadan kalktığı tarihte duracağı, fesih kararının kesinleştiği tarihten itibaren yeniden işlemeye başlayacağı ifade edilmiştir⁴⁶⁰.

2.2.2.1.4. Alacağın İtiraza Uğraması Halinde

Alacaklının konkordatoya kaydettirmiş olduğu ve borçluya rücu hakkı olan kişilerce temin edilmiş alacağı konkordato borçlusu tarafından itiraza uğrarsa çekişmeli hale gelecektir. Bu durumda çekişmeli alacaklı bakımından İİK m. 308/b’de öngörülen davanın süresi içinde açılması gerekmektedir. Süresi içinde

⁴⁵⁶ Kale, Sorularla Konkordato, s. 72.

⁴⁵⁷ Aydemir D., s. 541.

⁴⁵⁸ Kuru, C. IV, 3808; Öztekin/Tunç Yücel, s. 511; Aydemir D., s. 546.

⁴⁵⁹ Altay/Eskiocak, s. 323, 360-361.

⁴⁶⁰ Altay/Eskiocak, s. 361.

dava açılmadığı için İİK m. 308/b f. 2 uyarınca depo kararından yararlanamayan borçlunun durumu bu sebepten kötüleşmişse alacaklı, kötüleşen oranda borçtan birlikte sorumlu olan kişiye müracaat hakkını kaybeder. Örneğin çekişmeli alacak için bir pay ayrılması öngörülmüş ve fakat süresinde dava açılmadığı için bu pay konkordato borçlusuna iade edilmiş ve çekişmeli alacak davasının kazanılması sonucunda borçlu ödemediği imtina etmişse alacaklı, birlikte borçlunun bu sebeple uğradığı zarar kadar birlikte borçluya başvuru hakkını kaybedecektir⁴⁶¹.

2.2.2.2. Alacaklının Konkordatoya Kayıt Yaptırmaması Halinde

Konkordatoya kayıt yaptırmayan alacaklı ise ancak birlikte borçluların konkordato borçlusuna rücu hakkının olmadığı halde birlikte borçlulara karşı haklarını muhafaza edebilecektir⁴⁶². Bu konuda mülga kanun döneminde öğretideki hakim görüş⁴⁶³, alacağını süresi içinde kaydettirmeyen alacaklının, konkordato borçlusuna rücu hakkı olan borçtan birlikte sorumlu olan kişiye karşı müracaat hakkını tamamen kaybedeceği yönündedir. Yine mülga kanun döneminde bir kısım yazar⁴⁶⁴, alacağını kaydettirmekte kusuru olmayan alacaklının, bu durumda konkordato koşulları çerçevesinde borçtan birlikte sorumlu olan kişiye başvurabileceğini savunmuştur. 7101 sayılı Kanun'la değişik yürürlükteki konkordato hükümleri kapsamında değerlendirme yapıldığında da mülga kanun dönemindeki hakim görüş ile aynı yönde düşünen ve süresinde alacağını kaydettirmeyen alacaklının birlikte borçluya karşı tüm haklarını yitireceğini savunan yazarlar⁴⁶⁵ bulunmaktadır. Ancak, bizim de katılmış olduğumuz görüşe⁴⁶⁶ göre, konkordatonun tasdiki kararının, konkordatoya kayıt yaptırmamış alacaklar bakımından da bağlayıcıdır ve bu alacaklar bakımından da konkordato koşulları

⁴⁶¹ Aydemir D., s. 539.

⁴⁶² Öztekin/Tunç Yücel, s. 511; Bkz. 2.2.2.2 numaralı başlık altındaki açıklama.

⁴⁶³ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 97; Berkin, İflâs, s. 550; Gürdoğan, s. 204.

⁴⁶⁴ Erdoğan, (II), s. 323; Kuru, C. IV, s. 3816.

⁴⁶⁵ Öztekin/Tunç Yücel, s. 511; Altay/Eskiocak, s. 321.

⁴⁶⁶ Postacıoğlu, s. 140-141; Aydemir D., s. 538.

çerçevesinde konkordato borçlusundan talepte bulunulabilir⁴⁶⁷. Ayrıca 7101 sayılı Kanun'la değişik yürürlükteki konkordato hükümlerinde teminat şartı aranan alacak türlerinin oldukça sınırlandırılmış olduğundan, süresinde yazdırılmamış alacak imtiyazlı olmadığı sürece teminattan mahrum kalma gibi bir ihtimal de bulunmamaktadır. Dolayısıyla süresinde yazdırılmamış alacak bakımından ödemede bulunan birlikte borçlunun, konkordato borçlusuna rücu hakkı ortadan kalkmadığı için alacaklının birlikte borçlulara konkordato koşullarına göre müracaat edebileceği kabul edilmelidir.

Süresinde konkordatoya kaydettirilmemiş olmaları halinde İİK m. 206'nın birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklar teminattan mahrum kalacaklardır. Teminat kaybından dolayı birlikte borçlunun bir zararı doğmuşsa, bu zarar oranında birlikte borçlunun sorumluluğu ortadan kalkmalı, ancak alacaklı yine konkordato koşullarına göre birlikte borçluya müracaat edebilmelidir⁴⁶⁸.

2.2.3. Takiplere Etkisi

Konkordato mühletinin verilmesiyle birlikte İİK m. 206'nın birinci sırasındaki alacaklar ve rehinle temin edilmiş alacaklar hariç, amme alacakları da dahil olmak üzere hiçbir alacak bakımından takip yapılamayacağı, daha önce başlamış takiplerin duracağı, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararlarının uygulanamayacağı İİK m. 294 ile hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, rehinli alacaklar bakımından yapılabilen takiplerde de İİK m. 295 uyarınca muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez⁴⁶⁹. Ancak verilen mühlet kararı, hacedilen malın mühlet öncesinde paraya çevrilmesi halinde icra müdürlüğü

⁴⁶⁷ Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 11; Berkin, İflâs, s. 569; Postacıoğlu, s. 103; Ansay, Konkordato, s. 172.

⁴⁶⁸ Aydemir D., s. 538.

⁴⁶⁹ Öğretide Altay/Eskiocak, kiraya verenin mühletten önce doğmuş kira alacakları bakımından mühlet içinde TBK m. 336'ya dayalı hapis hakkına ilişkin geçici muhafaza tedbirlerinin uygulanmasını isteyebileceğini ve hapis hakkının paraya çevrilmesi için cebri icra işlemleri gerçekleştirebileceğini belirtmişse de (s. 111); kanuni bir rehin hakkı olan hapis hakkı bakımından da İİK m. 295 hükmünün uygulanacağı, bu nedenle mühlet içinde muhafaza ve satış işlemlerinin gerçekleştirilemeyeceği kanaatinde olduğumuzdan bu görüşe katılmıyoruz.

hesabına geçen paranın alacaklıya ödenmesini engellemeyeceği gibi⁴⁷⁰, mühlet öncesinde konulan hacizleri de düşürmeyecektir⁴⁷¹.

Mühlet içinde getirilmiş olan takip yasağı, borçlunun malvarlığı ile ilgili takiplere ilişkin olup⁴⁷², borçlunun şahıs varlığına ilişkin takipler (örneğin çocuk teslimine ilişkin başlatılmış olan takipler) bakımından uygulanmaz⁴⁷³. Bunun gibi, mühlet içinde borçlu hakkında İİK m. 272-275 uyarınca kiralanan taşınmazın tahliyesi talepli takip başlatılması, taşınmazın tahliyesine ilişkin ilama dayalı takip başlatılması, bu konuda mevcut takiplere devam edilmesi, İİK m. 269-269/d uyarınca yapılmış olan takip mühletten önce kesinleşmiş ise mühlet içinde icra mahkemesinde taşınmazın tahliyesine karar verilmesinin talep edilmesi ve netice olarak taşınmazın icra yoluyla tahliyesinin sağlanması mümkündür⁴⁷⁴.

Konkordatonun tasdikine karar verilmesi ve tasdik kararının bağlayıcı hale gelmesi durumunda ise İİK m. 308/ç uyarınca, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizler hükümden düşecektir. Öğretide, konkordatonun kesinleşmesiyle birlikte hacizlerin düşeceği görüşünde olan yazarlar olduğu gibi⁴⁷⁵; kanunun açık hükmü gereği konkordatonun bağlayıcı hale gelmesiyle birlikte hacizlerin hükümden düşeceğini kabul eden, ancak tasdik kararının kanun yolu yargılamasında kaldırılma/bozulma yahut konkordatonun feshedilme ihtimali göz önünde bulundurulduğunda, alacaklılar için telafisi mümkün olmayan zararların oluşmaması ve özellikle haciz alacaklıları arasında tasdik edilen konkordatodan önceki sıranın değişmemesi için hacizlerin tasdik kararının kesinleşmesiyle düşmesinin daha uygun olabileceğini belirten "de lege ferenda" görüş⁴⁷⁶ de bulunmaktadır.

Mülga kanun döneminde öğretideki ağırlıklı görüş⁴⁷⁷, kullanılan "konkordatonun tasdiki" ifadesinin, "tasdik kararının kesinleşmesi" olarak

⁴⁷⁰ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 158.

⁴⁷¹ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 628.

⁴⁷² Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 331-332.

⁴⁷³ Kuru, El Kitabı, s. 1461.

⁴⁷⁴ Kuru, El Kitabı, s. 1461; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 331-332.

⁴⁷⁵ Altay/Eskiocak, s. 326.

⁴⁷⁶ Sarısözen, s. 243; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 158.

⁴⁷⁷ Postacıoğlu, s. 121; Gürdoğan, s. 206; Ulukapı Konkordatonun Feshi, s. 99; Kuru, El Kitabı, s. 1514.

anlaşılması gerektiğini ve hacizlerin tasdik kararının kesinleşmesiyle birlikte düşeceğini savunmuştur. 7101 sayılı Kanun'la değişik İİK m. 308/ç'de ise açıkça, konkordatonun bağlayıcı hale gelmesinin hacizleri düşüreceği belirtilmiştir. İİK m. 308/c f. 1 uyarınca, tasdik edilen konkordato projesinde aksi kararlaştırılmadığı sürece, konkordato tasdik kararıyla birlikte bağlayıcı hale geleceğinden, hacizler de kural olarak tasdik kararıyla birlikte hükümden düşecek olup, projede aksi kararlaştırılmadığı sürece bunun için kararın kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur⁴⁷⁸.

İİK m. 308/ç f. 2'de ise bir istisna öngörülmüş ve İİK m. 206'nun birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar ve 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları için konulan hacizlerin devam edeceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, rehinli alacaklıların rehinin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları bakımından satış ve muhafaza işlemlerine de devam edilebilecektir⁴⁷⁹. Ancak, rehinle temin edilmiş alacaklar için rehin açığı yönünden "tahsilde tekerrür olmamak" kaydıyla yapılan haciz yoluyla takiplerde konulmuş olan hacizler, konkordatonun bağlayıcı hale gelmesiyle hükümden düşecektir⁴⁸⁰.

Konkordatonun tasdiki kararı, ihtiyati hacizler bakımından da hacizlerle aynı sonucu doğurur ve tasdik kararının bağlayıcı hale gelmesiyle ihtiyati hacizler de hükümden düşer⁴⁸¹.

İİK m. 308/ç uyarınca sadece hacizlerin düşeceği belirtilmiş, takiplerle ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Mülga kanun döneminde öğretide bazı yazarlar⁴⁸² konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesiyle beraber hacizlerle birlikte takiplerin de düşeceğini belirtmiştir. Yürürlükteki konkordato hükümleri kapsamında değerlendirme yapan bir görüş⁴⁸³ de, konkordato erteleyici koşula bağlı ibra sonucunu doğurduğundan takiplerin düşmesinin de erteleyici koşula bağlı

⁴⁷⁸ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 629.

⁴⁷⁹ Tasdik karardan sonra rehinli alacaklar bakımından muhafaza ve satış yasağı da kalkacak olmakla birlikte, İİK m. 307'deki şartların oluşması halinde mahkeme, rehinli malların muhafaza ve satışının, tasdik karardan itibaren bir yıl süreyle ertelenmesine karar verebilir (Bkz. Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 632).

⁴⁸⁰ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 630.

⁴⁸¹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 99-100.

⁴⁸² Postacıoğlu 121-122; Gürdoğan, s. 206; Berkin, İflâs, s. 574.

⁴⁸³ Altay/Eskiocak, s. 325-326.

olarak gerçekleşeceğini, erteleyici koşulun konkordatonun feshedilmemesi olduğunu, konkordato feshedilmedikçe konkordatoya tabi borçlar için mühletten önceki takipler sürdürülememekle beraber tasdik kararının kesinleşmesiyle birlikte erteleyici koşula bağlı olarak takiplerin de düşmesi gerektiğini savunmaktadır. Bizim de katılmış olduğumuz ve Yargıtay'ın da kararlarında⁴⁸⁴ karşılık bulan görüş⁴⁸⁵ ise, tasdik kararıyla birlikte sadece hacizlerin düşeceğini, takiplerin ise ayakta kalacağını savunmaktadır. Çünkü, iflâsta olduğu gibi (İİK m. 193) konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte takiplerin düşeceğine dair kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Borçlu hacizlerin kalkmasıyla birlikte malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabileceğinden, borçlunun hacizlerin düşmesinden başka bir de takiplerin düşmesine ihtiyacı yoktur. Aksi takdirde konkordato uyarınca kendisine ifada bulunulmayan alacaklı, eski takibine devam edemeyerek yeni bir takip başlatmak zorunda kalacaktır ve bu durum borçlu ile alacaklı arasındaki menfaatler dengesine aykırıdır. Borçlu borcunu konkordato şartlarına göre ödediği takdirde borç sona ereceğinden takipler de ancak bu durumda son bulacaktır.

Mühlet içinde komiserin izniyle doğmuş olan alacaklar ise gerek mühlet içinde gerekse tasdik kararından sonra borçlu hakkında takip yapılabilir. Bu alacaklar için teminat gösterilmiş olsa dahi tasdik kararından önce veya sonra tatbik ettikleri hacizler düşmez⁴⁸⁶.

Tasdik kararından sonra konkordatoya göre ifa yükümlülüğünü yerine getirmeyen borçlu hakkında iflâs yoluyla takip başlatılıp başlatılamayacağı konusu öğretilerde tartışmalıdır. Bu konuda bir görüş⁴⁸⁷, iflâs yoluyla takip başlatılabilmesi ve dava açılabilmesi için konkordatonun feshine karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bir diğer görüşe⁴⁸⁸ göre, borçlunun iflâsına

⁴⁸⁴ Bkz. Yarg. 12. HD., 28.06.1979 T., 5474/6028 (03.05.2021 tarihinde Kazancı İçtihat Bilgi Bankası'ndan erişim sağlanmıştır); Bkz. Yarg. 12. HD., 29.03.1990 T., 1989/10616 E., 1990/3521 K. (Altay/Eskiocak, s. 326 dn. 79).

⁴⁸⁵ Kuru, C. IV, 3804-3806; Kuru, El Kitabı, s. 1514-1515; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 159; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 508; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 100-101; Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 630-631.

⁴⁸⁶ Kale, Yeni Konkordato Hukuku, s. 631-632.

⁴⁸⁷ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 267; Altay/Eskiocak, s. 352.

⁴⁸⁸ Postacıoğlu, s. 133; Sabri Şakir Ansay, Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, 4. Bası, Ankara 1990, s. 353; Gürdoğan, s. 212; Berkin, İflâs, s. 519.

karar verilebilmesi için öncelikle konkordatonun feshine karar verilmeli ve fesih kararı kesinleşmeli, fesih kararının kesinleşmesi bekletici mesele yapılarak fesih kararı kesinleşmediği sürece borçlunun iflâsına karar verilmemelidir. Bizim de katılmış olduğumuz görüş⁴⁸⁹ ise, fesih kararı olmasa dahi tasdik kararı üzerine konkordato şartları kapsamında kendisine ödemedede bulunulmayan alacaklının doğrudan iflâs yoluyla takip yapabileceğini, bunu önleyen bir kanun hükmü olmadığını savunmaktadır. Gerçekten de kanunda, konkordatoya göre ifa yükümlülüğünü yerine getirmeyen borçluya karşı iflâs yoluyla takip yapılmasını veya konkordato feshedilmeksizin borçlunun iflâsına karar verilmesini engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Kanaatimizce konkordatoya tabi olmayan bir alacaklının yapacağı iflâs yoluyla takip ve açacağı iflâs davası neticesinde borçlunun iflâsına karar verilmesi mümkün iken, konkordato nedeniyle belirli bir fedakarlıkta bulunmuş olan ancak buna rağmen kendisine ödemedede bulunulmamış olan konkordatoya tabi bir alacaklının bu imkandan mahrum bırakılmasının haklı bir açıklaması bulunmamaktadır. Ancak, fesih kararının kaldırılması veya bozulması ihtimali karşısında tasdik kararı kesinleşmeden verilen iflâs kararı, özellikle borçlu bakımından geri dönülmesi mümkün olmayan zararlara sebebiyet verebileceği için biz, fesih kararının kesinleşmesinin bekletici mesele yapılarak fesih kararı kesinleşmediği sürece borçlunun iflâsına karar verilmemesi gerektiği yönündeki görüşe katılıyoruz.

2.2.4. Hukuk Yargılamalarına Etkisi

2.2.4.1. Genel Olarak

Kanunun konkordatoyu düzenleyen maddelerinde konkordatonun hukuk yargılamalarına etkisine ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Bu konuda doktrinin hemfikir olduğu görüş⁴⁹⁰, mühletten önce veya sonra açılmış olan

⁴⁸⁹ Kuru, El Kitabı, s. 1522; Kuru, C. IV, s. 3839.

⁴⁹⁰ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 159; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 101; Altay/Eskiocak, s. 327.

davaların herhangi bir erteleme veya duraksama olmaksızın, olduğu gibi devam edeceği yönündedir. Aynı zamanda borçluya karşı mühlet öncesinde veya sonrasında dava açılmasına da kural olarak bir engel bulunmamaktadır⁴⁹¹. Bu görüşten hareketle, mühlet öncesinde veya sonrasında tahkim yoluna başvurmaya veya çekişmesiz yargı işi başvurusunda bulunmaya bir engel olmadığı gibi mevcut tahkim/hakem yargılamalarının veya çekişmesiz yargı işlerinin de aynen davalar gibi devam edeceği tereddütsüz söylenebilir. Ancak, bu genel kuralın bazı istisnaları olduğu gibi, konkordatonun tasdiki kararının hukuk yargılamaları neticesinde verilen kararların icrasına etkisi de gündeme gelebilmektedir.

2.2.4.2. Tasarrufun İptali Davası Yönünden Değerlendirme

Borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce ve konkordato mühleti içinde (hatta konkordato komiserinin veya mahkemenin izniyle yapılan işlemler de dahil olmak üzere⁴⁹²) yaptığı iptale tabi tasarrufları için iptal davası açılabilir, mühlet kararı verilmesi iptal davası açılmasına engel değildir⁴⁹³. Ayrıca borçlu zaten aciz halinde olduğunu veya borca batık duruma düştüğünü beyan ederek konkordato mühleti talep ettiğine göre, takip yasağının doğal bir sonucu olarak mühlet boyunca aciz vesikası veya aciz vesikası hükmündeki haciz tutanağı alınamayacak olması, iptal davası açılmasına engel teşkil etmeyecektir⁴⁹⁴.

Konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada, konkordato borçlusu konkordato projesine uygun şekilde borçlarını ifa ettiği sürece İİK m. 278 vd. hükümlerine göre tasarrufun iptali davası açılması mümkün değildir⁴⁹⁵. Çünkü konkordatonun tasdikinden sonra alacaklı, iptal davasından elde edeceği sonuçtan konkordato hükümleri nedeniyle yararlanamayacaktır. Ancak borçlu, konkordato

⁴⁹¹ Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 102.

⁴⁹² Güray Erdönmez, "Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı Hukuki İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?", Lexpera Blog, 2019 (04.05.2021 tarihinde "https://blog.lexpera.com.tr/konkordato-muhleti-olan-borclunun-yaptigi-hukuki-islemlere-karsi-tasarrufun-iptali-davasi-acilabilir-mi/" adresinden erişim sağlanmıştır).

⁴⁹³ Akkaya, s. 247.

⁴⁹⁴ Erdönmez, "Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı Hukuki İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?", Lexpera Blog.

⁴⁹⁵ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 101 dn. 720; Altay/Eskiocak, s. 338.

projesi çerçevesinde ifa borcunu yerine getirmez ve alacaklının bu sebebe dayalı başlatmış olduğu icra takibi sonuçsuz kalırsa alacaklı, İİK m. 278 vd. hükümlerine göre tasarrufun iptali davası açabilecektir⁴⁹⁶. Ayrıca, iptal davası açmak için İİK m. 308/f uyarınca konkordatonun tamamen feshi de zorunlu değildir⁴⁹⁷.

Yukarıda⁴⁹⁸, belirtmiş olduğumuz üzere, eğer alacaklı konkordato mühletinden önce takip yapmış ve bu takip kesinleşmişse, borçluya konkordato mühleti verilmesi iptal davası açılmasını engellemediğinden tasarrufun iptali davası açmak için İİK m. 284'te öngörülmüş olan tasarruf tarihinden itibaren beş yıllık hak düşürücü süre durmamalıdır. Buna karşılık alacaklı, mühletten önce takip yapmamışsa, konkordato mühleti içinde de takip yapma imkanı olmadığından bu beş yıllık hak düşürücü süre, konkordato mühleti sona erinceye kadar durmalıdır⁴⁹⁹. Aynı şekilde borçlunun tasarruflarının geçersiz sayılabilmesi için öngörülmüş olan haciz veya aciz yahut iflâstan evvelki iki senelik süre (İİK m. 278), acizden yahut iflâsın açılmasından önceki bir senelik süre (İİK m. 279) ve işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş senelik sürenin (İİK m. 280) geçici mühlet kararının verildiği tarihten geriye doğru hesaplanması gerekmektedir⁵⁰⁰.

2.2.4.3. İtirazın Kaldırılması Yargılaması Yönünden Değerlendirme

Konkordato mühleti içinde konkordato borçlusuna karşı itirazın kaldırılması yoluna başvurulması veya mühlet öncesinde derdest olan itirazın kaldırılması yargılamasına devam edilmesi mümkün olmakla birlikte, mühlet içinde takip yasağının düzenlendiği İİK m. 294 f. 1 uyarınca, bu yargılama neticesinde verilecek itirazın kaldırılmasına dair ilamların icrası talep edilemez⁵⁰¹.

İtirazın kaldırılması yargılamasının bir dava olmadığı, takip hukuku etkisine sahip olduğu öğretide kabul edilmiştir⁵⁰². Dolayısıyla itirazın kaldırılması

⁴⁹⁶ Altay/Eskiocak, s. 338-339.

⁴⁹⁷ Altay/Eskiocak, s. 339.

⁴⁹⁸ Bkz. 2.1.2.

⁴⁹⁹ Akkaya, s. 248-249.

⁵⁰⁰ Altay/Eskiocak, s. 338-339; Akkaya, s. 244-245.

⁵⁰¹ Pekcanite/Erdönmez, Konkordato, s. 95-96.

⁵⁰² Üstündağ, İflâs, s. 136-137.

yargılaması neticesinde verilen kararlar, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden⁵⁰³, mühlet öncesinde veya mühlet içinde verilmiş itirazın kaldırılması kararı, konkordatonun tasdiki durumunda da herhangi bir fonksiyona sahip olmayacak⁵⁰⁴, itirazın kaldırılmasına karar verilmiş olan takiplerde konulmuş hacizler de tasdik kararının bağlayıcı hale gelmesiyle İİK m. 308/ç uyarınca hükümden düşecektir. Ayrıca ilgili alacaklı süresi içinde konkordatoya kayıt yaptırmamışsa, alacağının varlığı borçlunun bilançosunda anlaşılıyorsa ve borçlu ödeme talebini reddetmişse, konkordato projesine göre kendisine ödemedede bulunulabilmesi için genel mahkemelerde açacağı dava ile alacağını ilama bağlaması gerekecektir⁵⁰⁵. Eğer ilgili alacak süresi içinde konkordatoya kaydettirilmiş olmakla beraber, konkordato borçlusu tarafından itiraza uğramış ise çekişmeli alacaklara ilişkin prosedür aynen tatbik edilecektir⁵⁰⁶. İtirazın kaldırılması yargılaması devam ederken konkordatonun tasdikine karar verilirse, yargılamaya konu alacağın konkordatoya göre ödeneceği kararlaştırıldığı için itirazın kaldırılması yargılamasının konusuz kalacağı ifade edebilir. Ancak bizim görüşümüz, alacak konkordatoya tabi olsa dahi mahkemenin borçlunun itirazının haksız olup olmadığını değerlendirerek, borçlunun itirazında haksız olduğu sonucuna ulaştığı takdirde itirazın kaldırılmasına ve talep edilmişse borçludan icra inkar tazminatı tahsil edilmesine karar vermesi gerektiği; çünkü ödeme emrine haksız yere itiraz eden borçluya karşı alacaklının icra inkar tazminatı talep hakkından mahrum bırakılmasının haklı bir açıklamasının bulunmadığı yönündedir. Nitekim tasdik kararının bağlayıcı hale gelmesinin İİK m. 308/ç uyarınca sonuçlanmayan takiplere etkisi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizlerin hükümden düşmesinden ibaret olup, takipler ayakta kalacaktır⁵⁰⁷.

⁵⁰³ Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 80.

⁵⁰⁴ Altay/Eskiocak, s. 114.

⁵⁰⁵ Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato s. 153; Altay/Eskiocak, s. 114.

⁵⁰⁶ Altay/Eskiocak, s. 114; Çekişmeli alacaklara ilişkin prosedürle ilgili detaylı açıklama için bkz. 2.2.1.

⁵⁰⁷ Bkz. 2.2.3.

2.2.4.4. Hukuk Yargılaması Neticesinde Verilen Kararların İcrasına Etkisi

Geçici mühlet kararından önce veya sonra başlatılmış olan hukuk yargılamalarının aynı şekilde devam edeceğini belirtmiştik⁵⁰⁸. Konkordato, konkordato talebinden önce doğmuş hukuki ilişkilere ve para ile ölçülebilen haklara etki ettiği için, konusu para ile değerlendirilemeyen (örneğin çocuk teslimi veya çocukla şahsi münasebet kurulması gibi) haklara ilişkin mahkeme ilamları, konkordatonun tasdiki kararından hiçbir şekilde etkilenmez⁵⁰⁹. Ancak konusu para ile ölçülebilen hukuk yargılamalarında borçludan tahsiline karar verilen alacağın, konkordato bağlayıcı hale geldiği takdirde konkordato projesine göre ödenmesi gerekecektir. İtirazın iptali davası bakımından da aynı sonuç geçerli olup, bu dava neticesinde verilen kararın icrası konkordato koşullarına göre yapılacaktır⁵¹⁰.

Hukuk yargılamaları neticesinde konkordato borçlusu aleyhine hükmedilen yargılama giderleri, vekalet ücreti ve varsa icra inkar tazminatının konkordatoya tabi olarak mı yoksa tamamen mi itfa edileceği hususu öğretilerde tartışmalıdır. Yargıtay bir kararında⁵¹¹ mühletten önceki hukuki ilişkilerden doğan davalarda yargılama gideri ve vekalet ücretinin de alacağın aslı gibi konkordatoya tabi olacağına hükmetmişse de; bizim de katıldığımız öğretilerdeki hakim görüş⁵¹², bu alacak kalemlerinin konkordato mühletinden sonra doğmuş olması kaydıyla tam olarak itfa edilmeleri gerektiği yönündedir.

2.2.5. Takas Hakkına Etkisi

Takas hakkı, birbirine karşı aynı cins alacağa sahip olan kişilerden birinin tek taraflı beyanı ile bu alacakları az olanı tutarında sona erdirmesini sağlayan yenilik doğuran bir haktır⁵¹³. Takas hakkı, kullanılmasıyla birlikte borcu sona

⁵⁰⁸ Bkz. 2.2.4.1.

⁵⁰⁹ Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 101 dn. 722; Altay/Eskiocak, s. 328.

⁵¹⁰ Altay/Eskiocak, s. 114-115; Kaman, s. 96.

⁵¹¹ Yarg. İİD., 12.02.1962 T., 1303/1814 (Bkz. Altay/Eskiocak, s. 327 dn. 83).

⁵¹² Kuru, El Kitabı, s. 1508; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 101 dn. 723; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 156; Altay/Eskiocak, s. 327-328.

⁵¹³ Oğuzman/Öz, s. 573-574.

erdiren, bozucu yenilik doğuran bir hak olması dolayısıyla maddi hukuk bakımından bir itirazdır⁵¹⁴. Öğretide⁵¹⁵, dava sırasında ileri sürülen takas hakkının hukuki niteliğinin usul hukuku bakımından geniş anlamda bir def'i olduğu belirtilmiştir. Konkordato yargılaması, HMK m. 382 uyarınca çekişmesiz yargı işi olduğundan, konkordato mühleti içinde kullanılan takas hakkı, maddi hukuk bakımından sonuç doğuran bir itirazdır.

Konkordato alacaklısı, alacağını konkordato talep edene olan borcuyla takas ederek borcunun tamamını veya bir kısmını sona erdirebilir. Ancak bunun için kanunda bazı şartlar öngörülmüş olup, İİK m. 294 f. 4'ün yollamasıyla iflâstaki takasa ilişkin hükümler (İİK m. 200-201) konkordatoya kıyasen uygulanarak tespit edilecektir. Bu kapsamda, İİK m. 200 ve 201'de geçen "iflâsın açılması" anı bakımından konkordatoda geçici mühlet kararının ilan tarihi esas alınacaktır. İİK 200 ve 201 hükümleri sırasıyla konkordatoya tatbik edildiğinde takas hakkının kullanılabilmesi için; alacaklı, konkordato talep edenin, geçici mühletin ilanından sonra borçlusunu olmamalı, alacaklının alacağı hamiline yazılı bir senetten kaynaklanmamalıdır. Ayrıca anonim, limited ve kooperatif şirketler için İİK m. 200 f. 3 uyarınca özel bir hüküm getirilmiş ve bu şirketlerin konkordato talep etmesi halinde sermaye taahhüdünden kaynaklanan borçların bu şirketlerin borçlarıyla takas edilemeyeceği düzenlenmiştir. Son olarak, konkordato talep edenin borçlusunu, konkordato talep edenin mühlet kararının ilanından önce aciz halinde olduğunu bilerek, konkordato alacaklılarının zararına kendisine veya üçüncü kişiye takas suretiyle bir menfaat temin etmek için konkordato talep edene karşı bir alacak ihdas ederse, bu takasa mahkemede itiraz edilebilecektir.

Borçlar hukukuna göre takas yapılabilmesi için her iki alacağın da para veya aynı cins ve nitelikteki mallar olması gerekirken (TBK mad. 139 f. 1), konkordatoda, paradan başka bir şey olan konkordato alacağı, dengi bir kıymetle

⁵¹⁴ Saim Üstündağ, "Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Takas ve Davada Kullanılmasının Arz Ettiği Özellikler", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 25, Sayı 1-4, 1960, s. 214; Gökçen Topuz/Seçkin Topuz, "Takasın Davada İleri Sürülmesi", AÜHFD, Cilt 57, Sayı 3, 2008, s. 721.

⁵¹⁵ Üstündağ, Takas, s. 214-215; Topuz/Topuz, s. 721-722.

para alacağına çevrildiğinden (İİK m. 294 f. 7), konkordato alacağının paradan başka bir şey olması halinde de takası mümkündür⁵¹⁶.

Konkordatonun tasdikinin takas hakkı üzerindeki etkisine de değinmekte fayda bulunmaktadır. Bu konuda öğretilde⁵¹⁷, alacaklının takas hakkını, alacağını konkordatoya yazdırırken kullanabileceği gibi konkordato tasdik edildikten sonra da konkordatoda kendisine düşen payla sınırlı olmaksızın alacağının tamamı için kullanabileceğini⁵¹⁸, ancak bunun için alacaklının konkordatoya muvafakat etmemiş olması gerektiğini, eğer alacaklı konkordatoya muvafakat etmişse, sadece konkordato projesi kapsamında kendisine düşen pay kadar takas hakkını kullanabileceği ifade edilmiştir. Öğretilde, alacaklının tasdikten önce takas hakkını kullanıp bakiye kısım bakımından çoğunluğa katılabileceği gibi, alacağının tamamı bakımından çoğunluğa katılıp, tasdik sonrasında konkordato projesi kapsamında kendisine düşen pay bakımından takas hakkını kullanabileceğini savunan bir görüş⁵¹⁹ de bulunmaktadır. Yargıtay ise vermiş olduğu bir kararında⁵²⁰, konkordato borçlusunun aktif ve pasifini bildirirken takas iradesini beyan etmeye zorunlu olduğunu, bu işlemin borçlu tarafından yapılmaması halinde, konkordato makamlarınca takasın bir mahsup işlemi şeklinde re'sen gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda bizim de katılmış olduğumuz görüş⁵²¹, nisaba katılarak konkordatoya tabi olduğu kabul edilen bir alacaklının, tasdik kararından sonra konkordatoya tabi olmaksızın alacağının tamamı için takas hakkını kullanabilmesinin mümkün olmadığını, aksi takdirde alacaklıya tabi olmadığı konkordato bakımından haksız şekilde oy hakkı tanınmış olacağını, takas hakkının kullanılmasında için taraflardan birinin irade beyanının gerekli olmasına karşın borçlu

⁵¹⁶ Uyar, Yeni Konkordato Hukuku, s. 85 dn. 196.

⁵¹⁷ Kuru, El Kitabı, s. 1510; Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato, s. 157; Ulukapı, Konkordatonun Feshi, s. 92.

⁵¹⁸ Buna karşılık, vade konkordatosunda aynı sonucun benimsenmesinin mümkün olmadığı, zira bu ihtimalde alacağın tamamının borç ile takas edilmesi sonucunda, konkordato alacaklısı lehine bakiye alacak çıkıyorsa, bakiye kısmın konkordato projesine göre ifa edileceği, eğer konkordato talep eden lehine bakiye alacak çıkıyorsa, bunun da sözü edilen konkordato alacaklısından tahsil edilmesi gerekeceği öğretilde belirtilmiştir. Bkz. Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 32 dn. 128; Altay/Eskiocak, s. 314.

⁵¹⁹ Postacıoğlu, s. 112 vd.

⁵²⁰ Yarg. İİD., 20.12.1963 T., 13762/13607 (Bkz. Adalet Dergisi, 1964/3-4, s. 406).

⁵²¹ Tiyar, s. 97-98; Altay/Eskiocak, s. 313; Doğan, s. 115.

veya alacaklının bu hakkı kullanmamasının dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceğini, oy çoğunluğunu sağlamak için yapılacak suiistimallerin önüne geçmek adına konkordato makamlarınca takasın bir mahsup işlemi şeklinde re'sen yapılmasının gerekli bir çözüm olduğunu belirterek Yargıtay'ın kararını doğru bulmuştur.

Eğer alacaklı konkordato borçlusuna mühletten sonra borçlanmış ise, takas hakkı sadece konkordato projesi kapsamında alacaklıya ödenecek tutar kadar kullanılabilir⁵²².

Konkordato alacaklısının konkordatonun tasdikinden sonra dahi alacağının tamamı için takas hakkını kullanabileceğini savunan görüş⁵²³, aynı hakkı bu alacaklının alacağını temlik alan kişiye tanımamakta ve konkordato talep eden kişiye borçlu olan kişinin, bir konkordato alacaklısının alacağını ister mühlet içinde isterse tasdik kararından sonra temlik alması halinde temlik alan kişinin konkordato talep edene olan borcunu ancak temlik aldığı konkordato alacağına proje uyarınca düşen pay ile takas edebileceğini belirtmektedir.

İİK m. 201 uyarınca takas işlemine itiraz etmek isteyen bir alacaklının ikame edeceği itiraz davası bakımından yetkili ve görevli mahkeme kanunda açıkça belirtilmemiştir. Öğretide⁵²⁴, iflâsa ilişkin uygulamada bu davanın iflâsa karar veren (konkordatoya karar veren) asliye ticaret mahkemesinde açılması gerektiği belirtilmiş olmasına rağmen Yargıtay bir kararında, iflâsta sıra cetveline itiraz davasını düzenleyen İİK m. 235'i kıyasen uygulayarak bu davanın iflâsa karar veren yerdeki asliye ticaret mahkemelerinden herhangi birisinde görülebileceğini belirtmiştir⁵²⁵.

⁵²² Altay/Eskiocak, s. 312.

⁵²³ Kuru, El Kitabı, s. 1510; Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları, s. 33.

⁵²⁴ Gürdoğan, s. 112; Kuru, El Kitabı, s. 1261.

⁵²⁵ Bkz. Yarg. 19. HD., 01.02.2001 T., 8913/744; 08.05.2000 T. 8693/328 (05.05.2021 tarihinde <https://www.e-uyar.com> adresinden erişim sağlanmıştır).

2.2.6. Alacaklılar Yönünden Vergi İstisnası

Konkordatonun, genel ekonomik menfaatin korunması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi amacı ile uyumlu olarak, yürürlükteki konkordato hükümlerinin uygulanmasını teşvik etmek için, İİK m. 308/g hükmü ile borçlu ve alacaklılara bir kısım mali kolaylıklar sağlanmıştır.

Konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte borçlulara sağlanan mali kolaylıklara yukarıda⁵²⁶ detaylı şekilde yer verilmiştir. İİK m. 308/g f. 1 b bendi ise konkordato nedeniyle bir kısım alacaklarından feragat etmek zorunda kalmış veya bu alacakları vadeye bağlandığı için mali açıdan zarara uğrayan konkordato alacaklıları için bir vergi istisnası öngörmüş; konkordato alacaklıları tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarların, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden muaf olacağını düzenlemiştir.

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu m. 28/1 uyarınca; banka ve sigorta şirketlerinin 6361 Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir. Aynı kanununun 30. maddesi uyarınca; banka ve sigorta muameleleri vergisini banka ve bankerlerle sigorta şirketleri öder; sigorta aracılığı tarafından yapılan sigorta işlemlerinde de verginin mükellefi sigorta şirketleridir.

İİK m. 308/g f. 1'in b bendinin sağlamış olduğu muafiyet sayesinde konkordato alacaklısı olan banka ve sigorta şirketleri, konkordatoya tabi olarak tahsil edecekleri paralar nedeniyle mükellefi oldukları banka ve sigorta muameleleri vergisinden muaf olacaklardır.

Uygulamada, banka ve sigorta şirketleri, banka ve sigorta muameleleri vergisinden doğan tutarları, müşterilerine yansıtmaktadır. Bu nedenle kanun her ne

⁵²⁶ Bkz. 1.2.4.

kadar konkordato alacaklıları için bir istisna öngörmüş olsa da, bu istisnadan yararlanacak olan kişi dolaylı olarak konkordato borçlusunu olacak ve bu sayede borçlu, istisna tutulan vergi tutarı kadar mali bir avantaj elde etmiş olacaktır⁵²⁷.

⁵²⁷ Öztekin, Yeni Konkordato Hukuku, s. 670.

SONUÇ

Konkordatonun tasdiki kararı, tasdik kararının bağlayıcı hale geldiği andan itibaren konkordato talebinde bulunan kişi, bu kişinin borç-alacak ilişkisi içinde olduğu kişiler ve bu ilişkilerden kaynaklanan borç ve alacaklar üzerinde bazı etki ve sonuçlar doğurmaktadır.

Konkordatonun tasdiki kararının bağlayıcı hale gelmesiyle birlikte; vade konkordatosunda hali hazırda muaccel hale gelen borç yeni bir vadeye bağlanarak bu muacceliyet ortadan kaldırılmakta, tenzilat konkordatosunda ise borçlu, tenzil edilen kısımdan bozucu şarta bağlı olarak ibra edilmiş sayılmaktadır.

Konkordato, mahkeme önünde yapılan ve İİK m. 308/c f. 2 uyarınca konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklılar bakımından da bağlayıcı olan, bozucu şarta bağlı cebri bir sulhtur. Dolayısıyla konkordato uyarınca ifa yükümlülüğünü yerine getirmeyen borçluya karşı alacaklı, konkordato kapsamında kalan alacağının tahsili için İİK m. 38 uyarınca ilamların icrası yoluyla takip başlatabilir. Borçlu tarafından itiraza uğramamış olan alacaklar, süresinde bildirilmemekle birlikte ayrıntılı bilançoda kayıtlı olan alacaklar ile varlığı resmi sicillerden anlaşılan alacaklar aynı zamanda mahkeme önünde ikrar edilmiş borç niteliği kazanacağı için konkordatonun feshi üzerine bu alacakların tamamen ödenmesi için ilamsız icra yoluna gidilebilir ve takibe itiraz edilmesi halinde İİK m. 68 uyarınca itirazın kesin olarak kaldırılması talep edilebilir.

Konkordatonun tasdiki kararının borç miktarını veya ifa şartlarını değiştirmesi yenileme sonucunu doğurmazken, konkordato eski borcu ortadan kaldırıp yeni bir borç ikame etmemekte, tasdik edilen kapsamda sadece borcun miktarında veya ifa koşullarında değişiklik yaratmaktadır. Dolayısıyla konkordato borçlusunu ile alacaklı arasındaki hukuki ilişki varlığını devam ettirdiğinden borç ilişkisine bağlı tüm hak ve borçlar da baki kalmakta, alacaklı sahip olduğu teminatlardan yararlanabilmekte ve borçluya karşı borç ilişkisine ait her türlü def'iyi ileri sürebilmektedir.

Borçlu, konkordato projesi uyarınca ödeme yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde ayrıca bir ihtar gönderilmesine gerek olmaksızın TBK m.

117/2 uyarınca temerrüde düşmüş sayılır. Borçlunun bu şekilde ihtar olmaksızın doğrudan temerrüde düşmesi neticesinde alacaklı, fesih davası açmak zorunda olmaksızın, alacağının tamamı için değil ancak konkordato kapsamında temerrüde düşülmüş kısım için icra yoluyla takip başlatabilir veya doğrudan konkordatonun kısmen feshi davası açabilir. Arzu ettiği takdirde alacaklı, borçluya karşı açacağı fesih davasıyla birlikte aynı anda takip yollarına da başvurabilir.

Konkordatonun feshi kararıyla birlikte ilgili alacaklı bakımından konkordato bağlayıcılığını yitirir. Böylece alacaklı, alacağını, herhangi bir tenzilat veya vade ile bağlı olmaksızın tam olarak ve temerrüt tarihinden itibaren işleyecek olan faiziyle birlikte tahsil edebilir.

Konkordatonun her aşamasında olduğu gibi konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada da, borçlunun konkordatoyu sakatlayacak, dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışlardan sakınması gerekmektedir. Tasdik kararından sonra da bu şekilde dürüstlük kuralının aranıyor olması, konkordatonun başarıya ulaşması için önem arz etmektedir. Borçlunun tasdikten sonra malvarlığı üzerinde özgürce her türlü tasarrufta bulunma imkanının olduğu göz önünde bulundurulduğunda, borçlunun hileli muamelelerde bulunarak malvarlığını alacaklıların zararına olacak şekilde eksiltmesi ciddi bir risk olarak görünmektedir. Bunun engellenebilmesi için alacaklıların başvurabileceği yegâne yol ise kötü niyetle sakatlanmış olan konkordatonun tamamen feshini talep edebilmektir.

Konkordatonun tasdikinden sonraki aşamada, borçlunun konkordatoyu sakatlayacak, dürüstlük kuralına aykırı tutum ve davranışlarda bulunması halinde İİK m. 308/f uyarınca her alacaklı, konkordatonun tamamen feshini, tasdik kararını vermiş olan mahkemeden isteyebilir.

Konkordatonun tamamen feshine karar verilmesi halinde konkordato tüm alacaklılar bakımından feshedilir ve konkordatonun tüm hüküm ve sonuçları tüm alacaklılar bakımından ortadan kalkar. Ayrıca İİK m. 308/f f. 3'ün yollama yaptığı İİK m. 308 uyarınca, borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması halinde fesih kararıyla birlikte re'sen borçlunun iflâsına da karar verilir.

Konkordatonun tasdikinden önce borçlu tarafından alacaklılardan bir veya birkaçına konkordato projesinde öngörülenden fazla olarak yapılan vaatler konkordatonun tasdiki kararı neticesinde kesin hükümsüzlükle batıl sayılır.

Tasdik edilmiş olan konkordato projesi kapsamında yapılacak olan işlemler 492 sayılı Harçlar Kanunu'na tabi harçlardan, bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kağıtlar damga vergisinden, tasdik edilen konkordato projesinin ifası için borçluya kullanılacak krediler ise Kaynak Kullanımı Destek Fonu'ndan ("KKDF") istisna tutulmuştur. Ayrıca konkordato projesine göre borçları yeni bir itfa planına bağlanan borçluya ait olan teşvik belgelerinin süreleri ile ihracat taahhüt sürelerinin, geçici mühlet kararının verildiği tarihten konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar işlemeyecektir. Konkordatoda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınacak harçlar ise iflâsa göre daha düşük oranda belirlenmiştir.

Tasdik kararıyla birlikte bağlayıcı hale gelen konkordato İİK m. 308/c uyarınca, İİK m. 206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, rehinli alacaklar ve amme alacakları hariç olmak üzere konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir.

Konkordatonun tasdiki kararı, yabancı para alacakları bakımından da mecburi olup, bu alacaklar geçici mühlet kararının verildiği tarihteki kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilerek konkordato projesindeki şartlar çerçevesinde ifa edilir.

Konkordatonun bağlayıcı olmadığı İİK m. 206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar bakımından mühlet içinde ve tasdik kararından sonra takip başlatılabilir, başlamış takiplere devam edilebilir, haciz ve satış işlemi yapılabilir, hatta borçlunun malvarlığına ihtiyaten haciz veya tedbir konulabilir. Bu alacaklar bakımından konkordato mühleti içerisinde faiz işlemeye devam eder. Ayrıca alacakların tam olarak ödenmesinin alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe yeterli teminata bağlanmış olması bir tasdik şartıdır.

Rehinli alacaklıların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları bakımından gerek mühlet içinde (İİK m. 295'in, muhafaza ve satış işlemi yapılamayacağına dair hükmü saklı kalmak kaydıyla), gerekse konkordatonun tasdikinden sonra rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir. Rehlinli

alacaklıların alacağıın rehinle karşılanmayan ve konkordato borçlusunun şahsen sorumlu olduğu kısmı ise, konkordato projesiyle bağı olarak itfa edilir.

Üçüncü kişi rehniyle güvence altına alınmış alacak, adi alacak gibi konkordatoya kaydettirilerek nisaba dahil olur. Üçüncü kişi rehniyle teminat altına alınmış olan rehinli alacaklı, İİK m. 303 uyarınca borçtan birlikte sorumlu olan kişi olarak değerlendirilmeli ve rehin borçlusuna karşı bütün haklarını muhafaza etmek isteyen alacaklı İİK m. 303'e uygun hareket etmelidir. Bu kapsamda alacaklı kural olarak, mühlet içinde veya tasdik kararından sonra üçüncü kişiye karşı her türlü takip muamelesinde bulunabilir. Ancak İİK m. 295 ve 307 uyarınca, mühlet içinde ve tasdik kararından sonra, borçlunun işletmesinin faaliyeti için kullanılması zorunlu olan üçüncü kişiye ait rehinli malın muhafaza ve satışı engellenebilir.

6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları konkordatoya tabi olmasalar da bu alacaklar bakımından mühlet içinde takip muamelesi yapılamaz. Ancak konkordatonun tasdikinden sonra takip başlatılabilir veya mevcut takiplere devam edilebilir.

Konkordato mühleti içinde komiserin izniyle doğmuş olan alacaklar da konkordatoya istisna teşkil eden alacaklardandır. Bu alacaklar bakımından mühlet içinde borçluya karşı takip başlatılabilir, haciz ve satış işlemleri yapılabilir, hatta bu alacaklar bakımından da ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararları ile borçlunun malvarlığına el koyulabilir. Ayrıca, bu alacakların ifasının yeterli teminata bağlanmış olması bir tasdik şartıdır. Konkordatodan sonra borçlunun iflâsına karar verilmesi halinde bu alacaklar masa borcu sayılır.

Mühlet içinde komiserin iznine bağı olmasına rağmen bu izin alınmaksızın gerçekleştirilen işlemlerin ise doğrudan geçersiz olduğu kanun hükmüyle düzenlendiğinden, bu işlemin karşı tarafı, kanunda geçersiz olduğu düzenlenen bir işlemin ifasını talep edemez. İşlemin geçersiz olması nedeniyle gündeme gelecek tazminat alacağı konkordato şartlarına göre ifa edilir.

İİK m. 294 f. 1 uyarınca konkordato mühleti verilmesiyle birlikte, mühlet içinde yapılmasına cevaz verilmeyen işlemler bakımından zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin işlemesi durur. Bu süreler konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte kaldıkları yerden işlemeye devam eder. Ancak, konkordatoya tabi olan

alacakların zamanaşımı süresi kaldığı yerden işlemeye devam etmez. Bu alacaklar bakımından yeni zamanaşımı süresi, konkordatoda projesinde öngörülen vade tarihin itibaren on yıldır.

Konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde geçici mühlet karar tarihinden itibaren, rehinle temin edilmiş alacaklar ile mühlet içinde konkordato komiserinin izniyle akdedilen alacaklar dışındaki her türlü alacağa faiz işlemesi durur. Konkordato hükümlerinin konkordatoya tabi olmayan alacaklılar bakımından uygulanması mümkün olmadığından, konkordatoya tabi olmayan amme alacakları ve imtiyazlı alacaklara da faiz işlemeye devam eder.

Alacakları borçlu tarafından itiraza uğramış olan çekişmeli alacaklıların tasdik kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir aylık hak düşürücü süre içinde dava açmaları gerekmektedir. Aksi halde İİK m. 308/b f. 2 uyarınca çekişmeli alacağa düşen pay için bir bankaya yatırılmasına karar verilen para borçluya iade edilir. Süresi içinde genel yetkili ve görevli mahkemelerde dava açan veya geçerli bir tahkim sözleşmesi varsa tahkim yoluna başvuran alacaklı, bu yargılama neticesinde alacağının varlığını ilama bağlayabilirse, alacağını konkordato şartları çerçevesinde talep edebilir ve kendisi için bankaya yatırılmış olan paydan istifade edebilir. Süresi içinde dava açmayan çekişmeli alacaklı, maddi hukuk bakımından alacak haklarını kaybetmeyecek olmakla birlikte, süresi geçtikten sonra genel hükümlere dayanarak açacağı davayı kazansa dahi, kendisi için ayrılan paydan istifade edemez. Ancak çekişmeli alacaklının alacağının konkordato projesi kapsamında itfasını talep etme ve borçlunun ifa yükümlülüğünü yerine getirmemesi veya dürüstlük kuralına aykırı hareket etmesi halinde konkordatonun feshini talep etme hakkı saklıdır.

Alacağı, borçluya rücu hakkı olan üçüncü bir kişi tarafından temin edilmiş olan bir konkordato alacaklısı, konkordatoya alacağını kaydettirerek konkordatoya muvafakat etmemiş veya İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki külfetleri yerine getirmiş olması halinde borçtan birlikte sorumlu olan üçüncü kişilere karşı bütün haklarını muhafaza eder. Alacağını konkordatoya kaydettiren fakat İİK m. 303 f. 2 ve 3'teki külfetleri yerine getirmeyen alacaklı ise konkordatoya muvafakat etmesi halinde borçtan birlikte sorumlu olanlara ancak konkordato projesinin cevaz verdiği ölçüde

başvurabilir. Konkordatoda oy hakkı bulunmayan ve dolayısıyla birlikte borçlunun durumunu kötüleştirmesi mümkün olmayan İİK m. 302 f. 4 ve 5'te belirtilen alacaklılar, konkordatoya kayıt yaptırmış olmak şartıyla İİK m. 303 f. 2 ve 3'te getirilen külfetleri yerine getirmeksizin borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı tüm haklarını muhafaza ederler. Alacağın konkordato borçlusu tarafından itiraza uğraması halinde ise alacak çekişmeli hale gelir ve İİK m. 308/b'de öngörülen davanın süresi içinde açılması gerekir. Aksi takdirde alacaklı, durumunu kötüleştirdiği oranda borçtan birlikte sorumlu olan kişiye müracaat hakkını kaybeder. Süresi içinde alacağını konkordatoya yazdırmamış alacaklı ise birlikte borçlulara ancak konkordato koşullarına göre müracaat edebilir.

Konkordatonun tasdiki kararının bağlayıcı hale gelmesi durumunda geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizler hükümden düşer. Ancak İİK m. 206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, rehinli alacaklıların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları, 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları ve mühlet içinde komiserin izniyle doğmuş alacak için konulan hacizler devam eder. Konkordato mühletinden önce başlatılmış ve mühlet kararıyla birlikte duran icra takipleri ise konkordatonun tasdiki kararından sonra da ayakta kalır.

Tasdik kararından sonra borçlu hakkında iflâs yoluyla takip başlatılıp başlatılmayacağı konusu öğretilerde tartışmalıdır. Bizim görüşümüz, konkordatonun kısmen veya tamamen feshine karar verilmesi halinde karar kesinleşmeksizin iflâs yoluyla takip yapıp iflâs davası açılabileceği, ancak fesih kararının kesinleşmesi bekletici mesele yapılarak karar kesinleşmeden borçlunun iflâsına karar verilmemesi gerektiği yönündedir.

Konkordato mühleti veya tasdik kararından önce ikame edilmiş olan hukuk yargılamaları, mühlet veya tasdik kararından etkilenmeksizin, erteleme veya duraksama olmaksızın devam eder. Mühlet içinde veya konkordatonun tasdiki kararından sonra konkordato borçlusuna karşı yeni hukuk davaları ikame edilmesine de bir engel bulunmamaktadır. Ancak, bu genel kuralın bazı istisnaları bulunmaktadır.

Konkordatonun tasdiki kararından sonra, konkordato borçlusuna karşı İİK m. 278 vd. hükümlerine göre tasarrufun iptali davası açılması mümkün değildir. Ancak borçlu konkordato projesi çerçevesinde ifa borcunu yerine getirmez ve alacaklının bu sebebe dayalı başlatmış olduğu icra takibi sonuçsuz kalırsa alacaklı, İİK m. 278 vd. hükümlerine göre tasarrufun iptali davası açabilir.

Konkordato mühleti içinde konkordato borçlusuna karşı itirazın kaldırılması yoluna başvurulması veya mühlet öncesinde derdest olan itirazın kaldırılması yargılamasına devam edilmesi mümkün olmakla birlikte, bu yargılama neticesinde verilecek itirazın kaldırılmasına dair ilamların icrası talep edilemez. İtirazın kaldırılması yargılaması neticesinde verilen kararlar, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden, mühlet öncesinde veya mühlet içinde verilmiş itirazın kaldırılması kararı, konkordatonun tasdiki durumunda da herhangi bir fonksiyona sahip olmaz ve itirazın kaldırılmasına karar verilmiş olan takiplerde konulmuş hacizler de tasdik kararının bağlayıcı hale gelmesiyle birlikte düşer.

Konkordato, konkordato talebinden önce doğmuş hukuki ilişkilere ve para ile ölçülebilen haklara etki ettiği için, konusu para ile değerlendirilemeyen haklara ilişkin mahkeme ilamları, konkordatonun tasdiki kararından hiçbir şekilde etkilenmez. Ancak konusu para ile değerlendirilebilen hukuk yargılamalarında verilen kararlarla belirlenen alacağın, konkordato bağlayıcı hale geldiği takdirde konkordato projesine göre ödenmesi gerekir. Hukuk yargılamaları neticesinde konkordato borçlusu aleyhine hükmedilen yargılama giderleri, vekalet ücreti ve varsa icra inkar tazminatının ise konkordato mühletinden sonra doğmuş olması kaydıyla tam olarak itfa edilmesi gerekmektedir.

Konkordato alacaklısı, İİK m. 200 ve 201 hükümlerindeki şartları yerine getirmek kaydıyla alacağını konkordato talep edene olan borcuyla takas ederek borcunun tamamını veya bir kısmını konkordato projesine tabi olmaksızın sona erdirebilir. Ancak takas hakkının konkordatonun tasdiki kararından sonra kullanılması mümkün olmayıp, konkordato nisabının belirlenmesinden önce takas iradesi beyan edilmelidir. Aksi takdirde konkordato makamlarınca takas bir mahsup işlemi şeklinde re'sen gerçekleştirilir.

Konkordato alacaklıları tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden muaf tutulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akil* : Cenk Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", TBBD, Sayı 141, Mart 2019, s. 227-252.
- Akkaya* : Tolga Akkaya, "Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2021/1, s. 221-252.
- Akyol Aslan* : Leyla Akyol Aslan, "7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflâsına Karar Verilebilecek Haller", MİHDER., Cilt 15, Sayı 42, 2019, s. 41-104.
- Albayrak* : Hakan Albayrak, İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2020.
- Altay/Eskiocak* : Sümer Altay / Ali Eskiocak, 7101 Sayılı Kanun'la Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2018.
- Ansay, İcra ve İflâs* : Sabri Şakir Ansay, Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, 4. Bası, Ankara 1990.

- Ansay, Konkordato* : Sabri Şakir Ansay, “*Konkordato*”, Adliye Ceridesi, Sayı 3, Ankara 1940, s. 158-178.
- Arar* : Kemal Arar, İcra ve İflâs Hükümleri Cilt 2: İflâs, Ankara 1945.
- Arat/Ercan Özler* : Ayşe Arat / Meltem Ercan Özler, “*Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu*”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 13, Sayı 145, 2018, s. 14-28.
- Arkan* : Sabih Arkan, “*Kararlar*”, BATİDER, Cilt 7, Sayı 1, 1973, s. 169-198.
- Arslan* : Aziz Serkan Arslan, “*Konkordato Mühletinin İşçi Alacaklarına Etkisi*”, TBBD, Sayı 142, Mayıs 2019, s. 249-272.
- Arslan/Yılmaz/Taşpınar
Ayvaz/Hanağası* : Ramazan Arslan / Ejder Yılmaz / Sema Taşpınar Ayvaz / Emel Hanağası, İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2020.
- Atalay* : Oğuz Atalay, “*Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler*”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özekes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018.

- Atalay/Atalı/Erdoğan* : Oğuz Atalay / Murat Atalı / Ersin Erdoğan, "Üçüncü Kişi Rehniyle Güvence Altına Alınmış Olan Alacakların Borçlunun Konkordato Nisabında Dikkate Alınıp Alınamayacağı Meselesi", Lexpera Blog, 2020.
- Atalı* : Murat Atalı, "Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları", 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özekes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018.
- Atalı/Ermenek/Erdoğan* : Murat Atalı / İbrahim Ermenek / Ersin Erdoğan, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2020, s. 689-690.
- Aydemir D.* : Dilek Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", MİHDER, Cilt 15, Sayı 43, 2019, s. 519-558.
- Aydemir E.* : Efrail Aydemir, Konkordato (Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Suretiyle Yeniden Yapılandırılması), 1. Baskı, Ankara 2015.
- Aydınalp* : Aslıhan Kayık Aydınalp, "Konkordatonun İşçilik Alacakları ve İş Sözleşmeleri Üzerine Yansıması", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 2, 2019, s.487-522.

- Berkin, İflâs* : Necmeddin Berkin, İflâs Hukuku, İstanbul 1972.
- Berkin, Konkordato* : Necmeddin Berkin, İflâs Hukukunda Konkordato, İstanbul 1949.
- Berkin, Makale* : Necmeddin Berkin, "*Konkordatoda İtirazlı Alacakların Müddeti İçinde Dava Edilmemesinin Neticeleri*", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 30, Sayı 3-4, 1964, s. 784-787.
- Börü* : Levent Börü, "Adi Konkordatoda Alacaklıların Alacaklarını Bildirmesi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, 2019, s. 173-186.
- Börü/Börü* : Levent Börü / Şafak Parlak Börü, "*Konkordatonun Kefalet Sözleşmelerine Etkileri*", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 78, Sayı 3, 2020, s. 1239-1277.
- Budak* : Ali Cem Budak, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztek, 2. Baskı, Ankara 2019.
- Budak/Kale* : Ali Cem Budak / Serdar Kale, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztek, 2. Baskı, Ankara 2019.

- Budak/Yağcı* : Ali Cem Budak / Mustafa Okan Yağcı, "Konkordato ve Finansal Yeniden Yapılandırma", Bankacılar Dergisi, Sayı 112, 2020, s. 16-46.
- Buruloğlu/Reyna* : Enver Buruloğlu / Yuda Reyna, Konkordato Hukuku ve Tatbikat, İstanbul 1968.
- Coşkun* : Mahmut Coşkun, Konkordato ve İflâs, 2. Baskı, Ankara 2019.
- Çankal/Karakaş* : Ekin Çankal / Cemal Fazıl Karakaş, "Konkordato Kayyımının İşlevi Üzerine Düşünceler", MİHDER, Cilt 17, Sayı 49, 2021, s. 571-598.
- Demirel* : Duygu Demirel, "Çekişmesiz Yargıda İtiraz Yolu", MİHDER, Cilt 12, Sayı 35, 2016, s. 679-726.
- Doğan* : Emsalgül Doğan, Konkordatonun Tasdiki Yargılaması, 1. Baskı, Ankara 2020.
- Domaniç* : Hayri Domaniç, "Konkordatonun Anonim Şirket Sermaye Alacağına Etkisi", Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979, s. 283-349.
- Duran* : Rukiye Duran, Konkordato Mühleti ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2020.

Erdoğan (İİK. m. 295) (II) : İhsan Erdoğan, "*Konkordatonun Müşterek Borçlulara ve Kefillere Etkisi (İİK. m. 295) (II)*", Yargıtay Dergisi, Cilt 10, Sayı 3, 1984, s. 318-331.

Erdoğan, (İİK. m. 295) (I) : İhsan Erdoğan, "*Konkordatonun Müşterek Borçlulara ve Kefillere Etkisi (İİK. m. 295) (I)*", Yargıtay Dergisi, Cilt 10, Sayı 1-2, 1984, s. 158-169.

Erdönmez, Blog Yazısı : Güray Erdönmez, "*Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı Hukuki İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?*", Lexpera Blog, 2019.

Erdönmez, Seminer : Güray Erdönmez, "*Yeni Konkordato Düzenlemesi Hakkında Bazı Tespitler*", 7101 Sayılı Kanun'la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özekes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018.

Eriş : Gönen Eriş, Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku, Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara 1991.

Erman : Eyüp Sabri Erman, "*Konkordatonun Müşterek ve Mütessesil Borçlulara ve Kefillere Etkisi*", Adalet Dergisi, 1961/1, s. 3-11.

Ermemek/Azaklı Arslan : İbrahim Ermemek / Betül Azaklı Arslan, "*İcra ve İflâs Hukuku Açısından Ticari Davalarda Arabulucuya Başvuru Zorunluluğu (TTK m. 5/A)*", TBBD, Sayı 148, 2020 s. 135-196.

Güner : Abdullah Güner, "*Konkordato*", Adalet Dergisi, Ankara 1951, Sayı 2 s. 277-310.

Gürdoğan : Burhan Gürdoğan, *İflâs Hukuku Dersleri*, Ankara 1966.

Haberthür : Boris Haberthür, "*İcra ve İflâs Yollarıyla Takipte ve Konkordatoda Mülkiyeti Muhafaza*", (Çeviren: Önen Ergun), AÜHFD, Cilt 22, Sayı 1, 1996 s. 535-565.

Kale, Makale : Serdar Kale, "*7101 Sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflâs Dışı Adi Konkordato*", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, İstanbul 2018, s. 213-269.

Kale, Sorularla Konkordato : Serdar Kale, *Sorularla Konkordato (İflâs Dışı ve İflâs İçi Adi Konkordato)*, İstanbul 2017.

Kale, Yeni Konkordato Hukuku : Serdar Kale, *Yeni Konkordato Hukuku*, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019.

- Kaman* : Münir Kaman, Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2021.
- Kaplan Tuncay* : Emine Kaplan Tuncay, "*Tamamı Ödenmiş Hisse Senedi Sahibinin Durumu ve Konkordato*", BATİDER, Cilt 11, Sayı 4, 1982, s. 119-156.
- Karakaş* : Fatma Tülay Karakaş, "*Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar*", AÜHFD, Cilt 62, Sayı 3, 2013, s. 729-760.
- Karakehya/Boran Güneysu* : Hakan Karakehya / Nilüfer Boran Güneysu, "*Konkordatonun, Çekle İlgili "Karşılıksızdır" İşlemi Yapılmasına Sebepiyet Verme Suçundan Kaynaklı Cezaî Sorumluluğa Etkisi*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 4, 2019, s. 3-46.
- Karslı* : Abdurrahim Karslı, Medeni Muhakeme Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2012.
- Köroğlu* : Anıl Köroğlu, "*Rehinli Malın Konkordato Mühleti İçinde Paraya Çevrilmesi Yasağı (HK m 295)*", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 78, Sayı 1, 2020, s. 139-160.
- Kuru, C. IV* : Baki Kuru, İcra ve İflâs Hukuku, C. IV, İstanbul 1997.

- Kuru, El Kitabı* : Baki Kuru, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013.
- Kuru, İcra ve İflâs Hukuku* : Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2016.
- Kuru, Konkordato* : Baki Kuru, İflâs ve Konkordato Hukuku, İstanbul 1992.
- Nomer* : Haluk Nami Nomer, "TBK m. 598, f. 3'te Yer Alan Gerçek Kişilerin Kefaletine İlişkin 10 Yıllık Sürenin Hukuki Niteliği ve 818 Sayılı (Eski) Borçlar Kanunu Zamanında Kurulmuş Kefaletlere Etkisi", Prof. Dr. Necla Giritlioğlu'na Armağan, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 425-442.
- Oğuzman/Barlas* : Kemal Oğuzman / Nami Barlas, Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 22. Bası, İstanbul 2016.
- Oğuzman/Öz* : Kemal Oğuzman / Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, 10. Bası, İstanbul 2012.
- Öktemer* : Semih Öktemer, "Konkordatoda Teminat Sorunu", Yargıtay Dergisi, 1977/1, s. 159-164.
- Önay* : Işık Önay, Yenileme, İstanbul 2016.

- Özekes* : Muhammet Özekes, “*Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı*”, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof. Dr. Muhammet Özekes, Lexpera Seminer, İstanbul 2018.
- Öztek, Blog Yazısı* : Selçuk Öztek, "*Adi Konkordatoda Üçüncü Kişi Rehninin Akıbeti Hakkında Bazı Düşünceler*", Legal Blog, 2020.
- Öztek, Makale* : Selçuk Öztek, "*Üçüncü Kişi Rehniyle Temin Edilmiş Bir Alacağın Adi Konkordato Nisabının Hesaplanmasındaki Hukuki Durumu (Son Gelişmeler)*", MİHDER, Cilt 16, Sayı 47, 2020, s. 739-766.
- Öztek, Yeni Konkordato Hukuku* : Selçuk Öztek, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztek, 2. Baskı, Ankara 2019.
- Öztek/Tunç Yücel* : Selçuk Öztek / Müjgan Tunç Yücel, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztek, 2. Baskı, Ankara 2019.
- Pekcanitez, Yabancı Para* : Hakan Pekcanitez, Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukunda Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, 3. Baskı, Ankara 1998.
- Pekcanitez, Yabancı Para Makale* : Hakan Pekcanitez, “*Yargıtay Kararları Işığında Yabancı Para Alacaklarının Tahsili*”, Makaleler, Cilt: 1, İstanbul, 2016.

Pekcanitez/Atalay/Özekes : Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özekes, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 8. Bası, İstanbul 2020.

Pekcanitez/Atalay/Sungurteki n Özkan/Özekes : Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Meral Sungurtekin Özkan / Muhammet Özekes, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 6. Bası, İstanbul 2019.

Pekcanitez/Erdönmez, Blog Yazısı : Hakan Pekcanitez / Güray Erdönmez, "Üçüncü Kişinin Verdiği Rehinle Teminat Altına Alınan Alacak Konkordato Nisabının Hesabına Dahil Edilmeli Midir?", Lexpera Blog, 2021.

Pekcanitez/Erdönmez, Konkordato : Hakan Pekcanitez / Güray Erdönmez, 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, 1. Baskı, İstanbul 2018.

Postacıoğlu : İlhan E. Postacıoğlu, Konkordato, İstanbul 1965.

Postacıoğlu/Tekinalp : İlhan E. Postacıoğlu / Ünal Tekinalp, "Pay Sahibinin Konkordatosunun Onun Esas Sermayeye Katılma Taahhüdünden Doğan Borcuna ve Iskat Prosedürüne Etkileri", Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979, s. 631-648.

- Sarisözen* : Murat Serhat Sarisözen, İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler, 3. Baskı, Ankara 2019.
- Simil, Konkordato* : Cemil Simil, Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2020.
- Simil, Makale* : Cemil Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", Bankacılar Dergisi, Sayı 112, 2020, s. 47-66.
- Şahin* : Çağatay Serdar Şahin, Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2020.
- Tanrıver, 4949 Sayılı Kanun'la Getirilen Değişiklikler, YÜHF Dergisi* : Süha Tanrıver, "4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Adi Konkordato ile İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi", YÜHFD, Cilt 1, Sayı 2, İstanbul 2005, s. 527-552.
- Tanrıver, Arabuluculuk* : Süha Tanrıver, "Dava Şartı Arabuluculuk Üzerine Bazı Düşünceler", TBBD, Sayı 147, 2020, s. 111-142.

- Tanrıver, 4949 Sayılı Kanun'la Getirilen Değişiklikler, TBBD* : Süha Tanrıver, "4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Adi Konkordato ile İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi", TBBD, Sayı 51, Ankara 2004, s. 67-90.
- Tanrıver, Komiser* : Süha Tanrıver, Konkordato Komiseri, Ankara 1993.
- Tanrıver, Sulh* : Süha Tanrıver, "Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 49, Sayı 1, 1993, s. 333-348.
- Tanrıver, Tasdik Şartı Olarak Teminat* : Süha Tanrıver, "İflas Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat", AÜHFHD, Cilt 44, Sayı 1, 1994, s. 65-82.
- Tanrıver/Deynekli* : Süha Tanrıver / Adnan Deynekli, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996.
- Taşpınar* : Sema Taşpınar, "Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", BATİDER, 2003/2, s. 49-94.
- Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop* : Selahattin Sulhi Tekinay / Samet Akman / Haluk Burcuoğlu/ Atilla Altop, Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul 1993.

- Tiyar* : İsmail Tiyar, "*Konkordatonun Tasdiki Şartları*", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bilim Dalı, Danışman: Selçuk Öztekin, İstanbul 1991 (Yayınlanmamış YL Tez).
- Topuz/Topuz* : Gökçen Topuz/Seçkin Topuz, "*Takasın Davada İleri Sürülmesi*", AÜHFD, Cilt 57, Sayı 3, 2008, s. 719-732.
- Tunç Yücel, Blog Yazısı* : Müjgan Tunç Yücel, "*Üçüncü Kişinin Malı Üzerindeki Rehinle Temin Edilen Alacağın Konkordatodaki Durumu*", Lexpera Blog, 2021.
- Tunç Yücel, Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları* : Müjgan Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, 1. Baskı, İstanbul 2020.
- Ulukapı, Konkordatonun Feshi* : Ömer Ulukapı, *Konkordatonun Feshi*, 1. Baskı, Konya 1998.
- Ulukapı, Konkordatonun Sonuçları* : Ömer Ulukapı, "*Konkordatonun Sonuçları*", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1-2, 2000, s. 9-61.
- Uyar, Makale* : Talih Uyar, "*Konkordatoda 'Ekseriyet' Koşulu (İİK. mad.297)*", BÜHFD, Eylül-Ekim 2009, s. 126-130.

- Uyar, Yeni Konkordato Hukuku* : Talih Uyar, Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, 2. Bası, Ankara 2019.
- Üstündağ, İflâs* : Saim Üstündağ, İflâs Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2009.
- Üstündağ, Takas* : Saim Üstündağ, "*Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Takas ve Davada Kullanılmasının Arz Ettiği Özellikler*", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt 25, Sayı 1-4, 1960, s. 214-224.
- Yağcı* : Mustafa Yağcı, "*Uygulamadan Örneklerle Konkordato Kayyımı*", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2021, s. 329-356.
- Yardımcı* : Taner Emre Yardımcı, "*Konkordatonun Bağlayıcılığını Sonlandırmak Üzere Yapılan Başvurunun Hukuki Niteliği*", BÜHFD, Cilt 16, Sayı 201-202, 2021, s. 903-925.
- Yazıcı* : Çiğdem Yazıcı, "*Adi Konkordatoda Çekişmeli Alacaklar Hakkında Dava (İİK m. 308/b)*", Bankacılar Dergisi, Sayı 116, 2021, s. 3-29.
- Yeşilova* : Bilgehan Yeşilova, Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Selçuk Öztekin, 2. Baskı, Ankara 2019.

Yıldırım/Deren Yıldırım : Mehmet Kamil Yıldırım/Nevhis Deren
Yıldırım, İcra ve İflâs Hukuku, 6. Baskı,
İstanbul 2015.

İnternet Kaynakları

Avukat Portal : <https://avukat.uyap.gov.tr>

E-uyar : <https://www.e-uyar.com>

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu web sitesi : <https://hsk.gov.tr>

Hukuk Bilgi Sistemi Lexpera : www.lexpera.com.tr

HukukTürk : <https://www.hukukturk.com>

Kazancı Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası : www.kazanci.com

Legal Blog : <https://legal.com.tr/blog/>

Lexpera Blog : <https://blog.lexpera.com.tr>

Resmi Gazete : <https://resmigazete.gov.tr>

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı web sitesi : <https://www.sanayi.gov.tr>

Uyap Karar Arama : <http://emsal.uyap.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/>

Yargıtay Karar Arama : <https://karararama.yargitay.gov.tr>

